

WESTERN ROMAN
LASO
Cijena 6.000 dbroj 818

YU ISSN 0353-2399

9 770353 239006

Wade Hamilton

KOCKAR SMIRUJE GRAD

Wade Hamilton

KOCKAR SMIRUJE GRAD

**VJESNIKOVA
PRESS
AGENCIJA**

Glavni i odgovorni urednik: Milivoj Pašiček
Izdavač: NIŠPRO VJESNIK (v. d. predsjednika RO NIŠPRO Vjesnik Vladimir Slijepčević) – OOUR Informativno-revijalna izdanja (direktor Božidar Radman).

Predsjedavajući Savjeta: dr. Ivan Krtalić

Adresa redakcije, izdavača i tiskare: 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4

Telefoni: 041/526-099, 515-555 i 519-555

Telex: 21 121 YU VSK

Kolegij redakcije: Berislav Grabušnik (graf. ur.), Marija Jurela (urednica), Pavle Lugarić (zamjenik gl. i odg. urednika), Milivoj Pašiček, Biserka Pupavac (pomoćnik gl. i odg. urednika)

Tisak: OOUR Štamparska proizvodnja

Urednik: Ana Hrastović

Grafički urednik: Ivica Bartolić

Wade Hamilton: Kockar smiruje grad

Naslov originala: Gunsmoke Gambler

Copyright: VPA

Recenzija: Tomislav Odlešić

Prijevod: Miroslav Kiš

Laso broj 818 izlazi 16. 6. 1989.
u nakladi od 60.000 primjeraka

I

Matt Wilson je toga dana vidio ubojstvo.

U pobočnoj su uličici stajala lagana kola, a kraj njih su dva muškarca razgovarala. Kada se jedan od njih okrenuo da ispregne konje, drugi ga je, s leđa hladnokrvno ubio iz revolvera.

Ni jedan od te dvojice nije ugledao Wilsona, koji se tom uličicom, prečicom, bio zaputio od konjušnice k središtu gradića.

Wilson se sav ukočio. Ne mogavši pustiti glasa od sebe, pratio je sve faze hladnokrvnog ubojstva.

Kad je žrtva pala, ubojica je, još okrenut Wilsonu leđima, izvadio revolver poginulog iz korica i stavio mu ga kraj šake, kako bi izgledalo da je i poginuli posegnuo za oružjem.

Iz glavne su se ulice začuli dovikanje i bat čizama: Sageville, gradić u Montani, izmučen i toga poslije podneva srpanjskom vrućinom, odjednom je živnuo.

A onda se ubojica okrenuo i ugledao Matta Wilsona. Svojim tamnim, uskim zločestim očima odmjerio je od glave do petu više od metar i osamdeset visokog Teksašanina, zapazivši njegovu urednu plavu kaubojsku odjeću, ulaštene čizme, čvr-

ste crte četvrtastog lica.

– Tko si sad, dovraga ti, strance?

– neljubazno je upitao.

– Matt Wilson – glasio je kratak odgovor. – Kockar.

Wilson se sa zanimanjem zagledao u ubojicu. Nije mu, naravno, bilo nimalo pravo što je naletio na to ubojstvo, bio jedini svjedok zločina. Nije ga se ticalo što to rade ljudi u tom gradiću brdovitog područja Montane. Dovraga, mogli su se svi skupa uzajamno istrijebiti!

Što se njega ticalo, samo je došao u posjet rođenom bratu Jimu.

– Pitao si tko sam. Sada to isto pitam ja tebe – obratio se ubojici.

– Rand Johnson. Koliko dugo već stojiš tamo, kockaru?

– Upravo sam stigao iza ugla.

– Kada?

– Onaj tamo – pokazao je Matt Wilson na ubijenog – već je bio na tlu. A njegov je revolver bio kraj njega. Čini mi se da ste se vas dvojica sukobili.

– Nikad te još – sumnjičavo ga je gledao ubojica – nisam vidio ovdje, u Sagevilleu. Zar si ovamo došao radi kocke?

– To se tebe, Johnsone, nimalo ne tiče.

– Prepametan si na jeziku, je li?

– gnjevno se zacrvenio Johnson.

Wilson je bio umoran od sedla, od duga puta, gladan. Jedva je čekao da se obrije i okupa. Pogledao je znatizeljno u mrtvaca, ne prvi put u svojih dvadeset i šest godina uzbuđljivog života. A onda je pogledao u ubojicu.

Na ružnom širokom licu Randa Johnsona, ubojice širokih ramena, ogledali su se sumnja i nepovjerenje – nikako nije bio siguran je li Wilson vidio to ubojstvo ili nije.

– Kada si stigao ovamo – provjeravao je dalje – bio je, kažeš, već na zemlji? Nisi li vidio kako je potegao oružje na mene, kockaru?

Wilson je niječno odmahnuo glavom.

Ubojica je, duboko odahnuvši, pogledao uokolo okupljene znatizelnike.

– Pun si pitanja – ravnodušno mu je dobacio Wilson.

– Želio sam svjedoka – odgovorio je ubojica. – Svjedoka da je Smith potegnuo revolver prvi.

– Zar me smatraš lašcem? Držiš li da lažem? – opasno mirno ga je upitao Wilson.

– Ne, ali...

– Kakva bi bila razlika da sam rekao da sam stigao ranije i vidio obračun? – upitao je, svjestan toga da je uklještio ubojicu.

– Ovaj ovdje je farmer – pokazao je Johnson na poginuloga. – Farmeri su prilično jaki, ovdje u okolici. Dobro bi mi došao svjedok, da se zna kako sam potegao u samoobranu.

– Ja ti takav svjedok nisam. Nisam vidio borbu.

– Jesi li siguran u to, stranče? – izazovno je pitao iz gomile ogroman muškarac, zacijelo kovač, suđeci po prijavom radnom haljetku.

– A što to tebi znači? – upitao ga je Wilson.

– Ovo je opasan kraj, stranče.

Ima tu i nenadanih nasilnih smrti. A ovaj poginuli, Horace Smith, bio je običan, pošten, miran farmer, a ne nekakav revolveraš.

– Potegnuo je na mene! – požurio je ustvrditi Johnson. – Opsovao je i posegnuo za revolverom, čak ga je i uspio izvući iz korica. Eno ga, leži tamo kraj njega, ispao mu je iz šake. Ostavite ovoga stranca na miru, jeste li razumjeli? Pitajte mene, sve što imate pitati! Smitha sam ubio ja, a ne on.

Matt Wilson je i čuo i vidio dosta. Krenuo je.

– Polako, stranče – zadržao ga je kovač. – Volio bih da još malo ostanesh.

Wilson je zastao. Pogledao je opet u mrtvaca, koga su u međuvremenu okrenuli poledice. Iskusni je Wilson zamijetio da je izlazna rana na prsima jednako velika kao i ulazna na ledima. Onaj tko bude obavio uvidaj bit će uvjeren kako je Smith ubijen sprijeda! Samo će ubojica Rand Johnson i on, kockar Matt Wilson, znati kako se sve odigralo. Johnson ne zna i neće znati koliko je Wilson zapravo od svega vidio. A to znači da je odsada i Wilsonov život u velikoj opasnosti. Vrlo jednostavno: tako to biva kad se naleti na ovakvo nešto.

– Govorio sam nešto ovome ovdje kockaru, a ne tebi! – zagrmio je u međuvremenu gnjevni kovač na Johnsona. – Ako si – obratio obratio se opet Wilsonu – vidio ovog revolveraša, ovoga unajmljenog ubojicu, kako ubija ovog farmera, reci to, kaži sve nama, građanima, te će ubojica morati odgovorati na sudu...

Dalje kovač nije stigao: ubojica ga je raspalio šakom po usnama.

Udarac je grdosiju iznenadio: kovač je pao i još glavom tresnuo o kotač na kolima. Bio je ošamućen, ali ne i onesviješten. S usnica i iz

nosa potekla mu je krv.

– Kad razgovaraš sa mnom ili o meni, ne zaboravi reći »gospodine«! – obrecnuo se na njega revolveraš.

Kovač je pljuvao krv. Wilson je značajno još jednom pogledao ubojicu, shvativši da je taj čovjek izvanredno opasan: pucao je s leđa, udarao iznenada bez najave.

– Mislim da ćeš me i prepoznati i upoznati kad se budemo sreli! – dobacio je kockar Johnsonu, rekavši to ironičnim, opasnim, namjerno prijetećim, uvredljivim tonom.

Johnson je još zurio u njega sa sumnjom i nevjericom, nesiguran u to koliko je kockar vidio i koliko je spreman reći. Uzdahnuo je više puta, stisnuo oči i usne, a gnjev mu je zarumenio obraze.

Slegnuvši ramenima, Wilson se konačno otputio u glavnu ulicu. A na njoj je, toga srpanjskog dana 1888. godine, visoko sunce Montane nemilosrdno pržilo žednu zemlju, dajući i ulici i zgradama, cijelom gradiću nekako izmučen, prašnjavi izgled.

Morat će ostati neko vrijeme u toj prašnjavoj, žednoj jazbini. Barem toliko da posjeti brata, dobro popriča s njim.

A onda će odjahati dalje. U ovom je gradu bilo nevoljâ, a on nije htio sudjelovati u njima.

II

Cinički osmijeh, izazvan posljednjim razmišljanjima, još je Mattu Wilsonu titrao na licu kad je ušao u glavnu ulicu Sagevillea – samo dva bloka dugačku u smjeru sjever-jug.

Ispred zgrade, uz prašnjavu cestu, bili su čizmama izglodani drveni nogostupi. Pred zgradama su bile konjskim zubima oglodane prečke na stupovima – privezišta za koenje. Posvuda prašina.

Matt Wilson, svjetski čovjek, po-

mislio je toga trenutka na dobrobiti ti Rio de Janeiroa.

Zimi, odnosno u ono divno godišnje doba koje su Brazilci nazivali zimom, a koje je upravo vladalo na južnoj Zemljinoj polukugli, tamo kraj ekvatora bilo je divno.

Zima u Brazilu! Osmjehnuo se: divno vrijeme, ni prevruće ni prehladno, a svijet veseo, raspjevan, razgolićen. Crnci, bijelci, mulati, karioke, sve miješano i pomiješano bez ikakvih rasnih predrasuda.

A tek topao, prijateljski ocean! Glava Šećera – brdo iznad grada! Pa Copacabana – divna plaža sa »zlatnim« pijeskom! Plavi odbljesci sunca na plavoj vodi toplog oceana!

Čovjek bi morao poći onamo gdje mu vrijeme, podneblje odgovara odjeći. I raspoloženju. A kockar je mogao poći bilo kamo, sve dok ga ne napuštaju razbor i vještina pristiji.

Poći će opet da prezimi u Rio!

Ali, najprije će, evo, posjetiti Jima. Zašto li se samo Jim zaustavio u ovoj prokleskoj zemlji, bogu iza leđa? Ljeti tu prži sunce, a zimi čovjeka ubijaju snježne mećave na temperaturi od četrdeset stupnjeva ispod ništice. O ukusima, vjerojatno, doista ne treba raspravljati.

– Hej, ti tamo! – začuo je glas iza sebe.

Nije se osvrtao na nj. Nije ničiji pas, da bi ga netko tako dozivao.

– Hej, ti, kockaru! – opet se začulo!

Namrštivši se, Wilson se okrenuo.

Za njim je u glavnu ulicu došao neki muškarac, koga je, tamo na mjestu ubojstva, vidio blizu Johnson. Nije mu se već tada, na prvi pogled, nimalo svidio. Čovjek se vladao drsko, nekako zapovjednički.

Wilson je već sretao takve tipove.

– Ta rekao si da si kockar! A imaš uši, pa čuješ kad ti dovikujem!

– Što želiš? – podigao je Wilson

obrve, pomislivši kako je taj čovjek samouvjeren kao da će vječno živjeti i zapovijedati drugima. – I tko si ti uopće? – upitao ga je.

Čovjek se zaustavio pred njim. Wilson je procijenio da bi mu moglo biti oko trideset i pet godina. Bio je građen zbijeno, širok, mišićav, širokih ramena, koja je prekrivao kaput, zakopčan čak na ovoj vrućini. Široko neznančevu lice djelovalo je neprimjereno energičnim uglatim vilicama. Iz džepa kaputa virio je zlatni lanac džepnog sata.

– Ja sam Bart Corcoran – odgovorio je naduvenko toliko samouvjeren kao da svaki čovjek na svijetu mora znati tko je Bart Corcoran.

– I što onda?! – cinično je upitao kockar. – Očekuješ li od mene da sada poskočim i plešem od veselja? Ili da kleknem na koljena u ovu prašinu, zato što sam upoznao takvu veličinu?!

Tamne Corcoranove oči opasno su zabljesnule. Razgnjevio se. Nije doživio, niti je očekivao takvu podrugljivost.

Nedaleko od njih neka se žena od srca nasmijala Corcoranovoj nela-godi.

Wilson se zagledao u tu ženu. Bila je izašla iz trgovine u glavnoj ulici te stala promatrati prizor u kojem je on učio Corcorana uljudnom vladanju.

Wilsonov se pogled susreo s njezinim. Svidjelo mu se sve što je na njoj vidio. Čak mu je srce nekako ubrzano zakucalo.

Žena je svrnula pogled na Corcorana, stisnuvši usne u preziran izraz.

Wilson je pogledao u nju, potpuno zanemari-vši Corcorana pred sobom.

– Najljepši dar čovjeku! – pro-gundao je zaboravljajući na sve drugo.

Corcoran je opsovao. Pogledao je u ženu, pa u kockara kraj sebe. Je li ovaj kockar uopće pri sebi? Zar razgovara sâm sa sobom ovako javno, na ulici?

A Wilsonove su misli odjednom bile kod Marie, po tko zna koji put kod Marie, koja ga je zauvijek nepovratno morala napustiti. Odkud je puhnuo svjež povjetarac. Marie, njegova Marie bila je mrtva.

– Njezino ime, Corcorane? – prenuo se iz sjetnih misli.

– Čije ime, kockaru? – začudio se Corcoran.

– One žene tamo.

– Ah, Jeana Benson. Zašto pitaš?

– Tek tako...

A »ona žena tamo« u međuvremenu se malo udaljila, zastala na vratima saluna. Bila je već predaleko da bi čula daljnji razgovor, ali se još osvrkala na Matta Wilsona.

Kockar je ocijenio da joj nije više od dvadeset i tri ili četiri ljeta.

Oči su im se opet susrele. I na toj udaljenosti zapazio je da su njezine oči lijepe, plave, poput mora, no trenutačno nekako hladne. Kimnuo joj je. Nije mu uzvratila.

Ušla je u salun, a Wilsonovo je srce usporilo kucanje, te je opet svrnuo pogled na napuhanog Corcorana.

– Što želiš, Corcorane? – ponovno ga je upitao.

– Rand Johnson jaše za mene.

– A što ti znači to »jaše«?

– Vlasnik sam računa ar Six najvećeg u okolici, s više od dvadeset tisuća goveda. Farmeri mi se motaju po pašnjacima, zauzimaju ih. Onaj farmer što ga je Johnson morao ubiti u samoobrani...

Kimnuvši glavom, Wilson ga je prekinuo. Shvatio je da Corcorana muče iste nedoumice kao i ubojicu Johnsona. Gotovo je nagoniski osjetio kako se steže mreža oko njega.

Nesreća, vražja nesreća što je vidio ono ubojstvo!

Nema sreće! Nema »Wilsonovog čovječuljka«, za koga su on i brat u šali govorili da, sjedeći im na ramenu, bdije nad njima i donosi im u svakom pothvatu sreću.

Nesrećne okolnosti!

— Jesi li vidio obračun? — navaljivao je Corcoran.

— Čuo si što sam tamo rekao — mirno je započeo kockar, skupljajući sve svoje strpljenje. — Rekao sam i onom kovaču i Johnsonu da sukob nisam vidio. Ne navaljuj dalje, Corcorane! Ne volim kad me gnjav!

— Je li to prijetnja, Wilsone?

— Nazovi to kako hoćeš. A sada — dovidjenja.

Okrenuo se da pode od njega.

Velika Corcoranova šaka zaustavila s Wilsonu na ramenu. Wilson je, ne okrećući se, zastao. Ispod oka je gledao tu veliku, rutavu šaku, osjećao stisak jakih prstiju. Podigavši oči, susreo se s tamnim, opasnim Corcoranovim očima.

— Skini mi šapu s ramena, Corcorane!

— Napusti grad, kockaru!

— Možda hoću, a možda neću, kako mi se sviđa.

— Ne želimo te ovdje. Ne trebamo tu ni kockare ni stokokradice.

Wilson je osjećao prisutnost gomile znatizeljnika oko njih. Promatrali su ih, slušali, stojeći na drvenom nogostupu ili nasred prašnjave glavne ulice.

— Ovo je moj grad, Wilsone — navaljivao je Corcoran. — Zato ga napusti, dugoprsti varalico!

Ove posljednje riječi — najveća uvreda za kockara — prevršile su mjeru. Oprostio bi i ruku na ramenu i oholost i naduvenost. Ali riječi »Dugoprsti varalico« bile su za poštenog kockara najveća uvreda.

Wilson je uzbuđeno disao: »dugoprste varalice« su označavale karte, »uravnotežavale« kocke, varale na sve moguće i nemoguće načine, čak podešavale rulete!

Sjetio se svojega stola za »ajncanje« u Ciudad Mexico, divnih žena nagnutih nad kartama, muškaraca u krojenim odijelima, s tisućama u žetovima kraj sebe.

Sjetio se, on, svjetski čovjek, i Monte Carla, i Hong Konga, i Buenos Airesa. Čujno je ispustio dah.

— Spusti tu šapu! — opet je rekao.

Prsti su se, umjesto toga, još dublje zarili u njegovo rame.

I tada, tek tada, Wilson je tresnuo Corcorana.

U životu je već odalamio ponekog muškarca. I Corcorana je udario temeljito, propisno, desnicom. Zglobovima šake pogodio ga je pravo po usnama.

Corcoran je pao na pločnik. Skljokao se, razrogačivši oči, rastvorivši usta, ne vjerujući da mu se to doista dogodilo. I to pred tolikim građanima.

A Matt Wilson hladnokrvno je trljao šaku, nadajući se da je nije ozlijedio. Pomislio je kako bi bilo bolje da je naduvenka tresnuo drškom revolvera.

Samo je neznatno ogulio kožu na člancima. Odahnio je, svisoka pogledavši Corcorana.

A Corcoranova je desna šaka krenula prema koricama s revolverom. Krenula, ali i zastala.

Wilson je već držao u šaci svoj revolver.

— Budi pažljiv! — opasno je protisnuo kroz zube.

— Moj rubac... — promrmljao je Corcoran, pljujući krv.

— Neka mu netko dade rubac — začulo se iz gomile.

— Da se mene pita — bijesno je dobacila neka žena — ne bih mu dala ni zrak koji udiše! A to isto vrijedi i za onog njegovog ubojicu Johnsona! — dodala je.

— Udario si čvrsto, kockaru! I iznenada! — bljesnuo je Corcoran na Wilsone.

— Zbog onoga »dugoprsti varalico«! — mirno je objasnio Wilson.

Corcoranove su oči isijavale mržnju. Micao je usnama, ali više ništa nije rekao. Prišao mu je Rond Johnson, da mu pomogne ustati. Na revolveraševom se licu zapažala nedoumica: nije vidio kada je Corcoran stisnuo Wilsone za rame.

— Trebate li me, šefe? — upitao je

Corcorana, nastojeći da to zvuči opasno.

– Ne trebam – jednako je osor-
no odgovorio Corcoran.

Revolveraš kao da je na to oda-
hnuo.

– Jesi li ikada imao milijun dola-
ra? – upitao je Wilson Corcorana,
koji je još uvijek sjedio na pločniku.
– Da su svi tvoji, kraj tebe, u goto-
vini?

– Kakvo je sad to pitanje? – za-
blenuo se u njega Corcoran.

Ponovno se upitao je li kockar pri
sebi, sjetivši se kako je maloprije
bio prekinuo razgovor da sasvim
neočekivano postavi pitanje o Je-
ani Benson.

– Nisam – odgovorio je na pita-
nje o milijun dolara – A zašto?

– Zato što sam ih, vidiš, ja već
imao! – mirno je odgovorio ko-
ckar.

Okrenuo se i pošao odatle, ne
osvrćući se, ne provjeravajući je li
napuhanom Corcoranu jasno da se
susreo sa svjetskim čovjekom.

Wilson se sjetio da je Jeana Ben-
son ušla u salun. Pošao je onamo.

U sobi za goste nije bilo nikoga.
Čuli su se šumovi i zveket posuda iz
kuhinje.

Uskoro se odande pojavila Jeana
Benson, noseći na poslužavniku
upravo oprane čaše.

Bljesnuvši joj očima na prste, za-
pazio je da ih ne krasi vjenčani pr-
sten.

– Oh! – iznenadila se, ugledavši
ga.

Odložila je poslužavnik na šank.
Pogledala je u Wilsona, a on je gle-
dao u nju.

– Ti si Jeana? Jeana Benson? –
upitao je.

– Jesam. Tko ti je to rekao?

– Corcoran. A ja sam Matt Wil-
son.

– Brat Jima Wilsona?

– Baš tako.

– Jim je mrtav – rekla je.

III

Matt Wilson nije toga trenutka
vidio svoje ozlijeđene članke, iako
je u njih gledao. Vidio je dugu, blat-

njavu, krivudavu Red River – rije-
ku rodnoga Teksasa.

Vidio je i ranč i kuću Wilsonovih
na njemu, skrivenu među ogrom-
nim hrastovima.

Trči, Smoky, trči! Udri svojim ko-
pitama po tom tvrdom teksaškom
tlu, po prašnjavoj crnoj zemlji! Ne-
moj dopustiti da nas mladi brat Jim
sa svojim Waddyem pretekne –
neka oni gutaju prašinu za nama, a
ne mi za njima.

Takve sjetne uspomene navrle su
Mattu na spomen o smrti njegova
brata.

– Kad se to dogodilo? – upitao
je, prenuvši se.

– Pokopan je prije osam dana –
odgovorila je djevojka.

– Gdje?

– Ovdje, na groblju Sagevillea.
Moji su roditelji otvorili ovaj salun
kad su Teksasani počeli dogoniti
goveda u Montanu. Ostavili su ga
meni kao jedinoj nasljednici. Poko-
pala sam Jima kraj vlastitoga oca.

Wilson je teško gutao. Nije mogao
izustiti ni riječi.

– Jim mi je – nastavila je djevoj-
ka – često pričao o tebi, svojem
bratu kockaru, koji putuje po cijelo-
m svijetu. Jim te obožavao, Matte!
Tako se tobom ponosio! Bile su mu
tek dvadeset i tri godine...

– Bio je tri godine mlađi od me-
ne – prekinuo ju je.

Zašto uopće govore o Jimovim
godinama? Pa Jima više nema! Kao
ni Marie! Oboje su otišli – u vječ-
nost.

– Zaprošio me, htio je da se
udam za njega.

– A zašto nisi? Jim je bio dobar
čovjek.

Isprazan razgovor! No, je li doista
isprazan? Sjetio se svojega dugog
napornog jahanja od Great Fallsa
do Musselshell Basina. Obično se
služio kočijama. Montane između
Great Fallsa na Missouriu i Buttea
gdje je suvereno vladao za grubo te-
sanim stolom u salunu »Montana
Mint«.

Divlji Butte! Kockarski Butte!
Najveće nalazište bakra na svijetu.
No zašto sada razmišlja o Butteu?

– Htjela sam ga zavoleti, ali ljubav naprosto nije dolazila, Matte...

– Mogu li dobiti šalicu kave, Jeana?

– Naravno. Podimo u kuhinju. Vruće je tamo, ali je vruće posvuda. I ovdje.

Wilson je ustao. Jeana je pošla da zaključa glavna ulazna vrata. Gledao je za njom, promatrao ju je kako uvija kukovima.

Uspoređivao ju je s Marie. Obje su bile podjednake građe i otprilike istog stasa. Obje – prave žene! No Marie je bila crnka, romanski tip žene, a Jeana je plava i plavooka.

Pokušao je sabrati misli.

Ova ga žena, ova djevojka, privlači. Zašto? A sreo je u životu dosta žena, izazovnih žena, ljepotica.

Pjevačica, glumica, kockaruša...

Sjetio se kako je sreo Marie, one sparne noći u Budimpešti. Odmah ga je privukla, a i on nju. Činilo im se tako prirodnim da se vjenčaju...

Zbilja, postoji li ljubav na prvi pogled?

Osmjehnuo se, ulazeći iza Jeane u neobično čistu kuhinju, sjedajući na stolac uz otvorena stražnja vrata.

Muhe su pokušavale uletjeti u kuhinju kroz zavjesu na vratima.

Skinula je s peći ogroman lonac s kavom i nalila mu u šalicu.

– Imam i bocu viskija za posebne goste – osmjehnula mu se. – Neki, znaš, vole uliti ga malo u kavu. Ja ga nikad ne pijem.

– Pijem samo povremeno – odgovorio je. – I to jedino pivo, drugo ništa.

– Kada si posljednji put jeo?

– Oko četiri ujutro – osmjehnuo se. – Neki kauboj podijelio je sa mnom, u svom logoru kraj potoka, slaninu i grah.

– Zaboga, zacijelo si, onda vrlo gladan! Imam tamo u kotliću dobroga govedeg gulaša.

– To bi mi – priznao je – svakako prijalo.

– Pokušala sam te obavijestiti, Matte – govorila je, sipajući mu hranu na tanjur. – Poslala sam jednoga kauboj u Great Falls, da ti

odande pošalje telegram u salun »Montana Mint« u Butteu.

– Bio sam već otišao odande, Jeana...

– Toliko smo ovdje odvojeni od svijeta. Nemamo ni telegrafa ni željeznice. Nisam znala što učiniti.

– Postupila si, rekao bih, sasvim razumno.

– Jim je ovdje – pričala je sa suzama u očima – posjedovao trgovinu alatki i raznih farmerskih potrepština, no to valjda znaš i sâm. Troja vrata dalje niz ulicu je ta trgovina. Iza nje je veliko stablo pamukovca.

Wilson je jeo s tekom. I slušao.

– Ponekad bismo – nastavljala je Jeana – uvečer uz pivo sjedili i pričali ispod tog pamukovca. Pričao mi je i o tvojoj ženi Marie. I o vašem sinčiću koji je poživio samo četiri sata. Umrli su, zar ne, prije dvije godine u Buenos Airesu? Sigurno ti to nije bilo lako podnijeti, Matte?

– Nije bilo lako... – sjetno je odgovorio.

– Jim je tako željno očekivao tvoj dolazak. Otkako je iz Buttea stiglo tvoje pismo, kojim si najavio dolazak, brojao je dane. Bilo je toliko toga nevinog, dječaćkog u Jimu... Zato ga je toliko mnogo ljudi ovdje i voljelo.

– Nisam ga vidio dugih pet godina.

Zureći kroz zavjesu na vratima, Wilson nije vidio prašnjavo dvorište. Vidio je, umjesto toga, stado dugorogih teksaških goveda kako ulazi u Cheyenne, na dugom putu u područje Montane.

A njegov mlađi brat, Jim Wilson, sav umoran, prašnjav, s ostrugama na teškim čizmama, sanjao je svoje snove.

– Idem u Montanu, Matte – govorio je. – Baviti ću se poslovima, trgovinom. Nema više za mene bi jednih nadnica ni tjeranja tude stoke. Zašto ne bi i ti zaboravio svoje

nesigurne karte, te pošao sa mnom?

– Ne mogu, brate Jime.

– Svratio sam u kartašnicu u Dodgeu, kad smo prolazili onuda prije nekoliko mjeseci, Matte. Sreo sam tamo Marie. Dijelila je karte za stolom. Rekla mi je kako se osjeća osamljenom bez tebe, te kako jedva čeka da opet budete zajedno ove jeseni

– I ja ću tada biti sretan, brate.

– Divna je to žena, Matte. Ljepotica. Kako se uopće takva mogla zaljubiti u skitnicu poput tebe?

– Sreća Wilsonovih, brate Jime – osmijehnuo se, tada, Matt. – Zar ne znaš da mi »sretni čovječuljak Wilsonovih« sjedi na desnom rame-nu?

– Kada ćeš, dakle, na jug, k Marie?

– Za koji tjedan. Zasad mi ovdje sasvim dobro ide na kartama.

Smješajući se, Jim Wilson pošao je k svom konju i vinuo se u sedlo.

– Pa, vidjet ćemo se, brate Matte – rekao je.

A onda je ispustio vrisak kojim su se Teksašani oglašavali u građanskom ratu, vrisak južnjačkih »pubunjenika«, podbo konja i odjahao. Odjahao je iz bratova života zauvijek: Matt ga, otada, nikad više nije vidio...

– Samo je jedan lijek protiv tuge i žalosti, Jearia... – blago je rekao, prenuvši se iz uspomena. – To je prolaznost vremena. Vrijeme liječi i breme i rane. Znaš, Jim je u djetinjstvu imao reumatskih groznica. Je li, možda, umro od srca?

– Ne.

– A koji je, onda, uzrok smrti?

– Voljela bih da me to nisi pitao, Matte – rekla je, uzbuđeno dišući.

– Molila sam se da me to ne pitaš.

– Ako mi ne kažeš ti, učinit će to netko drugi.

– Istraga i izjave šestorice svje-

doka tvrde da je bilo samoubojstvo.

– Samoubojstvo?

– Da, samoubojstvo.

– Ne mogu u to vjerovati – odmahnuo je glavom. – Jim je bio tako veseo, čak lakomisen. Prije bih, sa svojim često tmurnim mislima, bio sklon samoubojstvu ja, a ne on! Ne, nikako ne vjerujem u to samoubojstvo!

Šutjela je.

– Pričaj mi o pojedinostima, Jearia – zatražio je. – Gdje je umro? I kako?

– Jesi li zamijetio lanac brežuljaka to se proteže cijelom dolinom?

– Jahao sam mnogo kilometara duž njega.

– Prije godinu dana Jim je kupio malo zemlje petnaestak kilometara sjeverno oдавде. Ogrativši je bodljikavom žicom, sagradio je na njoj kamenu kuću. Sve je radio i gradio sâm, u slobodno vrijeme, kad nije radio u svojoj trgovini.

Wilson je šutke slušao.

– Uzgajao je i nešto goveda. Doveo je na svoje zemljište vodu iz potoka i uspješno gajio djetelinu, koja je danas vrlo bujna, zdrava i visoka.

Wilson je slušao, jedući.

– Provodio je tamo sve slobodno vrijeme, boraveći na tom svom malom ranču radije nego u gradu. Bavio se mislju da stalno tamo živi, te da svakog dana jaše na posao ova-mo, u trgovinu.

– A gdje je inače živio?

– U sobici iza trgovine. Pričao mi je kako će i tu spavaću sobicu pretvoriti u dio skladišta. A eto, naden je mrtav na tom svom malom ranču, u sobi, u krevetu.

Wilson je samo kimnuo.

– Vrata na sobi bila su zaključana iznutra. Kad se nije pojavio ovdje u trgovini, poslala sam kauboja da vidi nije li bolestan ili ozlijeđen. Čovjek ga je ugledao kroz prozor. Mrtvoga.

– Taj kauboj... on nije ništa imao s tom smrću?

– Ne. Bio je to pošten starac, Teksašanin, koji je davno stigao ovamo s momčadi »Circle Diamonda«.

– Zašto kažeš da je »bio«?

– Zato što je nađen mrtav u svojem krevetu, prije tri dana. Bilo mu je, saznali smo, gotovo devedeset godina, a izgledao je i djelovao mnogo mlađi. Starac je bio dobar Jimov prijatelj.

– Još ponešto o istrazi?

– Iz okruga su je obavili odje, u Sagevilleu. Prisustvovala sam. Ustanovljeno je da je iz Jimova revolvera ispaljen jedan metak. Revolver je nađen na krevetu, kraj Jimove desne šake. A na Jimovu čelu bilo je baruta, kako to biva kad se metak opali izbliza.

Wilson je napeto slušao. Djevojka je dodala:

– Farmeri su Jimu priredili veličanstven pogreb.

– Zašto farmeri?

– Mnogima od njih davao je robu na kredit. Trebalo im je, znaš, žice, čavala, alati, koječega. Čeznuo je, kako je i govorio, da ovu dolinu vidi naseljenom. Tada će, govorio je, doći i željeznica, a Sageville će se razviti do neslučenih razmjera. Bio je vrlo društven i mislio je na opće dobro.

– A Corcoran? Corcoran se sve-mu tome zacijelo protivio?

– Naravno. Gdje se pojavi bodljikava žica, nema više besplatnih, slobodnih prostranih pašnjaka. Corcoran je ponosan čovjek. I neobično čvrst. Borio bi se do smrti da zadrži ono što posjeduje, što su mu u nasljeđe ostavili preci.

– Ali... – prosvjedovao je Matt. – ne može posjedovati svu zemlju po kojoj se kreću njegova goveda! Većina nezaposjednutog zemljišta pripada vladi Sjedinjenih Američkih Država! Zemlja se mora zapo-

sjednuti i prijaviti u zemljišnom uredu, da bi se polagalo pravo vlasništva odnosno prvokupa na nju!

– Corcoran to dobro zna. Isticao je naseljenička prava, svoja i svojih predaka, dobro znajući da to sudovi više ne priznaju. A zatim je nagovorio svoje kauboje da zaposjedaju pojedina zemljišta, stječu prava na njih, a zatim ih njemu prodaju u bescjenje.

– Stara priča! – uzdahnio je. – Sjećam se takvih načina još iz svojega djetinjstva u Teksasu. Tamo je bilo i takozvanog »rata rezača bodljikave žice«.

– Jim je pomogao farmerima u stjecanju zemljišnih prava i podizanju ograda. Prije nekoliko mjeseci farmeri su mu za to odali priznanje, izabравši ga predsjednikom svojeg udruženja. Jim je vrlo ozbiljno shvatio tu dužnost, te se još više borio za prava farmera.

– Tko ga je naslijedio na toj dužnosti?

– Čovjek koga je ubio Rand Johnson, gospodin Horace Smith.

– Kažeš da su vrata na Jimovoj sobi na ranču bila zaključana iznutra. Kako su ušli?

– Stari Teksašanin... onaj koji ga je našao... razbio je prozor. Tako je sâm rekao.

Wilson je samo kimnuo. Shvatio je da se činjenice protiv njega gomilaju. Čak da nije vidio kako je Rand Johnson mučki ubio Horacea Smitha, svejedono bi imali mnogo toga protiv njega, budući da je bio Jimov brat.

Završivši s jelom, duboko se zavalio na stolicu i zatvorio oči. Postoje za njega dvije mogućnosti.

Mogao je izjahati iz grada.

Je li doista mogao?

Sjetio se kako je, pred mnoštvom građana, oborio Corcorana na nogostup i u prašinu, kako je Corcoran pljuvao krv i prijetio mu. Pa po-

nizio ga je pred cijelim njegovim, Corcoranovim gradom.

Corcoran će ga, shvatio je, svakako pokušati ubiti. Pokuša li izjahati iz grada, sačekat će ga u zasjedi Corcoranovi ljudi. Šikara i trava dovoljno su visoki. A za grob bi mu znali samo ubojice.

Otvorivši oči, Matt Wilson je shvatio da »sretni čovječuljak« Wilsonovih sada više ne sjedi na njegovom ramenu; da ga sreća napušta. Napustila ga je onoga trenutka kad je vidio ubojstvo Horacea Smitha.

Ne, nikako neće moći mirno izjahati iz grada.

A njegov brat nije počinio samoubojstvo! U to je bio siguran. Znao je, toga trenutka, da će ostati u gradu i istražiti što se tu događalo i događa.

Uto je netko zabubnjao po ulaznim, zaključanim vratima Jeani-nog saluna.

IV

Prešli su u salun. Wilson je, sa šalicom kave u ruci, sjeo na stolac za šankom, a Jeana je posla otključati vrata.

– Zašto su vrata bila zaključana? – zapitao je zdepast, po Wilsonovoj procjeni dvadestogodišnji muškarac.

– To su moji razlozi i moja stvar – odgovorila je Jeana Benson.

Wilson je shvatio da djevojka ne voli toga mladića, kao što se na prvi pogled nije svidio ni njemu. Imao je od duhana požutjele zube, prljavu košulju, pohabane farmerice i iste takve čizme. Očito nekakav kauboj.

Zamijetio je, međutim, da mladić nosi dva revolvera, a da su mu dva opasača, prekrižena preko prsa, puna metaka.

Blijedoplavim vodnjikavim očima pridošlica se zagledao u Wilsona. Uzvrativši mu pogled, Wilson ga je

iskusnim okom konačno ocijenio: mlada i nadobudna budala koja se smatra herojem, junakom vičnim revolveru. Takvoga se ne smije potcijeniti.

Mladić je zatražio pitu od limuna i šalicu kave.

Jeana je posla u kuhinju, s izrazom nezadovoljstva na licu.

– Još nešto za tebe, Matte? – upitala je u prolazu.

– Šalicu kave – naručio je.

– Ja sam Ted Applegate – oglašio se uto mladić

Wilson se nije na to osvrtao, kao da nije ni čuo.

– Rekao sam da se zovem Applegate – glasnije je ponovio nadobudni revolveraš. – Ted Applegate, gospodine.

– Čuo sam te prvi put – dobacio je Wilson.

– A ti si, zar ne, Wilson, Matt Wilson? Brat Jima Wilsona?

– Sam se pitaš, sam si odgovaraš! – odbrusio je Matt.

– Pametnjaković! – progundao je Applegate, lačajući se pite i kave, što ih je Jeana u međuvremenu donijela.

– A ti radiš za Barta Corcorana? – više je ustanovio nego pitao Wilson. – On te poslao ovamo, s ta tvoja dva nisko opasana revolvera, da me izazoveš? Je li tako?

– Tvoje pitanje, tvoj odgovor! – vratio mu je maloprijašnju zaoku mladić.

– Smrdiš mi, Applegate! – dobacio mu je Wilson.

Uzevši svoju šalicu s kavom, udaljio se u odvojeni odjeljak, zabacujući kaput tako da mu se revolver nađe nadohvat ruci. Sjeo je tako da može motriti na Applegatea.

Uto su se opet otvorila vrata, a u salun je ušao četvrtast, poput strašila mršav čovjek, isturenih vilica. Na vesti mu se sjala značka šerifova-zamjenika.

– Kako ste, gospodice Jeana? – uljudno je pozdravio. – Drazesni ste kao uvijek i u ovo vruće poslijepodne. Kako si ti, Tede? – obratio se Applegateu.

– Dobro zamjenice – odgovorio je mladac.

A onda se pogled šerifova zamjenika zaustavio na Mattu Wilsonu. Prišao mu je i rukom zatražio dopuštenje da k njemu sjedne.

– Da li bih za trenutak mogao porazgovarati s vama, gospodine Wilsone? Ja sam – predstavio se – šerifov zamjenik McKay.

– Naravno, zamjenice. Samo sjednite, molim, nasuprot meni, moram, znate, promatrati onoga tamo opasnog mladića...

Applegate je to, naravno, čuo. Oči su mu se opasno suzile, zaustio je da nešto kaže, ali je ipak šutio.

– Mislim, naime – objašnjavao je glasno šerifovom zamjeniku Wilson – da taj Applegate radi za Corcorana. A Corcoran ga je, uvjeren sam, poslao da me izazove i, po mogućnosti, ubije.

– Radi za Berta, to je točno – potvrdio je šerifov zamjenik. – No, u pogledu njegovih namjera ne mogu reći ništa pouzdano.

Wilson je, dakako, zamijetio da je predstavnik zakona upotrijebio rančерово osobno ime, a ne prezime. Odmah je shvatio da je to stoga što je Corcoran najveći posjednik u gradu, plaća, dakle, najveći porez, a od poreza, ako ne, i izravno od Corcoranove blagajne, zavisi McKaye-va plaća.

Šerifov zamjenik vjerojatno je i sâm bio Corcoranov čovjek, ovisan o rančeru.

Applegate se uto, pojevši pitu i popivši kavu, pokupio iz saluna, gundajući nešto sebi u bradu. Pogledavši za njim kroz prozor, Matt Wilson je ustanovio da se mladac zaputio u sjeverni dio grada.

– Corcoran je – objašnjavao je šerifov zamjenik – moćan čovjek ovdje. Posjeduje mnoge zgrade u gradu, a njegov je i salun »Montana House«.

– Da – kimnuo je Wilson. – Zamijetio sam taj salun: mnogo veći od ovoga, zar ne?

– Da, gospodine Wilsone – potvrdio je McKay.

– O čemu ste htjeli popričati sa mnom? – zanimalo je Wilsona.

– Pa... – uzdahnio je McKay kao u nedoumici. – Jimov ste brat, a Jim je počinio samoubojstvo. Pomislio sam kako bih vas mogao pota-
nje obavijestiti o tim tragičnim okolnostima.

– Počnite, molim – kratko je odsekao Wilson.

McKay mu je ispričao priču sličnu Jeaninoj, samo što je brže prešao preko Jimovih prijateljskih odnos s farmerima.

– Mogu li vas pitati što namjeravate učiniti, gospodine Wilsone? – upitao je, na kraju, predstavnik zakona.

– Ostat ću ovdje nekoliko dana – spremno je odgovorio Wilson, koji je očekivao takvo pitanje. – Jim je ostavio neke nekretnine. Pozabavit ću se njima, njegovom ostavštinom, vjerojatno ću je, kao jedini njegov nasljednik, prodati. Mislim i na njegovu trgovinu i njegov ranč izvan grada...

– Trgovina sada pripada Bartu Corcoranu – upozorio ga je šerifov zamjenik.

– Kako je se tako brzo domogao? – podigao je obrve Wilson.

– Okružni porezni inspektor ustanovio je kako vlasnik trgovine prije Jima nije platio neki porez, pa je trgovinu preuzeo okrug, a zatim ju je prodao Corcoranu.

– Porez? – iznenadio se Wilson.

– Da, neke porezne obaveze stare pet godina. Dužnik, kako sam re-

kao, nije bio vaš brat Jim, nego vlasnik prije njega.

— A zašto, onda, nije kažnjen taj čovjek nego moj brat?

— Ne možete kazniti čovjeka koji je davno odselio odavde i sada živi na sjeveru izvan grada: tamo je, znate, naše groblje! — pokazao je predstavnik zakona neukusan smisao za humor.

— Mogao bih, međutim, ja platiti taj račun i preuzeti bratovu trgovinu — smatrao je Matt Wilson.

— Ne biste, gospodine — požurio je rastumačiti McKay. Ono što je jednom prodano zbog poreznih dugova ne može više biti vraćeno ni bivšem vlasniku ni njegovim nasljednicima.

— A što je s bratovim rančem? — upitao je Matt, očekujući sličan odgovor i tumačenje.

— I na ranč polaže pravo Bart Corcoran.

— Oh, gospodin Corcoran radi, zar ne, vrlo brzo i djelotvorno?

— On je, gospodine Wilson, vrlo agresivan čovjek. Već je tamo naselio Mela Griffina, jednoga od svojih kauboja.

— A Jimovu divnu djetelinu, pretpostavljam, uništavaju Corcoranova goveda?

— Čini se da je tako — mirno je potvrdio McKay.

— A što mi imate reći o Smithu, čovjeku što ga je ubio Corcoranov revolveraš, zamjenice?

— Stranac ste ovdje, Wilsone — podsjetio ga je zamjenik. — Što vas se, dakle, tiče sudbina Horacea Smitha?

— Pa... — slegnuo je Matt ramenima — obično se o takvim ubojstvima povede istraga, traže se svjedoci... Pomislio sam ostati ovdje i zbog te istrage, pričekati njezin rezultat... Vjerojatno bih morao i svjedočiti...

— A zašto?

Wilson se u sebi osmijehnuo: opet su ga ispitivali i zapitkivali. Kopkalo ih je da li je vidio ili nije kako je Rand Johnson hladnokrvno ubio farmera?

— Tek tako sam pomišljao... — lukavo je odgovorio.

— Neće biti istrage — obavijestio ga je McKay. — Ni svjedoka ni svjedočenja. Po zakonu ja odlučujem je li potrebna istraga. A u ovom slučaju kažem da nije potrebna.

— Zašto? — upitao je na isti način Matt Wilson.

— Zapravo te se ne tiče! — prešao je odjednom McKay gnjevno na »ti« — ali ću ti ipak reći: bilo je to opravdano ubojstvo u samoobrani. Johnsonova izjava vrijedi zлата. A Johnson kaže da je Smith potegao revolver prvi. Vjerujem Johnsonu. U uredske šerifske knjige zapisat ću, dakle: opravdano ubojstvo u samoobrani.

Wilson je samo kimnuo.

— Nemoj, dakle, ostajati u Sagevilleu zbog te istrage! — savjetovao je McKay.

— Zar me to protjeruješ iz grada, zamjenice?

— Samo ti iznosim činjenice, Wilsone!

— Corcoran ti je, zar ne, naredio da me pokušaš otjerati?

Jeana Benson pažljivo je pratila cijeli taj razgovor, perući sve vrijeme jednu te istu čašu.

— Popuno si me pogrešno shvaćao, kockaru! — obrecnuo se na njega McKay. — Ne naređuje meni ništa Corcoran.

— Trava i šipražje oko grada vrlo su visoki, zamjenice — počeo je objašnjavati Wilson, izlazeći iz odjeljka s praznom šalicom u ruci i prilazeći šanku. — Jahao sam kroz njih na dolasku ovamo. Mogao bih, dakle, izjahati iz grada, ali ne bih stigao daleko...

– Ne razumijem te... – promr-
sio je McKay.

– Razumiješ ti mene itekako do-
bro, limena značko: dočekali bi me i
napunili olovom ili Corcoran ili
njegovi revolveraši!

– To su tvoji i Corcoranovi raču-
ni. I nemoj me zvati »limenom znač-
kom«!

– Prokleta mi je to svejedno!
Zvat ću te kako god mi se bude
svidjelo!

McKay kao da je zasvrbljela ruka
iznad korica s revolverom. No, kako
je to iskusni Wilson bio i predvidio,
zamjenik je ustuknuo, ne posegnuv-
ši za oružjem.

– Vraždy pjetlić! – obratio se
McKay djevojci, izlazeći iz saluna. -
Dovidjenja, Jeana! – dobacio je s
vrata.

– Corcoranov čovjek – mirno je
zaključio Wilson, obraćajući se ta-
koder djevojci.

– Corcoranov otkako je prikačio
tu značku, Matte, a to je bilo još kad
sam bila dijete. Taj je protiv tebe,
Matte!

– Činit će – nacerio se Wilson
– samo ono što mu bude naređivao
Corcoran. To isto, siguran sam, važi
i za Randa Johnsona i za onoga
Applegatea.

Otkopčao je opasač s revolverom
te ga zakopčao iznad kaputa, kako
bi mu oružje bilo pristupačnije.

– Koliko sam te oštetio, Jeana?
– šaljivo je zatražio račun.

– Jimovom bratu ne naplaćujem
– zatresla je plavuša glavom.

– Lijepo od tebe, Jeana. No radiš
zato da zaradiš: ustrajem stoga da
platim svoj račun.

– I Jim je bio takav – ustanovila
je. – Nikome nije ostao dužan ni
centa. Pa kad baš hoćeš, Matte, ra-
čun iznosi dvadeset centi.

– Vidjet ćemo se ponovo, Jeana
– pogledao je u nju, stavljajući nov-

čiće na pult. – Uskoro... – dodao
je.

– Molim te, pazi na sebe! –
odjednom se zabrinula.

– Ne brini dok on sjedi ovdje –
potapšao se po desnom ramenu. –
»Sretan je čovječuljak Wilsonovih«,
sjecaš se? – objasnio je.

Kad je izašao na ulicu, učinilo mu
se da je Sageville, dok je on bio u
salunu, znatno živnulo. Posvuda su
za prečke bili privezani konji, na
ulici su stajale skupine ljudi. U jed-
noj je prepoznao farmera koji su,
vjerojatno, uzbuđeno raspravljali o
ubojstvu Horacea Smitha. Farmere
uopće nije cijenio – ni ovdje ni u
rodnom Teksasu. Nije trebalo ni
osobite pameti ni hrabrosti da se
izruje zemlja, baci u nju razno sje-
me, a onda priziva pomoć u obliku
kiše. Ne, farmeri nisu bili soj ljudi
koji bi zasluživao poštovanje svjet-
skog čovjeka kakav je bio kockar
Matt Wilson.

Pogledao je prema Corcorano-
vom salunu. Tamo je stajao Rand
Johnson s još dvojicom revolveraša.
Wilson mu je, u prolazu, ironično
domahnuo na pozdrav – revolve-
raš je progutao podsmijeh, ne
uzvrativši nikakvim pozdravom.

Nasuprot salunu, s druge strane
prašnjave ceste, stajao je šerifov
zamjenik McKay, a uz njega nitko
drugi do – Ted Applegate!

– Nazovi me kućkinim sinom,
Wilson! – izazovno je, tražeći kav-
gu, istupio pred njega Applegate.

Wilson je samo zastao.

Svi zvuci i šumovi su zamuknuli.
Osjećala se zloslutna tišina. Ispod
oka Wilson je zamijetio kako prizor
napeto promatra skupina farmera.

– Zar ti treba razloga da povu-
češ revolver, Applegate? – mirno
je, opasno mirno upitao kockar.

Zamijetio je kako se McKay od-
miče od Applegatea, ostavljajući
mladiću prostor za borbu, sklanja-

jući se izvan putanje metka. Nije bilo sumnje da je Corcoran dao Applegateu konkretnije naredbe.

– McKay, ovdje se sprema nevolja – ironično je Wilson upozorio šerifova zamjenika. – Ne čini li ti se da bi, kao predstavnik zakona, morao posredovati.

– Ne vidim još nikakvu nevolju, kockaru! – dobacio mu je poslije duljeg oklijevanja McKay.

– Onda su ti zacijelo na guzici! – dobacio mu je Wilson. – A ti ćeš, Applegate – obratio se mladiću – prije ili poslije učiniti glupost i povući to oružje, Corcoranov plaćeniče! Zašto to ne učiniš odmah sada? – rekao je dovoljno glasno tako da su ga čuli svi na ulici.

Applegate se pognuo u revolveraški položaj, povlačeći objema šakama, istodobno, oba revolvera. Oba ih je izvukao iz korica.

Wilson je shvatio da je mladac brz, brži od njega. On je bio odličan kockar, ali ne i revolveraš. Vježbao je doduše, i on tu potrebnu vještinu, ali još nikada nije pucao u čovjeka, nikada s namjerom da ubije.

Sitne gužve za kartaškim stolovima dosad su uvijek, umjesto njega, po salunima rješavali kućni redari vidio ih je kako su ponekad ranili ili čak ubili poneku previše usijanu kockarsku, farmersku ili rančersku glavu, ali on sâm još nikada nije ubio čovjeka. Često se pitao kakav li će to osjećaj biti kad netko potegne oružje na njega, s namjerom da ga ubije.

Došlo je, eto, vrijeme da dobije odgovore na sva ta pitanja: našao se, izazvan, u revolveraškom dvoboju. A protivnik nije na njega potegao jedan nego čak dva revolvera.

Matt Wilson bacio se naprijed, potrbuške u prašinu. Svoj revolver izvukao je iz korica još u padu. Oko njega se uskovitlala prašina, a prema njemu su iz cijevi Applegate-

ovih revolvera liznula dva plamena, poletjela dva metka – jedan je udario desno od Wilsona, a drugi desetak metara iza njega.

Applegate je pucao, što bi se na Zapadu reklo, »s kuka«, a to je najčešće značilo vrlo brzo, ali ne i dovoljno precizno.

Wilson je, pak, relativno mirno ispružio desnu nadlakticu, ravnajući se po pravilu koji je, navodno, potjecao od slavnog Wyattta Earpa: ispruži kažiprst duž revolverске cijevi i nanišani. Nanišanio je, dakle, Applegateu u srce i povukao okidač.

Applegatea je metak pogodio u prsa, kraj srca. Gotovo ga je odbacio, podigao. Dok su njegovi revolveri još jednom zapucali, izbacivši metke u prašinu pred njim, koljena su mu pokleknula, noge otkazale poslušnost...

Wilson je još držao uperen revolver, ali više nije pucao, shvativši da to nije potrebno.

Applegate se skljkao u prašinu, potrbuške, na lice. A njegovi su revolveri pali kraj njega.

S revolverom u šaci, kockar se brzo okrenuo prema Johnsonu i njegovim prijateljima, no oni nisu pokazivali nikakve namjere da se ogledaju s njim.

Polako se Matt Wilson podigao na noge, svjestan toga da mu je prišla Jeana Benson.

– Jesi li ranjen, Matte? – brižno je upitala.

– Nisam – odgovorio je.

Iz ureda s natpisom »Jefferson Myers, D.V.M.« izišao je debeo muškarac, prišao im i kleknuo kraj Applegateova leša. Opipao je arteriju, osluhnuo srce...

– Doktor Myers obavijestila je Jeana Wilsona, koji je mirno u bubnju revolvera nadomještao potrošen metak. – Veterinar je, ali i jedini doktor u gradu.

– Mrtav je – ustanovio je veterinar, pogledavši u sve uokolo, pokazujući na Applegateov leš

V

Prešavši na drugu stranu ulice, Matt Wilson je stao pred šerifovim zamjenikom.

– Mogao si spriječiti ovo što se dogodilo McKaye! – predbacio mu je.

Nešto poput ljutnje zasijalo se u zamjenikovim blijedim očima, a onda je ustupilo pred uspješnim samosavlavljanjem. Šutke je gledao u Wilsona.

– Ili ti je, možda, Corcoran rekao da se ne miješaš u ovo?

– Ne nosim ničiji ular! – konačno je, gnjevno, progovorio predstavnik zakona.

Skupina farmera, koja im se bila sasvim približila, grohotom se na to nasmijala. Počeli su zamjeniku dobacivati razne prostote. McKay je samo šutke zurio u njih.

– Gdje ti je jezik, limena značko? – izazivao je Wilson.

– Ne izazivaj me, kockaru!

– Povucite se! – doviknuo je Wilson farmerima, a oni su zastali.

Bilo je među njima, primijetio je, i žena s puškama i skraćenim sačmaricama. Ovo se, pomislio je, lako moglo prometnuti u ono što latinskoameričko stanovništvo naziva »matanzu«, u pokolj, veliko krvoproliće.

Wilson je bacio pogled prema Corcoranovom salunu, iz kojega je upravo bio izišao i zastao uz Randa Johnsona i još dvojicu svojih revolveraša. I u njegovim rukama Wilson je zapazio skraćenu sačmaricu, i to dvocijevku.

– Kako ćeš ovo – ponovno se Wilson obratio McKayu, pokazujući na Applegateov leš – unijeti u svoje šerifovske knjige?

– Kako to misliš?

– Znaš ti proketo dobro što i kako mislim! Hoće li biti istrage? Ili ćeš to unijeti kao opravdano ubojstvo u samoobrani, kao što si unio i Johnsonovo ubojstvo Horacea Smitha?

– Ovisi o meni... – promrsio je McKay.

Uto im se primaknuo Corcoran, s Johnsonom kao pomoćnikom. Preostala dva revolveraša ostala su pred salunom.

– Čuo si što sam rekao tvojoj limenoj znački, Corcorane? – oštro je upitao Wilson.

– Čuo sam – glasio je jednak odgovor.

– I što imaš na to reći?

Corcoran je samo slegnuo ramenima. Matt Wilson je zamijetio kako je Corcoranu natekao nos.

– Nemam ja ništa s time. To nije moj posao – rekao je Corcoran.

– Nije tvoj posao? Pa ti si na mene poslao Applegatea!

– Možeš li to dokazati?

– Dokazao je to Applegate svojim suludim napadom! Nego, ako si završio sa svojim poslom ovdje, vrati se u svoj smrdljivi salun, kamo i pripadaš!

– Prejako laješ – promrsio je Corcoran.

– Ovo laje još jače! – uperio je Wilson na njega svoj revolver. A onda je pogledao u McKaya.

– Ovaj je čovjek u mene uperio oružje, Jack – upozorio ga je. – Ti si ovdje predstavnik zakona. Moraš ga uhapsiti zato što prijeti jednom od tvojih građana.

McKay se našao u procijepu. Na licu mu se ogledala neodlučnost.

– Podi sa mnom, Wilsone – snasao se napokon McKay. – U moj ured – dodao je. – Tamo ćemo sve riješiti.

Dodite i vi, doktore! – pozvao je Wilson Myersa. – Trebat će zamje-

niku vaš potpis na smrtnici.

– I mi ćemo poći! – dobacio je jedan od farmera.

– Vas ne trebamo – odgovorio je Wilson. – Raščistite neke stvari na samom početku: vi, farmeri, imate svoj posao a ja svoj. Vaši su problemi daleko od mojih, tako neka i ostanu. Idite svojim putem, ja ću svojim!

– Tvoj brat Jim je...

– Ja nisam Jim. Ja sam Matt Wilson. Sasvim smo različiti ljudi.

– Razumijem... – dotučeno je promrmljao farmer.

– Nadam se da nisam bio pregrub... – ipak je htio popraviti dojam Wilson.

– Gospodine Wilsone – obratila mu se uto neka žena među farmerima – kad završite s ovim bezvrijednim zamjenikom, da li bih mogla nekoliko minuta porazgovarati s vama?

Pogledao ju je – malu sredovječnu ženu u iznošenoj farmerskoj suknji. Izlizana kapica prekrivala joj je prosijedu kosu. Jadnica! Oči su joj se crvenjele od plača, te je Wilson odmah pogodio da je to zacijelo žena ubijenog farmera Smitha.

– Gospoda Smith? – upitao je.

– Da. Sad udovica Smith.

Wilson je pogledao prema Corcoranu, koji je odmicao prema svojem salunu, ali je zastao, kako bi čuo Smithovu udovicu.

– Vidjet ćemo se poslije, gospodo Smith – rekao je Wilson.

– Čekat ću, gospodine Wilsone – odgovorila je, a onda pljunula prema Corcoranu. – Ti, prljava svinj! – dobacila mu je.

– Hvala na komplimentu – prizrivo je odgovorio Corcoran, pobrzavši prema svom salunu.

Wilson, McKay i Myers pošli su u šerifov ured. Iako su vrata na njemu bila otvorena, unutra je bilo vr-

lo zagušljivo. Bilo je i neuredno, prašnjavo i prljavo.

McKay je bacio na klupu šešir, a onda dohvatio ručnik i stao njime brisati oznojeno čelo.

– Sjednite nekamo, ljudi – pozvao ih je.

Myers je sjeo na klupu, a Matt Wilson na stolac – jedini u sobi, osim McKayeva stolca za ljuljanje.

– Bilo je to opravdano ubojstvo u samoobrani, Jack – započeo je razgovor Myers. – Applegate je prvi povukao, čak prvi ispalio dva metkala!

– Ne guraj se pred rudo! – obrecnuo se McKay.

Otvorio je dva pretinca u stolu, tražeći šerifsku knjigu. Onda je listao, tražeći pravu stranicu u njoj. Wilson je shvatio da to zamjenik sebi ostavlja vremena, kako bi sredio misli.

Začuvši šum, Wilson je pogledao na uredska vrata: pred njima su, na nogostupu, stajali i žagorili farmeri.

– Potreban im je samo voda – obratio se Wilsonu Myers, mahnuvši glavom prema farmerima. – A kad ga steknu, stvorit će se pakao...

– Molim vas – prekinuo ih je McKay – imam previše posla i za glavu i za ruke.

– Trebalo bi – poučio ga je mirno Wilson – da zastupaš ljude, građane, a ne Corcorana. Čini mi se da si malo zbunjen, McKay.

– Učini mi uslugu, Wilsone – pogledao je u njega blijedoplavim očima McKay – ili umri ili napusti grad!

– Za umiranje sam – nacerio mu se Wilson – i previše zdrav i previše mlad. A krenem li iz grada, Corcoran i njegovi ubit će me, po mogućnosti, iz zasjede.

– O tome bi se dalo raspravljati, Wilsone – osmjehnuo se prvi put i McKay. – Hoćete li se – obratio se

Myersu – zakleti da je Wilson ubio Applegatea u samoobrani?

– Hoću, zamjenice McKay!

– I ja ću se zakleti! – začuli su glas s vrata.

Tamo je stajala Jeana Benson. Wilson se opet zadivio njenoj plavoj kosi i plavim očima. I opet je morao pomisliti na Marie.

– Ima – govorila mu je jednom Marie – stara izreka koja, otprilike, kaže kako muškarac ne bi smio živjeti sâm. Ako mu žena umre, trebalo bi da nađe sebi drugu. Hoćeš li učiniti tako, Matte?

– Nikada! – odlučno je odgovorio.

– Nikad ne reci »nikad«! – citirala je drugu izreku. – Molim te, učini tako kad dođe vrijeme. Zašto ne bi?

– Ne možeš se istodobno penjati na isto brdo dvaput – slikovito je odgovorio. – Kad se na nj jednom popneš, kad si na vrhu, svi putevi vode samo prema dolje. A poznaješ sve čudi brda: njegove nagibe, staze, dobre i loše strane...

– Hoćeš reći da sve to znaš o meni?

– Da, do neke mjere...

– Do male mjere, rekla bih! – osmjehnula mu se. – Koji muškarac poznaje ženu? – iskosila je lijevu glavu. – I koja to žena može reći da poznaje muškarca? Nijedna žena! – sama je odgovorila na posljeditelje pitanje. – Molim te, Matte – ustrajala je – nikad nemoj živjeti sâm! Preopasne, preteške misli uvijek te more, a da bi se njima bavio sâm!

– Upamtit ću to! – obećao joj je tada u šali.

A sada Marie više nema.

Sada je gledao u Jeanu Benson. Osmjehnuo joj se. I ona se osmjehnula njemu.

– Lijepo je od tebe, Jeana – prvi joj se obratio McKay – ali te ne tre-

bamo za svjedoka. Bit će dovoljan doktorov potpis.

– Samo sam se htjela uvjeriti da je ovdje sve u redu – rekla je.

– Uдите i sjednite, gospodice Benson – vrlo joj se učtivo obratio Wilson. – Vrlo je lijepo od vas što ste došli, i to s poštenim namjerama.

– Hvala vam, gospodine Wilson! – odgovorila mu je na isti način. – No, ako tu zaista nisam potrebna, vratit ću se u svoj salun i početi spremati večeru. Doviđenja, gospodo!

McKay je perom škrapao po svojoj knjizi, mršteći se od teškog posla. Myers je naglašeno gledao kroz prozor, a Wilson je zurio u svoje prašnjave čizme.

– Zvali su ga samo Ted... – mrmlijaio je šerifov zamjenik. – Kako da napišem? – podigao je pogled prema Myersu: – Theodore ili Ted Applegate?

– Stavi Theodore, pa u zagradi Ted, pa onda Applegate – posvjeto-vao ga je Myers.

– Odlično! – zadovoljno je nastavio pisati McKay. – Odgovara li ti ovo, Wilson? – upitao je, predajući mu knjigu.

– Potpuno – odgovorio je Wilson, pročitavši službenu zabilješku, te je potpisao. – Znači da sam slobodan, zar ne?

– Slobodan si, Wilson.

– Ti i ja, zamjenice – pogledao je Wilson u McKaya – mogli bismo se družiti i više nego što misliš

– Kako? – iznenadio se šerifov zamjenik.

– Sutra ću – objasnio je Wilson – pojahati na bratov ranč. Ali neću pojahati sâm, zato da mi tragom ne krenu Corcoranova njuškala i ubojice!

– Ne shvaćam te, Wilson...

– Možda ćeš pojahati sa mnom?

McKay je palcem podupro donju usnu, što je kod njega bio očit znak

nedoumice, a Myers se opet naglašeno zagledao kroz prozor, zabavljajući se nastalom situacijom, zapravo jedva susprežući smijeh.

— Možda ću upravo tada biti zauzet... — vrdao je McKay.

— Nećeš, zamjeniče. Ja sam građanin, a tebi je dužnost štititi me.

— Ali nisi ovdašnji građanin...

— Nema veze! Američki sam građanin, a tvoja je zakletva glasila da štitiš građane, te da posvuda i u svako doba održavaš red i mir.

— Wilson je u pravu! — povladi-vao je Myers.

Poslije te podrške i Wilson je jedva zatomio smiješak. I on i Myers shvaćali su kakvu kašu guta šerifov zamjenik.

— Zar misliš — još je uvijek vrdao McKay — da bih uvijek i posvuda morao jahati s tobom i štititi te?

— Naravno — ozbiljno je kimnuo glavom kockar. — Tako bi bili najmanji izgledi da me Corcoran i njegovi ubiju! I to iz zasjede!

— Prokletstvo! — otelo se predstavniku zakona. — A što ako nas obojicu... Učini mi, ipak, uslugu, Wilson.

— Kakvu?

— Prokleta me boli glava... Ne stani odavdje!

VI

S gospodom Smith razgovarao je Wilson, izgubivši se iz šerifovog ureda, u salunu Jeanom Benson.

Bojao se toga razgovora, znajući da joj ne može, neće, ne smije reći istinu. Kad bi joj rekao, u cijeloj bi dolini i gradu zavladao pakao — farmeri bi se otvoreno zaratili s Corcoranom i njegovim revolverasima. Zaratili i izvukli deblji kraj!

Wilson je znao da većina »orača« i »motičara«, kako su ih posprdno nazivali rančeri, ima obitelji. Sjećao se farmera iz rodnog Teksasa, a i

razbor mu je govorio da farmeri ne mogu živjeti neoženjeni. Farmeru je trebala žena da kuha, čisti, pere i rinta s njim u polju. Farmeru su također trebala djeca, i to brojna, jer je za svako bilo posla.

Kađ bi otkrio da je Horacea Smit-ha revolveraš Jonnson hladnokrvno ubio, u borbi koja bi poslije toga nastala poginuli bi još mnogi očevi farmerskih obitelji, mnogi muževi, sinovi, braća...

Bolje će biti da svi oni ostanu živi. Jedan ubijeni farmer — bilo je sasvim dovoljno!

Jeana Benson stavila je pred njih na stol kavu i kifle.

— Ne mogu to sebi priuštiti, gospodice Benson! — pocrvenjela je udovica.

— Samo uzmite, gospodo! — ponudila ju je Jeana. — Ne morate platiti.

U udovičinim su očima zacaklile suze.

Wilson je toga trenutka pogledao na vrata. U salun je upravo ulazio muškarac koga je već bio zapazio u Corcoranovu društvu.

— Trenutak samo, gospodo Smith! — ispričao se Wilson i pošao prema pridošlici.

* Muškarac pred kojim se Wilson zaustavio bio je ljudeškara s neobično gustim obrvama.

— Ti si Corcoranov čovjek — ustanovio je Wilson.

— Da, jašem za njegov ranč »Six Bar«.

— Ne tjeraj ti stoku — odmahnuo je glavom Wilson. — Ti si mu unajmio svoj revolver! Kako se zoveš?

— A što se to tebe tiče?

— Tiče me se, budući da želim znati kako se zove čovjek koga bih mogao ubiti.

— Zovem se Walt Byron — rekao je napokon revolveraš. — I nemam ništa s tobom, kockaru. Ovamo sam došao samo večerati.

– Je li ovaj tip obično večera ov-
dje? – obratio se Wilson Jeani
Benson.

– Ovo je – osmjehnula se djevoj-
ka – drugi put da ulazi u moj salon,
otkako je unajmio revolver Corco-
ranu, dakle otprije šest mjeseci.

– Kupi se odavde, Byrone! –
obrecnuo se na njega kockar.

– Ovo je javno mjesto, kockaru...
– branio se Byron.

– Javno ili ne, došao si ovamo
prisluškivati moj razgovor s gospo-
dom Smith! Izlazi odavde sâm ili ću
te ja izbaciti!

– Izbaci me onda! – junačio se
revolveraš.

Nije, međutim, dospio ni da izvu-
će revolver. Wilson, naime, nije ovaj
put odabrao za borbu pesničanje
nego je revolveraša tresnuo iznena-
da po glavi drškom svojega revolve-
ra. Byron je bio ošamućen, ali ne i
onesviješten – na volovskom mu se
licu odražavalo zaprepaštenje.

A Wilson je zgrabio revolveraša
za ramena i odgurao ga pred so-
bom iz saluna. Na ulici ga je još jed-
nom tresnuo revolverom po glavi, a
onda ga, onesviještenog, odgurnuo
u prašinu. Uzeo je zatim revolver
Corcoranova plaćenika, ispraznio
ga te i njega bacio u prašinu.

Obavivši taj posao, Wilson je svr-
nuo pogled duž ulice, prema salunu
»Montana Houseu«. Zapazio je na
nogostupu pred salunom Randa Jo-
hnsona.

– Gdje je Corcoran? – doviknuo
je revolverašu.

Johnson nije odgovarao.

– Reci mu da dode i pokupi ovo-
ga svog jasnika! – opet je dovik-
nuo Wilson. – A možda bi to i ti mo-
gao uraditi, Johnstone? Kažu da
svaka ptica svome jatu leti, a vas
ste dvojica, zar ne, iz istog jata?

– Doći će dan, kockaru... – nije
mogao izdržati da ne zaprijeti Jo-
hnson.

– Bit će još mnogo dana, no moglo
bi se dogoditi da ih ti baš ne doče-
kaš mnoge! – doviknuo je kockar.

Vratio se zatim k Jeani i Smitho-
voj udovici.

– Rastjerujem ti mušterije... –
našalio se.

– Ah, do takvih mi nije nimalo
stalo! Nitko, Matte – iznenada je
dodala – ne može dugo vrdati oko
ograda: ili si s jedne ili s druge stra-
ne.

– A na kojoj si ti strani?

– Na strani farmera, obiteljskih
ljudi, dobrih ljudi. Na strani očeva,
muževa, napretka. Zvuči zacijelo –
osmjehnula se – kao da nešto re-
klamiram?

– Zvuči sasvim dobro – mirno je
ocijenio.

– Hrabar ste, snažan čovjek, go-
spodine Wilsone – javila se uto
udovica Smith. – Pravo je zadovolj-
stvo vidjeti takvog borca. Nekoga
tko se bori za svoja prava. Moj muž,
vidite, nije bio ni nagao ni hrabar...

Wilson je šutke slušao.

– Vidjeli ste – odjednom je udo-
vica više ustanovila nego pitala –
kad mi je Johnson ubio muža.

Wilson je požurio razuvjeriti udo-
vicu.

– Nisam vidio borbu, gospodo –
rekao je. – Kad sam došao iza ugla,
vaš je muž već ležao mrtav na tlu.

Svojim od plaća upaljenim očima
udovica je tražila njegove.

– Vjerujem – rekla je – da ste
pošten čovjek. Primam, gospodine
Wilsone, vašu riječ kao istinu!

– Byron ustaje, Matte! – izvi-
stila ga je uto Jeana Benson. – Eto,
upravo gleda ima li u revolveru me-
taka.

– Promatraj ga i dalje, Jeana –
zamolio ju je.

Jeana je ispod šanka izvadila
skraćenu dvocijevnu sačmaru i sta-
vila je na šank, tako da ju je Byron
mogao zamijetiti kroz prozor.

– Zašto držiš tako što? – iznenadio se Wilson.

– Za trenutke poput ovoga.

– Znaš li ti – zavrteo je glavom – da je to najopasnije oružje poslije topa?

– Čula sam da je opasna, zato je i držim.

– Hvala vam za kavu i kifle, gospodice Jeana – stala se opraštati udovica Smith. – A vama – okrenula se k Wilsonu – hvala za vrijeme koje ste mi poklonili. Možda biste mi – zastala je – mogli pomoći još u nečemu...

Wilson je upitno podigao obrve.

– Imam, znate, dvije kćeri, jednu od devet i drugu od šest godina, no brine me šesnaestogodišnji sin Mack. Usijane je glave. Mnogo mu je značio otac, naprosto ga je obožavao...

Wilson je samo kimnuo glavom.

– Djevojčice su bile privrženije meni iako se kaže kako obično više vole očeve. No Mack je bio privrženiji ocu. Otac je za njega bio cijeli svijet.

– Bojite se da dječak ne poćini neku glupost?

– Da. Bio bi mu nužan savjet, razgovor s nekim hladnokrvnim, pametnim čovjekom kakav ste vi.

– Hvala na komplimentu! – osmijehnuo se Wilson. – No ja sam samo stranac vašem sinu.

– Razumijem vas, gospodine, no on vas obožava, divi vam se okako ste tamo na ulici pred svima srušili u prašinu Barta Corcorana. Osim vašeg pokojnog brata, vi ste jedini čovjek koji se javno suprotstavio Corcoranu.

Iznenada se Wilson sjetio vlastitog burnog djetinjstva. I sam je bio »usijana glava«, k tome čvrstih šaka... Da je netko ubio njegova oca, odmah bi na njega pošao s revolverom. Da ubije ili bude ubijen...

– Razgovarat ću s vašim sinom, gospodo – obećao je.

Izašao je na ulicu zajedno sa udovicom, dobacivši Jeani da će se vidjeti kasnije. Dugi vrući dan bližio se kraju.

– Mack je u gradu – rekla je udovica. – Gdje da vas potraži, gospodine Wilson?

– U gradu postoji hotel, zar ne?

– Da, hotel »Montana«. Malo je dalje od saluna, a pripada također Corcoranu.

– Bit ću tamo. Moram negdje spavati, a krevetu je svejedno kome pripada, važno je da služi svrsi. No prije toga ću morati poći u konjušnicu, izvaditi iz bisaga svoj pribor za brijanje.

– I konjušnica je, znate, Corcoranova.

– Čuo sam već – kimnuo je – za gradove koji gotovo cijeli pripadaju jednom te istom čovjeku. Dovidjenja, gospodo Smith!

– Dovidjenja, gospodine! Idući prema konjušnici, morao je proći kraj Corcoranova saluna. Na dugoj verandi sjedio je, u stolcu za ljuljanje, Rand Johnson, ne pomaknuvši se dok je Wilson prolazio.

Bart Corcoran promatrao ga je s jednog od salunskih prozora, kisela lica na kojem je, činilo se, još većma nateknuo nos. Wilson mu je, nacerivši se, domahnio rukom u znak ironičnog pozdrava, no Corcoran, naravno, nije odgovorio.

U konjušnici, koja je smrdjela po gnoju i sirovoj koži sedala, konjušar je u svoljoj sobici čitao barem tjedan dana stare novine.

– Reci Corcoranu – zavirio je k njemu Wilson – da mu se ne isplati pretraživati moje bisage: sav novac nosim uza se.

– Ti, prijatelju, beš želiš poginuti, kad toliko izazivaš? – suho ga je upitao konjušar.

– Možda, no ne odmah i ne u ovom smrdljivom gradu! – gotovo je veselo odgovorio Wilson.

Pogladivši svojega konja, koji je, prepoznajući ga, radosno zanjštao, Wilson se sjetio kako donedavno nekoliko godina nije jahao. A kada je, radi održavanja izdržljivosti, ponovo počeo jahati, prve su ga noći ozbiljno boljela stegna, iako je na jahačim hlačama imao kožnate zaštitnike. Boljele su ga noge, rođenog Teksašanina, koji je nekada, okupljajući goveda, znao jahati osamnaest sati na dan i za to vrijeme promijeniti pod sobom čak tri izmorena konja. Nakon toga iskustva ubuduće je uvijek, gdje god se našao, vježbao tijelo za sve moguće izvanredne napore. Tjelesnu izdržljivost morao je napokon održavati i kao kockar, jer je pomagala i održavanju bistre pameti i vještih prstiju.

Piće je također štetilo organizmu. Zato nije pio. Pića se klonio i Jim, a klonio ga se i njihov otac koji je ostao počivati u teksaškoj zemlji.

Odvезавši konja, Wilson ga je odveo do korita i napojio. Vrativši ga u odjeljak, zamijetio je da više nema zobi. Pošao je k vreći i nasuo konju zobi, a konjušaru, koji ga je kritički pogledao, dobacio je kako Corcoran ima dovoljno novca, te zbog nekoliko šaka zobi neće propasti.

Skinuvši bisage sa sedla, izvadio je iz njih kutiju s priborom za brijanje. Opazio je pritom da mu je pokrivač na sedlu smotan tako kako on to nije činio, te da je otvarana i kutija s priborom.

– Prekasno sam te upozorio – rekao je konjušaru na odlasku. – Corcoranovi su mi ljudi već preturali po stvarima.

– Otkud znaš, po čemu?

– Pokrivač je smotan drukčije, a

i kutija nije bila potpuno ispravno zatvorena.

– Baš zgodno! – dobacio je konjušar.

– Preglup si da bi bio sarkastičan – upozorio ga je Wilson. – Sarkazam, znaš, pristaje samo pametnim ljudima.

Pred konjušnicom je sreo Macka Smitha. Mladić mu je sâm prišao i predstavio mu se, te nastavio hodati s njim, uskladiivši korake. Bio je to visok mladić, pomalo nespretn, kakvi već jesu mladići u toj dobi naglog tjelesnog razvoja.

– Sjednimo ovdje! – doveo je Wilson mladića do klupe na verandi Corcoranova saluna, na kojoj je trenutačno sjedio Rand Johnson.

– Zar ovdje – čudio se mladić – Pa ovo je veranda Corcoranova saluna!

– Dakle, javno mjesto kao i svako drugo – olako je objasnio Wilson. – A gospodin Johnson će nam – grubo je gurnuo revolveraša – rado načiniti mjesta, budući da je ovo klupa za troje.

Rand Johnson je gnjevno poskocio, kao oparen. Wilson je pažljivo motrio na njega, s desnicom iznad drška revolvera.

– Ne izgledaš baš najsretnije, Johnstone! – dodatno ga je izazvao.

Gledao je krajičkom oka prema prozoru saluna, iza kojega je još stajao Bart Corcoran. Zamijetio je Corcoranov znak podizanjem desne ruke.

I Johnson je zamijetio znak, upućen baš njemu. Wilson je za trenutak bio krajnje napet, krivo protumačivši podizanje ruke kao znak revolverašu da nešto poduzme. Bila je to, međutim, opomena, te se Johnson, kao pas podvijena repa, povukao u salun.

Matt Wilson je sjeo sa šesnaestogodišnjim Mackom Smithom na klupu. Nije očekivao mnogo od raz-

govora, znao je da mladići u toj dobi ne slušaju mudre savjete starijih, no taj je razgovor obećao dječakovoj majci.

Kroz prozor je vidio kako u salunu Rand Johnson prilazi Corcoranu i kako nešto gnjevno razgovaraju. Prešli su brzo u Corcoranov ured i razgovor ondje nastavili.

– Čvrst je taj prokleti kućkin sin – započeo je Corcoran čim su ušli u ured.

– Zašto si me pozvao unutra? – ljutio se Johnson.

– Zar bi htio da te ustrijeli? – nasmijao se Corcoran. – Pa taj po-teže revolver dvaput brže od tebe, i to radnim danom, a nedjeljom zacijelo i četiri puta brže.

– Ne bih baš rekao ... – junačio se Johnson.

– Da sam te ostavio tamo – nastavio je Corcoran – bio bi sada mrtav. Nije bilo ni vrijeme ni mjesto za sukob s njim...

– Prokletstvo, šutnuo me je s klupе naočigled cijelog grada!

– Pa, možda sam ti – ironično se nacerio šef – ipak dao krivi znak. Možda te trebalo ostaviti tamo, da počiniš samoubojstvo!

– A kako uopće misliš s tim Wilsonom? – upitao je revolveraš.

– On će nestati. Da, jednostavno će nestati, a da nitko neće saznati kako!

– Ja ću ga ubiti – kimnuo je revolveraš – točno onako kako si ti ubio njegovog brata, je li? Rekao sam da će Wilson jednostavno nestati. A ja ću moći nadzirati i držati u šaci McKaya. Jedino mi zadaje brige okružni šerif. Taj broji glasove uoči skorašnjih izbora, a uskoro će shvatiti da je više glasača među farmerima nego na ranču »Bar Six«.

– Matt Wilson će, dakle, nestati... – važno je, u znak suglasnosti, kimnuo Corcoranov revolveraš.

VII

Već je bilo vruće slijedećeg jutra oko osam sati kad su Matt Wilson i šerifov zamjenik Jack McKay pojahali iz grada na ranč pokojnog Jima Wilsona.

– Zagorčavaš mi život, Wilson! – govorio je zamjenik. – Činiš mi ga težim no ikada otkako sam bio oženjen.

– Zar sada nisi oženjen? – Nisam. Moja me vještica napustila prije tri godine. Dobro da nismo imali djece. Pobjegla je s nekim bubnjarom.

– Vidim da si to jedva prebolio – osmjehnuo se Matt Wilson.

– Kad je otišla, bio je to najbolji dan u mojih četrdeset i jednoj godini života. Pio sam tri dana i bio sretan, presretan. Poslije... znaš, ne mogu podnijeti alkohol. Zapravo, moj želudac ne može.

– Tu samo jednaki, ne može ni moj – primijetio je Wilson.

– Mislio sam da ću umrijeti, kad sam konačno ostavio vrč... Nego, znaš li da me je prenerazilo nešto što se sinoć dogodilo u gradu? – odjednom je predstavnik zakona promijenio predmet razgovora.

– Što to?

– Onaj momak Wajt Byron. Onaj što si ga oborio i izbacio iz saluna Jeane Benson.

– I što je bilo s njim?

– Jutros su ga našli na uličici iza hotela. Našao ga je u rano jutro Sing Nelson, razvozeći mlijeko. Sjedio je tamo, jedva živ, a glava mu je bila sva krvava. Ni sam nije znao što mu se zapravo dogodilo.

– Zar si razgovarao s Byronom?

– Ješam, u konjušnici. Rekao je da ne zna što mu se dogodilo. Nije mu, zapravo bilo mnogo do razgovora. Užurbano je osedlavao konja.

– Vjerojatno je žurio na Corcoranov ranč »Bar Six«?

– Nije. Slao je Corcorana dovraga i govorio kako će odjahati iz grada zauvijek, da se nikada više ne vrati. Vidio sam kad je odjahao. Ima još nešto što ne razumijem, kockaru!

– Što?

– Ti si bio u hotelu u sobi 101, na drugom katu. Zapravo si jedini spavao gore, tako kaže portir. U sobi do tvoje, na broju 103, nije bilo nikoga, kaže portir. A jutros je, ušavši u sobu 103, portir u njoj našao razbijeni porculanski lavor na umivaoniku.

– Tko je to mogao učiniti? – upitao je Wilson.

– Portir nije znao, a ne znam ni ja. Portir se kune da je lavor bio čitav dan ranije kad je njegova žena, ona je sobarica, pospremala sobu.

– Lavori se baš – primijetio je oprezno Wilson – ne razbijaju sami od sebe...

– Baš sam to i ja rekao portiru Jakeu. A Byron, zguren pod hotelskim prozorima, bio je sav izguljen i prebijen. Kad sam ga upitao otkud mu to, rekao mi je neljubazno da ga poljubim u mjesto na kojem obično sjedi.

– Ne razumijem – osmjehnuo se kockar – zašto sve to pričaš baš meni?

– Tek zabave radi – slegnuo je ramenima McKay.

Preplašili su, jašući kaduljom, ja to prerijskih kokoši te povelu razgovor o tome kad je njihovo meso najukusnije: u proljeće i ljeto, kad jedu zrnje, sjemenje prerijskih trava, ili zimi, kad jedu lišće kadulje.

– Tako, dakle – vrato se na prijašnji razgovor Wilson – kažeš da je jedan od mojih neprijatelja zbrišao iz grada?

– Jedan jest...

Wilson je pomislio na pustolovinu prošle noći, koja ga je, da nije bio oprezan, mogla stajati života.

Legao je u susjednu sobu 103, ostavivši vrata svoje sobe 101 namjerno otvorena, očekujući nezvanog gosta. Byron je došao noću, u čarapama, noseći čizme u ruci. Kad je, odloživši čizme na hodniku, a stegnuvši revolver u šaci, privirio u sobu 101, iza leđa mu se na lubanju sručio porculanski lavor, zapravo njegove krhotine, jer se Wilsonu, koji nije bio opazio da je lavor već napuknut, raspao u rukama. Pažljivo sakupivši krhotine, Wilson je ostatke lavora vratio na umivaonik u sobu 103, a onesviještenog Byrona natovarilo na rame, izašao s njim na stražnja vrata svoje sobe, na terasu, te ga bacio s drugog kata na uličicu. Uopće nije pošao za njim. Nimalo ga nije zanimalo je li revolveraš preživio taj pad.

Ostatak noći Wilson je prespavao u svojoj sobi 101, poduprijevši, za svaki slučaj, vrata stolcem, no do jutra se više ništa opasno nije zbilo.

– Neću moći jahati s tobom kamogod ti budeš htio – zabrinuto je primijetio McKay, prekinuvši Wilsona u razmišljanju. – Imam ja posla i u uredu...

– Da, moraš grijati onaj stolac za ljuljanje, spavati u njemu, zar ne?

– Ne poštuješ, čini mi se, dovoljno ni mene ni dostojanstvo mogega posla kao predstavnika zakona, Wilsona – predbacio mu je šerifov zamjenik.

– A zar ti i tvoj posao zaslužujete moje poštovanje? – nasmijao se kockar.

– Volio bih da mi to objasniš.

– Pristran si. Radiš u korist Corcorana, a protiv farmera. Nisi čak ni dobar političar.

– Kako to misliš?

– Političare drže glasovi birača. Oni stoga podržavaju one skupine u kojima je više glasača.

Zamjenik je kimnuo.

Dosad su Corcoran, njegovi revolveraši i kauboiji bili u većini – objašnjavao je Wilson dalje. – Uskoro će, međutim, većinu stanovnika, a time i glasača, ovdje činiti farmeri. Neki mi je farmer rekao kako uskoro ovamo dolazi još stotinjak farmerskih obitelji.

– Ovo ti je dobar adut kimnuo je McKay. – I inače si dobar: znaš da se sviđaš Jeani Benson?

– Zašto mijenjaš razgovor?

– Pa, pritisnuo si me... A osim toga, ta djevojka dosad, osim tvom bratu Jimu nijednom muškarcu u cijelom Sagevilleu, nije poklonila toliku pažnju kao tebi.

– Pričinjaju ti se neke stvari. Negro, u vezi s onim o čemu smo prije razgovarali: uskoro ćeš morati odlučiti kojim ćeš putom poći. Kojim, dakle?

– Još čekam.

Nekako mi se sviđaš, McKye, a ne znam zašto. Nisi baš od onih najpametnijih, no imaš nešto čime pridobivaš ljude, te čovjeku dode da te žali kao što bi požalio izgubljenog psa – nacerio se Wilson.

Stani malo! – zatražio je odjednom McKay.

Jašući kolskim putom, koji je nekih dvadesetak kilometara sjevernije završavao ravno u dvorištu Corcoranova ranča, približavali su se sredini prijevoja na visokom brdu.

Wilson je pogledao na prizor na koji ga je upozorio predstavnik zakona: u prostranoj je dolini poput zmije vijugao potok, kroz šumice vrba i pamukovca prema jugoistoku.

– Tu su većinom smješteni farmeri – objasnio je McKay.

Skromne nastambe bile su većinom kolibe, pokrivene ljepenkom. Iz većine dimnjaka izvijao se dim.

– Kuhaju – primijetio je McKay.

– U predahu između životinjskih

napora za plugom, drljačom, s motikom u ruci ili lopatom, dok kopaju kanale i grade nasipe...

– Kanale za navodnjavanje?

– Da. Onaj tamo potok je Doggone Creek. Ima vode cijele godine, čak i kad je sušno kao sada. Pravi će nasip biti tamo – pokazao je McKay, uspravivši se u streмениma, prema ranču ar Six koji se nazirao u daljini.

– Tko će platiti gradnju nasipa?

– Željeznička kompanija, naravno. Na sve se strane već rade potrebni dogovori i ugovori. Željeznica počinje gradnju, čim ovamo stigne još stotinjak farmerskih obitelji. Tvoj brat Jim potpisao je neke papire za farmere, Wilsone.

– Sve će to biti izgrađeno, tako reći, pred samim Corcoranovim vratima, zar ne?

– Da, na kilometar-dva od njegova ranča. Tamo je pogodan kanjon, prirodno mjesto za taj nasip. Tvoj je brat, znaš, imao svoj mali nasip. Sam je doveo vodu iz Doggonea za djetelinu, tako da je potom bujala kao korov. Jim je mnogo radio. I srcem i dušom gradio je taj mali ranč i održavao trgovinu.

– Gdje je Jimov ranč?

– Tamo – pokazao je McKay na sjeveroistok. – Ne može se oдавде vidjeti od onoga brda. No vidiš li tu posvuda razapetu bodljikavu žicu?

Žica kojom su farmeri ogradili svoje posjede ljeskala se na suncu, razapeta između vrbovih stupova. Posjedi su bili gotovo podjednake pravilne zelene pačetvorine, a na određenim njihovim dijelovima pasla je, iza ograda, malobrojna farmerska stoka. Među posjedima posvuda su, u skladu sa zakonom, bili probijeni poljski putovi.

– Velika razlika u krajoliku prema stanju prije nekih pet godina – primijetio je McKay. – Tada nije bilo stupova, ograda, ali ni zelenila.

Trava za ispašu rasla je samo kad bi dovoljno kišilo, a u ovom kraju nikada nije bilo dovoljno kiše.

– A odakle toliko stoke na ranču »Bar Six)?

– Ne znam, zaista ne znam... – ušeptrljao se McKay.

– Šta to ne znaš?

– Naprosto ne znam...

Naprosto ne znaš – osmjehnuo se Wilson – na koju bi se stranu opredijelio, zar ne? Tu ti mogu dati dobar savjet: više nitko i ništa ne može spriječiti doseljenike da naseljavaju i zaposjedaju ovu zemlju.

– Otkud si tako siguran?

– Vidio sam kad su farmeri tako naseljavali teksaški Panhandle. Rančeri su se odupirali, došlo je do oružanih sukoba, ali farmeri su pobijedili.

– Misliš na takozvani »rat rezača žica) zar ne?

– Baš na nj – odgovorio je Wilson, zamišljeno gledajući u cestu pred sobom, koja je vijugala kroz brda i grmlje. – Hajde da dalje jašemo vrhovima ovog brežuljkastog lanca – predložio je zamjeniku.

– Zašto?

– Zato što ćemo, s višega, vidjeti sve što se događa u dolini.

– Ah, oprezni mudrijaš! – podrugljivo se osmjehnuo McKay. – Takvi dugo žive! – dodao je.

Pojahavši dalje, približili su se na samo nekoliko kilometara do Corcoranova ranča: dalekozorom se lijepo moglo vidjeti veliku kuću, poja-te, korale.

– Eno i Jimova ranča! – pokazao je McKay neznatno na istok.

Jimov ranč bio je udaljen oko kilometar. Stisnuvši oči, Matt Wilson je, s te daljine, pomislio kako je Jim očito tu izgradio roditeljski teksaški ranč u malome: imao je kamenu kuću, uz nju kuhinju i spavaonicu, a malo dalje predviđenu prostoriju

za radionice i poja-te, sve u teksaškom stilu.

Na zapadu je, zamijetio je Wilson, nad cijelim područjem vladao lanac planine Highwood, na kojem je bilo vječnoga snijega i leda, dostatno da ne presahnu potoci koje je hranio. Prirodne trave bilo je tamo u izobilju, i to visoke konju do trbuha. Wilson je nedavno čitao da američka vlada otvara takva šumska područja za ispašu, uz simboličnu cijenu po grlu stoke. Corcoran bi, sinulo mu je, načinio odličan potez, kad bi unajmio takva prostrana područja i svoju brojnu stoku potjerao onamo na ispašu.

– Što to, dovraga, vidim? – uspravio se iznenada u stremenima McKay, gledajući na cestu u daljini.

– Posudi mi dalekozor, Wilson! – zatražio je. – Prokletstvo! – opsovao je. – Pa ono tamo, iza one stijene, skriva se nitko drugi nego Wajt Byron!

– Da – potvrdio je Wilson, pogledavši kroz dalekozor. – Skriva se iza stijene, a pažljivo motri na cestu iz Sagevillea. Moj dobri stari »prijatelj) – podrugljivo se osmjehnuo.

– Ima pušku, Wilson. Postavio je zasjedu, za tebe! Što ćeš učiniti?

– Zasad ništa. Pojahali smo, sjećaš se, na ranč mojega brata, a ne da bismo vidjeli Wajta Byrona.

– To mi je kopile reklo da odlazi iz grada zauvijek – gundao je zamjenik. – A nekako mi se stalno čini da si onaj labor u hotelu morao skrhati baš ti, i to na Byronovoj glavi...

– Ostavi se tih misli, zamjeniče! – promrsio je Matt.

– A onda si ga – nastavio je mrmljati McKay – bez milosti izbacio s drugog kata na uličicu.

– Ne bih takvo nešto ni mislio – ozbiljno se kockar zagledao u predstavnika zakona.

– Možda bih morao pojahati

onamo i otjerati toga kućkinog sina. Mogao bi naići neki farmer i poginuti, ako to kopile pomisli da nailaziš ti.

— Previše ti je tih »možda) i »mogao bi) zamjenice! — nacerio mu se kockar.

— Nemam dokaza — planuo je McKay. — Kopile bi moglo tvrditi da se tamo naprosto odmara! Ili lovi jelena. Dosad tamo još nije počinio ništa protuzakonito.

— Tako je! — odvatio je kockar.

— Pojašimo dalje, Wilsone — predložio je McKay.

Pojahali su.

VIII

Četiri sata kasnije ujahali su u Sageville i sjahali pred Corcoranovim salunom »Montana House) svaki vodeći za sobom i tovarnog konja.

Na sivoj kobili, što ju je za sobom vodio McKay, bio je na sedlu privezan mladi kauboj.

Na ždrijepcu, što ga je bio dovukao Wilson, bio je preko sedla prebačen leš Wajta Byrona.

Na verandi Corcoranova saluna sjedio je Rand Johnson, čitajući stari primjerak novina »Fergus County Ranchera)

— Gdje ti je šef? — oštro ga je upitao Wilson.

— Corcoran?

— A tko drugi!

Johnson je, ne odgovarajući, zurio u svezanog kauboja, u pocijepanoj krvavoj košulji, pognute glave, isprebijanog.

— Ovo je Mel Griffin — primijetio je kao da Wilsonu predstavlja njegova vlastitog zarobljenika. — On vodi ranč tvog brata.

— Pokušavao je — kratko je odrezao Wilson. — Više to ne čini.

— A ovo je — prišao je Johnson

lešu — ovo je Walt Byron. Zar je mrtav?

— Mrtav da mrtviji ne može biti! — nacerio se Wilson. — A sada konačno dovedi Corcorana!

Zlatni lanac Corcoranova džepnog sata presijavao se na suncu. Promatrajući Corcoranovo bezizražajno lice, Wilson je zaključio kako je Corcoran zacijelo dobar igrač pokera.

Corcoranovo lice nije odavalo nikakvo iznenađenje dok je promatrao leš unajmljenog revolveraša te svezanog, zarobljenog svojega kauboja.

— Tko je ubio Byrona? — podigao je pogled prema McKayu, odlučivši potcijeniti kockara.

— Ne znamo — mirno je odgovorio šerifov zamjenik.

U glavnu ulicu ujahala je skupina farmera. Ujahali su iza trgovine na uglu, saznajući vijesti od nekoga farmera o tome koga su Corcoranu, i u kakvu stanju, doveli pred salun kockar i mlaki predstavnik zakona.

Corcoran je s prezirom pogledao farmere, ne obazirući se još uvijek na Matta Wilsona.

— Našli smo ga na cesti — baš mu je stoga odgovorio kockar. — Prostrijeljen je kroz srce i kroz glavu — zlobno se nacerio.

Corcoran se zagledao u leš.

— Spazili smo ga u zasjedi — objašnjavao je kockar — kad smo jahali na ranč mog brata. Kad smo se vraćali, zatekli smo ga, na istom mjestu, ali mrtvoga.

— Vi ga, dakle, niste ubili? — još jednom je Corcoran upitao McKaya.

Nismo. Sve je kako Wilson kaže. Byron je bio u zasjedi.

— A čini mi se — dodao je kockar oštro Corcoranu — da si ga baš ti poslao u tu zasjedu.

— Gdje ste ga našli, McKaye? — i

dalje je Corcoran potcjenjivao kockara.

McKay mu je strpljivo objasnio.

— A zašto ti jašeš s ovim čovjekom? — pokazao je Corcoran na Wilsona.

— Zato što je on to tražio. Zahtijevao je moju zaštitu, pa sam pojahao s njim.

— Razgovarat ću još o tome s tobom poslije, McKaye! — značajno je naglasio Corcoran. — A ti — obratio se Johnsonu — pozovi Wolfa te unesite Byrona u kuću! Pozovi stolara, da mu uzme mjeru za lijes!

— O čemu bi to još poslije razgovarao sa mnom, Corcorane? — odjednom je oštro upitao McKay. — Zašto to što mi imaš reći ne bi rekao javno, sada i ovdje?

— Nemoj samo postati prevelik za svoje hlače! — podrugljivo se na njega obrecnuo Corcoran. — Sjeti se, čovječe, tko ti namiruje plaću. I tko ti je pribavio taj lagodan posao sa značkom.

— Ne izazivaj, Corcorane! — frknuo je McKay.

— Zaboga — začuo se glas iz skupine farmera — pa naš šerifov zamjenik kao da ipak ima' muda!

— Bilo bi i vrijeme da to pokaže! — s odobravanjem se začuo žagor među farmerima.

Wilson je pogledao u farmere. Spazio je među njima i mladoga Macka Smitha: momak je jahao na običnom oračem konju, s puškom o sedlu. Kad mu se pogled susreo s mladićevim, mladi je Smith poniknuo oči. Kockar se sjetio svojega razgovora s mladićem. Nije vrijedilo baš ništa: mladić ga je tada iz uljudnosti slušao, ali su mu i oči i misli bludjele drugdje.

— A što se, dovraga, zbilo s tobom? — okrenuo se Corcoran svezanom Griffinu.

— Wilson me prebio — iskreno je odgovorio kauboj. — Rekao je kako

nemam prava sjediti na ranču njegova brata.

— Imao si, zar ne, uza se oružje?! — pocrvenio je od bijesa Corcoran. I revolver i pušku...

— Potegao sam protiv njega, ali me je pobijedio.

— Unajmio sam te kao revolveraša! — zaletio se u žaru predbacivanja Corcoran. — Hvalio si se svojom brzinom — umiješao se kockar. — I strgnuo sam, da znaš, znak kojim si davao do znanja da je ranč sada, navodno, tvoj. Pravi su mi ljudi rekli da je moj brat u pogledu toga ranča udovoljio svim zakonskim obavezama, i materijalno i pravno.

Corcoran se zagledao u kockara.

— Po Lincolnovu propisu o naseľjavanju — objašnjavao je dalje kockar — doseljenik mora na zaposjednutom zemljištu živjeti barem četrnaest mjeseci, obrađujući ga, da bi mogao biti njegov. Po onome što sam čuo, moj je brat udovoljio svim tim zahtjevima i dobio državni dokument o vlasništvu nad tim posjedom.

— A gdje je sada taj dokument? — slavodobitno je upitao Corcoran.

— Kod mene, gospodine Corcorane! — jetko mu je dobacila, umješavši se, Jeana Benson. — Jim se obratila se kockaru — pribojavao da bi mu se nešto moglo dogoditi, pa mi je taj dokument predao na čuvanje.

Wilson se osmijehnuo djevojci, zamijetivši je tek tada među farmerima. Osmijehnula se i ona njemu. Kimnuo joj je u znak zahvalnosti za podršku.

Onda je kockar pogledom preletio po ostalima. Činilo mu se da su tu, osim dojenčadi, na okupu svi građani Sagevillea.

— Moj odvjetnik misli drugačije! — junačio se Corcoran.

— Gdje je tvoj odvjetnik? — upitao je kockar.

– U središtu okruga, u gradu.
– Kako se zove?
– Myron C. Wheeler – odgovorio je Corcoran tek poslije kraćeg oklijevanja.

– U okrugu, pretpostavljam – obratio se kockar McKaya postoji i zemljišni ured?

– Postoji i ovdje, u Sagevilleu – umiješala se Jeana Benson. – Jim Wilson radio je i te poslove. Vidjela sam kod njega i njegov pečat i vladine papire.

Bart Corcoran zurio je u djevojk, a ona mu se samo cerila. Onda se preneraženo zagledao u kockara koji je krenuo u novi napad.

– Tko sad vodi trgovinu mogega brta, Corcorane? – upitao je kockar.

– Oljiver Moe – odgovorio je nevoljko Corcoran, okliznuvši suhe usne.

– Je li ovdje? – okrenuo se kockar djevojci.

– Tu je – potvrdila je Jeana.

– Postajete javna gnjavatorica, gospodice Benson! – prekorio ju je Corcoran.

Jeana Benson se na to grohotom nasmijala.

Wilson se zagledao u Olivera Moea: bio je to grub tridesetogodišnjak, razvijen, nisko opasanog revolvera, kako to čine revolveraši.

Pažnju su iskusnom kockaru privukle korice Moeova oružja: dno je na njima bilo odrezano. Tako je revolveraš mogao pucati u padu i s kuka, uopće ne izvlačeći oružje iz korica.

– Nimalo ne izgledaš kao trgovac, Moe! – obratio mu se kockar.
– Prije će biti da si najmljani Corcoranov revolveraš.

Oliveru Moeu opasno su se suzile oči, a desna mu se šaka spustila prema koricama i koltu.

– Tko ti je dao pravo – upitao

ga je kockar – da preuzmeš vlasništvo mogega brata?

Moe nije ništa odgovorio. Odjednom je, raširivši ruke pao među ljude iza sebe, kad ga je Wilsonova nog pogodila u vilicu. Prekasno je podigao ruke u obranu. Wilson je, naravno, odmah skočio iz sedla, te s revolverom u šaci pošao za Moeom.

Corcoranov revolveraš bespomoćno se pokušavao pridici iz prašine. Wilson mu to nije dopustio, nego ga je tresnuo revolverom po glavi.

Okrenuvši se od onesviještenog revolveraša, Wilson je uperio revolver prema Corcoranu.

– Jesi li ti namjestio Moea u Jimovoj trgovini? – oštro je upitao.

– Ja to znam, a ti nagađaj! – drsko je odgovorio Corcoran, zureći u upereni revolver.

– Izvadi ga odande, Corcorane, ili ću ga ubiti!

Farmeri više nisu mogli zatamiti usklike odobravanja. Počeli su klicati kockaru, čovjeku koji se ovako hrabro i uspješno suprotstavio moćnom Corcoranu. Matt Wilson ih je samo prostrijelio pogledom, a zatim se nije više osvrtao na njih. Zamijetio je, međutim, da je mladi Mack Smith odavno uzeo pušku sa sedla i uperio u Corcorana.

– Neka se samo makne, ja ću ga raznijeti ovom puškom, gospodine Wilsona! – ozbiljno je rekao mladici.

– Puška je tvoja, a tvoje su i namjere – mirno je odgovorio kockar.

– Nemoj prebrzo prerasti hlače, dječace! – prezrivo je, međutim, Smithu dobacio Corcoran. – Bio sam pošten prema vama – obratio se zatim farmerima – ali mi je sada, vašom krivnjom, strpljenje na samom kraju.

Farmeri su, zagrajavši i nadvikavši ga, počeli pljuvati na njega.

– Prije tvogega dolaska – gnjev-

no se Corcoran okrenuo k Wilsonu – ne bi se usudili ovako mi se javno suprotstaviti, čak me ismijavati...

– Dakle, sva je krivica na meni?
– nacerio se kockar.

– Sva. I skupo ćeš to platiti!

– Kako? Na koji način?

– O tome ću još odlučiti, Wilson.

Corcoran se okrenuo i pošao prema salunu.

Kockar je zgrabio revolveraša Moea za kosu i podigao ga iz prašine. Osvješčujući se, revolveraš je pljuvao krv i kleo.

Wilson ga je nemilosrdno šutnuo čizmom u stražnjicu, gurnuvši ga naprijed, prema trgovini. Tako ga je udarao cijelim putem do trgovine, podižući ga za kosu svaki put kad bi revolveraš posrnuo i pao.

– Corcoran će me ubiti zbog ovoga! – dahtao je Moe, kad ga je kockar dovukao pred trgovinu.

– Ako neće on, ubit ću te ja! – ozbiljno je zaprijetio kockar. – Gdje su ključevi?

– U mojem desnom džepu.

– Još imaš revolver. Zanimljivo je kako ga nisi ni pokušao potegnuti. Hajde, otpaši tu igračku i odbaci je od sebe.

– Ne bi me ta borba nimalo razveselila, Wilson – skrenuo je iznenada razgovor revolveraš. – Sretina je okolnost da sam neženja, samac...

– Kakve veze ima ženidba sa svim ovim? – iznenadio se kockar.

– Ima, ima! Pokupit ću svoje prnje i nestati odavde prije nego što dospiješ reći jednu riječ! Eto, takve veze ima!

– Pa ti počinješ pametno govoriti!

Farmeri su, čuvši sav taj razgovor, opet zažagorili. – Daj sada te ključeve! – zatražio je Wilson, vraćajući Moeu ispražnjeni revolver.

Trgovina je bila veća i opskrblje-

nija nego što je to Matt Wilson mogao i pomišljati: bilo je tu plugova, drljača, alatki, čavala, svih raznoraznih farmerskih potreština...

Corcoranov revolveraš Moe žurno je trpao svoje prnje u neakvu vreću.

– To je sve – rekao je, osvrnuvši se unaokolo. – Cijelog sam života putovao samo s malo prtljage, gorko je dodao

– I Byorn je – opomenuo ga je kockar – rekao kako zauvijek napušta grad. Predomislio se, međutim, te se igrao zasjede. Vidio si što mu se dogodilo.

– Izvući ću pouku iz njegova primjera – nacerio se Moe. – Zapravo, već odavno želim napustiti ovaj smrdljivi grad, no nisam se usuđivao raskinuti s Corcorom. Hvala ti, Wilson, što si mi raskinuo te okove.

– Bilo mi je zadovoljstvo – bio je jednak kockar. – Kojega bi farmera preporučila da vodi ovu trgovinu?

– obratio se Jeani Benson, kad se, zabacivši vreću na rame, Oliver Moe udaljio, veselo zviždučući.

– Gospodina Halversona, Matte – odgovorila je djevojka.

Taj Halverson bio je mršav pedesetogodišnjak. On je nekada već vodio trgovinu u svojem starom kraju, u mjestu Troy u Ohiju, a među građanima i farmerima Sagevillea slovio je kao poštenjačina. Wilson mu je jednostavno predao ključeve, a sam je, s Jeanom Benson, izašao na ulicu.

Za kockarom i Jeanom Benson pošli su i Mack Smith i McKay.

Wilson je pogledao duž ulice, prema Corcoranovu salunu »Montana House) kojemu se, idući do konjušnice, približavao Oliver Moe. Corcoranov revolveraš upravo je dospio pred zgradu nasuprot salunu, za koju je Matt Wilson znao da je prazna, neupotrebljavana.

Odjeknula su dva puščana pucanja.

Oliver Moe je zastao, zateturao, hvatajući se za trbuh. Iz prazne se zgrade začuo još jedan pucanj. Moe se okrenuo u tom smjeru, a zatim pao na drveni nogostup. Bio je mrtav.

Wilson je odmah zapazio da nikoga nije bilo na verandi Corcoranova saluna. To, naravno, nije bila slučajnost.

— Poći ću sprijeda — doviknuo mu je McKay, pokazujući na napuštenu zgradu, iz koje su doprli pucnji, a ti podi na stražnja vrata!

S revolverom u šaci, kockar je pohitao u uličicu. Bila je potpuno prazna.

Vidiš li ikoga? — viknuo mu je McKay, kad su, istodobno, upali u napuštenu zgradu.

— Nikoga, zamjenice! A ti? Čini se da je zbrisao vrlo brzo...

— Čini se da jest... — dahtao je McKay.

— Ispod zgrade je podrum — primijetio je uto jedan od farmera koji su također upali u zgradu. — Možda se krije tamo...

— Nema ga ni tu — već je izvještavao drugi farmer, završivši i u podrum.

— A nema ga ni na krovu — dopunio ga je Mack Smith, s puškom u ruci, ulazeći na stražnja vrata. — Popeo sam se na neku bačvu i zavirio gore.

Otvorivši pobočna vrata, Wilson je zamijetio da su povezana s trgovinom na uglu.

— Kome pripada trgovina? — upitao je.

— Bartu Corcoranu — odgovorili su mu.

— Sve je jasno, zar ne? — nacerio se, namignuvši Wilsonu, veterinar Myers, koga je kockar tek sada zapazio među građanima.

Wilson je kimnuo. Ubojica je do-

spio zamaknuti u trgovinu, a da ga nitko s ulice nije mogao opaziti. Kockar je pogledao prema salunu »Montana House«, pred kojim se pojavio u međuvremenu Bart Corcoran. Uz njega je, s desne strane stajao Rand Johnson, a s lijeve neki drugi revolveraš.

Tko li ga je samo ubio? — jetko se upitao Corcoran.

— I ja se to pitam, Corcorane! — nacerio mu se kockar.

IX

Kockar se slijedećeg jutra dobroano zadržao za doručkom u Jeaninom salunu, hvaleći djevojčino kuhanje i časkajući s njom.

— Ona gospoda što je posljednja otišla i s kojom sam toliko razgovarala — objašnjavala mu je — to je gospoda Volvat. Želi kupiti moj salun.

— Zar planiraš odseliti se iz Sagevillea? — iznenadio se.

— Odavno, Matte, no dosad nisam imala ozbiljnih kupaca.

A tko je ta gospoda Volvat?

— Žena jednog farmera. Djeca su im odrasla i ostala tamo na Istoku. Muž joj je radio u tvornici u Clevelandu, te su uštedjeli nešto novca. Volvatovi su, rekla bih jedna od rijetkih farmerskih obitelji koje imaju bilo kakvih ušteda.

— I ne vjeruju u poljoprivredu?

— Ne vjeruju u pristojan život od uroda s farme.

— Za sve je — smatrao je kockar — odgovor: voda. Pogledaj samo Jimova polja djeteline: dok sve uokolo muči suša njegova je djetelina do koljena. I sve to zato što je izgradio taj svoj mali nasip i doveo vodu.

— Da, Jim je imao svoj mali nasip. Nije to bio onaj veliki, što će ga, navodno, graditi željeznica. A i taj mali su mu Corcoranovi ljudi oštećivali tri-četiri puta.

– Potrajat će – kimnuo je Matt – neko vrijeme dok se ne izgradi taj veliki nasip. Myers mi je rekao kako željeznica čeka dok se ne doseli još stotinjak farmerskih obitelji.

– A i tada će ih, vjerojatno, iznevjeriti – smatrala je djevojka. – Imaju ugovore, znam, no poznato je da ih se željeznica najčešće ne drži.

– Da, često prevare ljude, suglasio se.

Promatrao je preko ruba šalice njenu divnu plavu kosu i toga jutra neobično duboke plave oči. Sjetio se kako je s njim za doručkom znala sjediti i Marie, tamnoputa, tamnih očiju, u kućnoj haljini zategnutoj oko vitkoga struka.

Pogledao je kroz prozor na praznu ulicu. Ova djevojka iz Montane, plavokosa ljepotica, bila je isto tako dražesna, privlačna. Sjetio se, međutim, da je Marie imala i hirova, često je bila i svadalački raspoložena. To ga je znalo baciti u ludilo, budući da je odavno bio naučio kako se narav i život ne smiju miješati. Valjalo je živjeti hladnokrvno, mirno. Tako se od života dobivalo mnogo više.

Život je, znao je, kratak. Čini se takvim čak čovjeku koji umire u devedesetoj.

– Razljutiš li se olako i često? – iznenada je upitao Jeanu.

– Otkuda ti to pitanje? – začudila se. – Ne – odgovorila je. – Ljutnja je, Matte, gubljenje dragocjena vremena. Ljutnjom se ništa ni ne popravljaju ni ne gradi. Znala sam se često ljutiti u djetinjstvu, najviše zbog ljudskih nepravdi. Otac mi je rekao da jedino nepravde među ljudima i zaslужuju ljutnju, a sve ostale stvari i događaje treba pustiti da, teku kako je rekao, sami po sebi.

Slušao ju je vrlo pažljivo.

– Pa i za međuljudske odnose rekao mi je otac kako ih je, otkako

čovjek postoji, nemoguće popraviti. Zaključak je, govorio je, kako se ne valja ljutiti i uzrujavati, jer je to gubljenje vremena.

– To je dobro rečeno... – uzdahnuo je Matt.

Ljutiš li se ti, naprimjer, na Barta Corcorana? – upitala je.

– Zapravo, ne – rekao je poslije kraćeg razmišljanja. – Činjenica je, da me pokušao ubiti. Prirodno je da se nastojim zaštititi. Zlostavlja druge, farmere, no njihova je zaštita problem zakona, a ne moj.

– I što osjećaš za njega?

– Sažaljenje. Sve svoje probleme mogao bi riješiti vrlo lako, tako da radi s farmerima, a ne protiv njih. Riječ je, međutim, o novcu. Bez ogromnih pašnjaka veliki rančer ne bi bio dovoljno velik.

Ustavši od stola, stala je iza šanka, da mu naplati »štetu«, kako je on nazivao troškove.

– Sviđaš mi se, Jeana – okrenuo joj se, već polazeći k vratima. – Vjerujem da to znaš. A nadam se, zapravo vjerujem, da se i ja svidam tebi.

– Sviđaš mi se, Matte, a nadam se i ja tebi – odgovorila mu je, smiješeći se, na isti način.

– Ta odluka o prodaji... – zastao je, pa dodao: – nema nikakve veze sa mnom?

– Već sam ti rekla da sam o prodaji razmišljala davno prije tvojega dolaska.

– Ti znaš – uzdahnuo je – da sam ja kockar, profesionalac, živim na velikoj nozi, ako to tako mogu reći: bio sam u Riu, Hong Kongu, Havani, Parizu, Rimu... Skitnica sam, Jeana. Moram biti. Namjeravali smo se, Marie i ja, smiriti kad se rodi dijete...

– Jim mi je pričao o tome.

– Onda znaš što se zbilo. Ne možeš stalno putovati i seljakati se, želiš li odgajati i školovati dijete.

Zastao je, spazivši joj u očima nešto nalik na osmijeh a i simpatiju. Bljesnuvši još jednom pogledom na ulicu, uvjerivši se da je prazna, stavio je djevojci ruku oko struka, privukao k sebi divno joj tijelo i poljubio je u usta.

Nije uzvratila poljubac.

Spustio je ruke, prekorijevajući se što se nije, kao obično u životu, poveo za pameću, nego za trenutačnim osjećajem, koji ga je, eto, naveo da poćini glupost.

— Pa? — upitao je.

— Pa što? — uzvratila je protupitanjem, slegnuvši ramenima.

— Čini se da sam se prerano zaletio.

— Jesi li? — srdačno se nasmijala.

A onda mu je, bez opomene, pala u narućje, ovjesivši mu ruke oko vrata, propinjući se na prste da ga poljubi. Usne su joj, u toj sekundi poljupca, bile tople, vruće.

— Možda sam se i ja zaletjela? — vragolasto je pogledala u njega.

— Mislim da je sve u redu, Jeana i Matte — začuli su s vrata glas veterinaru Myersa. — Nisam htio njuškati, niti vas prekidati u važnom poslu — objašnjavao je, ljuljajući se, budući da je već bio zavirio u bocu — no ovaj ovdje mladić i ja putujemo danas kočijom u okružno središte, a kako kočija uskoro stiže, a Wilsona nije bilo, pomislio sam... ovaj... da bih ga morao potražiti...

I tako si me, eto, našao! — osmjehnuo se kockar.

— U vrlo ugodnim okolnostima, ako tako smijem reći, no kočija...

— Izlazite obojica, vi skitnice! — istjerala ih je djevojka, hineći ljutnju.

Vožnja poštanskom kočijom do okružnog središta, grada Fergusa, bila je pogibeljna pustolovina: kočijaš je tih pedesetak kilometara, uz

samo jedan zastanak, tjerao konje tako kao da ga gone Apači. Myers je pokušavao, povremeno potežući iz boce viski, objasniti kockaru da je to stoga što je kočijaš oženjen, te nastoji što prije i što dalje pobjeći od svoje »vještice« u Sagevilleu.

A kad su, konačno, stali pred hotelom »Fergus County« kockar se iznenadio što je kočiju dočekao šerifov zamjenik. Objašnjeno mu je da je to stoga što putnici, poslije tako naporne i neudobne vožnje, redovito žele prebiti kočijaša, a predstavnik zakona uvijek se tu nade, kako bi ga zaštitio.

— Je li vaš šef... ovaj... šerif u svojem uredu? — upitao je Wilson zamjenika okružnog šerifa.

— Bio je prije nekoliko minuta, kad sam odande izlazio — glasio je točan, službeni odgovor.

— A gdje je sud? — zanimalo je kockara.

— Ja ću ti pokazati, poznajem ovo gnijezdo! — uhvatio je kockara za ruku pripiti Myers. — Dovidjenja, Mike! — doviknuo je šerifovom zamjeniku.

— Zovem se Louis — ispravio ga je zamjenik.

Šerif Hanford, koga su zatekli u uredu, bio je pedesetogodišnjak, obučen u kaki-odijelo, s pojasom preko debelog trbuha, o kojem su visjela čak dva revolvera. Matt Wilson poznavao je takav tip šerifa još iz rodnog Teksasa: svi su se takvi »politički« šerifi redovito povijali prema vjetru, brojeći glasove koje mogu očekivati prigodom ponovnog izbora. Ne, nisu bili inteligentni. Bili su naprosto lukavi, premazani svim mastima. S takvima je valjalo znati postupati. Nisu imali previše utjecaja, budući da su ipak bili presitne ribe, no nije im se valjalo zamjeriti, jer bi u osveti nastupali surovo. Takvi nikad nisu ni zaboravljali ni opraštali.

Wilson je u sebi požalio što ima uza se pijanog Myersa, no pokazalo se da se ovaj s takvim i u pijanu stanju znao ophoditi kao potpuno trijezan.

– Upoznaj se s mojim prijateljem Mattom Wilsonom – predstavio ga je šerifu, rukujući se s njim.

– Matt Wilson? – namrštio se šerif od duboka razmišljanja. – Nekako se ne sjećam toga imena...

– Novajlija je u Sagevilleu – objasnio je Myers. – Brat Jima Wilsona.

– Ah, Jimov brat! Drago mi je što sam te sreo, Matte, a istodobno moram izraziti i žaljenje što je... ovaj... Jim tako otišao. Sjednite, gospodo – ponudio ih je. – Što mogu učiniti za vas?

Razgovor je potrajao više od jednog sata. Kockar je u tom razgovoru saznao da Joseph Hanford nije u Fergusu samo šerif nego da obavlja i poslove okružnog suca istražitelja i notara vrhovnog poreznika i procjenitelja šteta. Shvatio je da su plaće za sve te poslove odavno morale Hanforda učiniti neovisnim o bilo kome.

– Dobro si razgovarao s tim nauljenim kopilanom – pohvalio je Myers Wilsona, kad su te večeri u hotelu u Fergusu komentirali razgovor sa šerifom. – Nisam baš sasvim siguran, međutim, je li ti u bilo čemu išta popustio a kamoli obećao...

– I taj razmišlja – odgovorio je Matt, odlazeći za trenutak novine »Great Falls Tribune«, što ih je čitao – na koju bi stranu skočio s ograde. Razmatra bi li mu više glasova donijeli rančeri ili farmeri, Bart Corcoran i njegovo društvo ili mirni poštteni ljudi Sagevillea.

– Mogao bi on s te ograde skočiti i u blato – promrmeljao je Myers.

– Mislim da shvaćam: moglo bi se dogoditi da farmeri izaberu svo-

jega šerifa, zar ne?

Priča se i o tome.

– Premalo znam o ovome kraju, Myers. Ne bi li mi malo pobliže objasnio okolnosti?

– Pa farmeri dolaze odasvud i naseljavaju se posvuda: u Judith Gapu, u planinama Highwoods, dolje duž Flat Willowa, čak prema Big Muddyu. Nije Corcoran jedini koji ima poteškoća s njima.

– Bore li se drugi rančeri protiv njih?

– Koliko čujem, da. Shvati da ti ni u čemu Hanford nije odgovorio s određenim »da« ili »ne«!

– Nisam ga mogao priklještit.

– Gradio se da nema osobitog interesa za našu jazbinu Sageville, da je tamo sve zakonske poslove prepustio zamjeniku McKayu. To je laž. Osluškuje on vrlo pažljivo i što se događa u Sagevilleu: ovog trenutka točno zna koliko je farmera tamo i koliko će još doći.

Myers se očito uzrujao od takvih razgovora. Uskoro je, naime, objavio da mu je dosadno piti iz boce u hotelskoj sobi, pa kreće u obilazak svojih prijatelja po salunima Fergusu.

Ostavši sam, Matt Wilson je odložio novine, te se razmišljajući, zagledao u strop hotelske sobe.

Nije uopće vidio strop. Ponovno je vidio podlo ubojstvo na koje je naletio odmah nakon dolaska u Sageville, vidio je Horacea Smitha i Randa Johnsona, vidio je izlaznu ranu na Smithovim prsima. Taj metak iz Johnsonova revolvera bio je, shvatio je još tada, presvučen čelikom. Naime, izlazna razna na prsima bila je jednaka ulaznoj na leđima. Moglo se, prema tome, činiti da je Smith ubijen u poštenoj borbi, sprijeđa. Mekano olovo metka, naime, redovito se deformiralo u ljudskom tkivu, pa je rana na mjestu gdje je metak izlazio redovito bila

veća od ulazne. A ovako...

S McKayem je onomad dobro razgledao sobu u kojoj je ubijen Jim na svojem ranču.

Jim je tamo zaista izgradio kopiju roditeljskog ranča s treksaškog Red Rivera: i zidovi i tavanica od ručno obrađenih poluoblica i pod od tamnog betona, čak vrata iste veličine. Matt je tada bacio pogled i na mjesto iznad kreveta, na kojem su na ranču na Red Riveru stajale slike: bile su i na Jimovom ranču! Bile su to slike u ulju, portreti majke i oca. Pravo čudo, da ih Corcoran nije izbacio ili uništio!

Od matere Sophije, tamnopute žene upalih obraza, slavenskog mučaljivog, zabrinutog tipa, naslijedio je Matt Wilson brižnost i turobne misli. Brat Jim umetnuo se više na vrednijeg oca Jacoba.

Gledajući te slike dragih osoba, Jim se nije mogao ubiti, nije mogao počiniti samoubojstvo, posegnuti za vlastitim životom pred očima dragih roditelja. Shvativši, konačno i neopozivo, da mu brat nije samoubojica, Matt je pošao razgledati zgradu izvana. Na sobi su bila tri prozora, onaj kraj kreveta bi je razbolijen.

– Morali su razbiti prozor da uđu – objasnio mu je tada McKay.

– Vrata su bila zaključana iznutara.

– Je li na staklu bila rupa od metka?

– Ne bi se moglo reći kad je bilo razbijeno. Znam na što pomišljaš, Wilson. Razmišljao sam o tome i sam, tražio uzalud tragove pod prozorom na već ugaženom tlu.

– Možda je spavao okrenut k prozoru, ili okrenut od njega, te ga je mogao ubiti netko tko je stajao pod prozorom.

– Razmišljao sam i o tome...

– Kako je izgledala rana?

– Glava mu je bila sasvim raznesena.

– Jesi li potražio metak?

– Bilo je olova na podu kraj kreveta, spljoštenog. Bez krvi na njemu. Imao je rupu sprijeda i straga.

– Taj ispaljeni metak mogli su tamo namjerno ubaciti.

– Mogli su. Pomišljao sam i na to, čak sam to i spomenuo u istrazi. No, Myers je bio, kao i obično, potpuno pijan.

– Zar nije pogledao Jimovu ranu?

– Letimice. Gledao je samo u bocu.

S tim teškim mislima kockar je i zaspao, ne čuvši uopće kada se Myers vratio s obilaska saluna.

Slijedećeg jutra Myers ga je, opet s bocom, pratio do kočije za Sageville. Na svoje iznenađenje, u kočiji su zatekli Macka Smitha i njegovu majku. Kako je kočija iz Sagevillea u Fergus i obratno polazila samo svakog drugog dana, a Smithovi jučer nisu putovali s njima, Mack Smith je mrzovoljno komentirao kako nema pravde, nezadovoljan svojim i majčinim razgovorom s okružnim šerifom, a gospda Smith objasnila kako su se ona i sin jučer u Fergus besplatno dovezli kolima nekog trgovca drvima.

– Samo je ovo sada zakon u Sagevilleu – lupio se mladi Smith po nisko opasanom koltu.

Myers je taj izljev žuči prešutio, a Wilson se zagledao u ogrubjele ruke i isplakane oči gospode Smith.

– Ne smiješ tako govoriti – prekorio je mladića. – Sjeti se svoje majke!

A ubijenog oca da zaboravim, je li?! – oštro je upitao mladić.

Na takvo pitanje kockar nije imao odgovora.

X

Brat Corcoran proveo je tu noć na svom ranču »Bar Six«. Probudivši se ujutro prilično rano, lješkario je, gledajući u zidove i tavanicu, uživajući u dobro i čvrsto građenoj kući, naslijedenoj od oca. Otac je zaista znao kako graditi kuću da bude pravo utočište i od zimskih snježnih mećava i od ljetnih žega.

Ponovno se Corcoran u sebi zaklinjao kako mu ništa i nitko ne može, neće i ne smije oduzeti taj ranč. Njegov je otac osvojio ovu zemlju, izgradio zgrade i branio ih od Sijuksa i Čejena. A farmeri, te kukavice, sada bi mu smanjivali pašnjake, oduzimali krvavo stečenu i branjenu zemlju! Gdje su oni bili kad se njegov otac branio od strijela Sijuksa, ratnih toljaga Vrana i tomahavka Čejena? Nigdje! A sada, kad su Indijanci u rezervatima, kad nema nikakvih opasnosti, orači i kopači htjeli bi sve dobiti na tanjuru! Ti trutovi sa svojom bodljikavom žicom i vjetrenjačama za crpljenje vode!

Odbijat će ih, boriti se protiv njih za svaki pedalj svojih pašnjaka, usprkos zakonima! Zemlja koja bi mu ostala po zakonu bila bi ništa prema onim pašnjacima što ih sada koristi. Na kojima pase više od dva-deset tisuća njegovih goveda!

Samo ga jedno može omesti u toj namjeri, toj borbi: njegova vlastita smrt.

Naguvši se u krevetu, tako da mu je svilenka pidžama zašuštala, pritisnuo je zvonce. Volio je to zvonce – bilo je znak njegove moći, na njegov su se zvuk odazvali, da ga usluže, ispune njegove želje.

Sinoć se dovezao na ranč iz Sagevillea kolima, s jednom od novih djevojaka kraj sebe, a Rand Johnson jahao je ispred kola kao

stražar. Proveo je s tom djevojkom u ovom krevetu veći dio noći, a onda ju je otjerao, kako bi malo odspavao.

A kamo ću poći, šefe? – upitala ga je. – Ne poznajem ovu kuću.

Nadi negdje neki krevet, Angela, i ušulja se u nj.

– Možda ću – plaho je rekla – još spavati i s Johnsonom.

– Što se mene tiče – odbrusio joj je – nemam ništa protiv toga.

Koraci pred vratima trgnu ga iz misli. Ušao je Rand Johnson.

– Nešto ste htjeli, šefe? – upitao je.

– Gdje je djevojka?

– Ne znam. Mislio sam da je s vama u krevetu.

– Izbacio sam je oko tri. Morao sam malo i odspavati. Zar se nije ušuljala k tebi, u tvoj brlog?

– Na moju žalost, šefe, nije. Možda je završila kod nekog drugoga. Koliko je spavaonica u ovoj kući, šefe?

– Podosta. Potraži je!

Johnson se vratio već poslije nekoliko minuta.

– Uzela je konja i vratila se u grad, šefe – izvijestio je.

– Prokletstvo! Pošalji, onda, ovamo onu indijansku skvo – naredio je Corcoran, misleći na onedavno zaposlenu mladu indijanku.

Nacerivši se, Johnson je otišao.

Skvo se, zaposlivši se nedavno kao kuharica, čudila otkud je dobila tako dobru plaću – stotinu dolara na mjesec. Toga je jutra za samo pet minuta shvatila zašto je plaća bila tako primamljiva.

Sat kasnije, sjedeći gola na rubu Corcoranova kreveta, odlučila je vratiti se u rezervat. Nadala se da neće roditi mješanca. Jer mješance, meleze, nije prihvaćala nijedna od ovih dviju rasa – ni bijelci ni Indijanci.

– Skuhaj mi doručak! – naredio

je Corcoran djevojci, koja nije do-
voljno razumijevala engleski.

Mlada skvo micala je usnama,
pokušavši shvatiti, valjda, što to bi-
jeli gospodar želi, ali je Corcoran,
nestrpljiv, udarcem nogom potjerao
s ranča, svejednako bjesneći.

– Što se događa, šefe? – proviri-
li su ubrzo u njegovu spavaonicu
Rand Johnson i Mel Griffin.

– Protekla skvo!

– Otrčala je u brda kao da je
vrazi gone. Zar ste je vi protjerali?

– Jesam. Znaš li ti kuhati? –
obratio se Johnsonu.

– Mogu – slegnuo je Johnson
ramenima – pripremiti samo sla-
ninu s jajima.

– Pripremi ih!

Kad su revolveraši izašli, počeo
se gnjevno oblačiti. Dan mu je po-
čeo loše, potpuno loše.

A još lošije se nastavio kad je po-
jeo Johnsonov obrok.

– Što si uradio s tim jajima, ne-
sretniče? – vrisnuo je.

– Ispekao sam ih, naravno –
slegnuo je Johnson ramenima.

– Pa tvrda su kao stijene na po-
toku Doggeneu! A ova kava je tako
jaka i gusta da bi je mogao jesti
žlicom!

Mel Griffin se, Johnsonu iza leđa,
cerio.

– A ti, bijedni revolverašu –
obrecnuo se Corcoran i na njega,
primijetivši njegovu zluradost –
što mi ti vrijediš? Postavio sam te
na onaj tamo ranč, a Wilson te pre-
bio kao balavca, čak te, vezana o se-
dlo, vukao gradom na moju sramo-
tu!

Ne shvaćam vaše riječi, šefe –
usudio se prosvjedovati Griffin.

– Ne shvaćaš? Plaćam ti plaću. A
ti za mene radiš ili bi, točnije reče-
no, to trebalo činiti. Propustio si tu
dužnost i srozao se u mojim očima
– eto ti!

Pogrešno zaključivanje – ocije-

nio je Griffin. – Wilson se poput
zmije prišunjaio iza mene.

– A zašto si mu dopustio da to
učini?

– Nemam očiju na leđima –
slegnuo je revolveraš ramenima.

Sada se, iza leđa, Johnson cerio
Griffinu.

– Samo se ti ceri, Johnsonsone –
planuo je Corcoran. – Ne vrijediš
ni ti nimalo više od njega!

– Ako mislite na ovu hranu što
sam je pripremio, šefe – počeo se
braniti Johnson – onda vas moram
podsjetiti da ste me unajmili za re-
volveraša, a ne za kuhara.

– Potpuno si u pravu! No kakav
si mi to revolveraš? Hvastao si se
uokolo da ti u brzom potezanju ne-
ma ravnoga.

– Pa Smith, onaj prokleti farmer,
ne hoda više po ovoj zemljici. Niste
ga ni vidjeli, zar ne?

– Nisam, ali zato vidam Wilsona,
i to sve više!

– Dajte mi vremena, šefe... –
promrsio je revolveraš.

Corcoran je gnjevno otpuhnuo,
pogledavši opet u Griffina.

A taj je revolveraš stajao ozbilj-
na lica, glave u bubocima, jedva
skrpene s dvadeset i dva šava, rasi-
ječenih usana. Ne, Wilson mu se ni-
je prišuljaio. Wilson ga je očito jav-
no, izazvao da protiv njega potegne
revolver. A Griffin se tome obrado-
vao – kad ukloni Wilsona, Corco-
ran će mu biti izdašno zahvalan!
Nije, međutim, ni dospio izvući re-
volver iz korica, iako je posegnuo
za njim, jer ga je Wilson tresnuo
svojim revolverom po glavi i prebio
ga revolverskim drškom.

– Što ti je, Griffine? – iznenadio
se Corcoran, zamijetivši čudne tr-
zaje na revolveraševu licu.

– Ništa – prenuo se Griffin. –
Zašto pitate, šefe?

– Činilo se kao da ćeš poludjeti!

– Vjerojatno od Johnsonova ku-

hanskog umijeća – nacerio se Griffina.

Corcoran je krenuo u obilazak ranča, u pratnji Jhnsona i Griffina. Kaubojška spavaonica bila je u to doba godine uglavnom prazna, jer je manji broj kauboj bio po pašnjacima uz stoku, po kolibama, a većina otpuštena, te su, dok ne dođe vrijeme okupljanja i žigosanja teladi ili okupljanja odrasle stoke za prodaju, morali ljenčariti po Sagevilleu, trošeći uštedevinu u njegovom salunu »Montana House« ili, što je bilo još gore, pijući viski na kredit koji su potom morali teškim radom odrađivati.

Svojega predradnika, starijeg Teksašanina, zatekao je Corcoran u njegovoj posebnoj kolibi. Razgovarali su, naravno, o stoci, potoku, nestašici vode, te o prokletim farmerima...

– Potok je slobodan u dužini samo malo većoj od kilometra – izvijestio ga je predradnik. – Svugdje drugdje obala je ograđena žicom.

Corcoran je gnjevno slušao.

– Željeznica tvrdi da će izgraditi nasip – dodao je predradnik.

– Nisu ga još izgradili – promrsio je Corcoran. – Željeznica laže. Obecava štošta farmerima, a samo joj je stalo do njihova novca za prijevoz, kad ih dovlači ovamo.

– A što kad nasip bude podignut? Ne izgradi li ga željeznica, izgradit će ga sami farmeri. Kanjon Doggone će tada ispod nasipa presušiti: kako ćemo onda napajati našu stoku? Hoćemo li, možda, kopati zdence? – upitao je predradnik.

– Dotada – energično je zatresao glavom rančer – neće biti nikakvih ograda. Ova će suša protjerati te orače i motičare.

– A što ako bude kiše?

– Ako je i bude, stići će kasno: ljetina je ove godine već propala.

– Ne sasvim, šefe: neki preora-

vaju, te će posijati zob. Bude li jesen imalo lijepa, izvući će se s prinosima zobi!

– Kiše još nema – prekinuo je neugodan razgovor Corcoran. – Kada dođe, pobrinut ćemo se i za to.

Predradnik je slegnuo ramenima. Bio je to iskusan kauboj, koji nije priželjkivao ni djelić gužve koja će nastati u dolini prilikom Corcoranova sukoba s farmerima. Da je Corcoran od njega tražio i revolveraške usluge, taj bi čovjek jednostavno napustio posao. Sjetio se, međutim, sudbine Olivera Moea: taj je »otišao«, ne stigavši pokupiti ni konja iz konjušnice, a kamoli uzeti od Corcorana preostali dio plaće.

– Ti si šef, Barte! – mirno je stoga odgovorio rančeru.

– Ne zaboravi to! – dobacio mu je Corcoran, odlazeći sa svojim pomoćnicima.

Rančer je pošao u konjušnicu da pogladi svoje kobile, za čije je oplodnje nedavno doveo ždrijepca iz Morganove ergele. Pred svakim je konjem bilo i sijena i zobi. Corcoran se ponosio svojim konjima, tvrdeći da su najbolji u Montani. Htio je stvoriti i stvarao je konje otporne i na zamoran cjelodnevni posao okupljanja goveda i na zimske snježne mećave i na ljetnu žegu.

Bio je Corcoran ponosan i na svoja goveda, dobivena križanjem dugorogih teksaških goveda s čistokrvnim pasminama Shorthorn i Hereford – telad su bila mesnatija od krava koje su ih telile, a imala su i kraće rogove. No još su uvijek imala rogove! A čak je i to smetalo poduzetnom rančeru u uvjetima kad se stoka više nije mukotrpno gonila na tržište, nego se transportirala vagonima: u vagone bi stalo više goveda bez rogova! Zato je Corcoran svojim kaubojima naredivao da jednogocima odrezuju rogove. Uvezeni bikovi bili su bez ro-

gova, ali teksaške krave nisu.

U samo podne na ranč se, na Corcoranovo iznenađenje, o najvećoj vrućini svojom ukrašenom laganom kočijom dovezao šerif iz Fergusona — Zachary Hanford. Spazivši ga, Corcoran i oba njegova pomoćnika sočno su prokleli »to debelo kopile«, no Corcoran je pri susretu, naravno, odglumio bezgraničnu radost što je »počašćen« posjetom okružnog šerifa.

A develi je šerif, prihvativši se u hladnoj sobi viskija s ledom, počeo postavljati svakakva pitanja, na koja ga je naveo njegov nedavni podulji razgovor s Mattom Wilsonom i Myersom.

— Moram — rekao je — razgle dati naokolo, jer je bilo nevolja...

— Nevolja? — iznenadio se Corcoran. — Kakvih?

— Prije dva dana bio mi je u okružnom uredu neki Wilson i postavio mnoga pitanja. Pričao je kako mu je brat ubijen i još mnogo toga.

— Ah, to je smao dolutali kockar — odmahnuo je rukom Corcoran.

— Traži gužvu. A tvrdio je da je samo došao posjetiti brata. Šteta što u onoj istrazi o smrti Jima Wilsona nisi ti bio istražitelj, šerife. Stvari ne bi sada bile tako zbrkane. Kad si ti istražitelj, uvijek je sve u redu.

— Možda sam morao poći sm. Zapravo sam i namjeravao, no s godinama mi je to sve teže, obično na veće udaljenosti šaljem zamjenika. Rekao mi je taj Wilson — nastavio je šerif — da je ubio nekog Applegatea, navodno tvog čovjeka. Pokazao mi je McKayeov i Myersov potpis, koji svjedoče da je toga tipa ubio u poštenoj borbi, u samoobrani. Tko je bio taj Applegate, Barte?

— Ah, jedna druga skitnica! Došao je u grad neposredno prije Wilsona. Mislim da su već prije bili u sukobu, te su to dokrajčili pucnja-

vom u gradu. Wilson je pobijedio...

Šerif je kimnuo kao da prihvaća tu priču, no Corcoran nije bio siguran u to gledajući šerifove stisnute, nepovjerljive oči. Dosad je uspješno držao u šaci barem McKaya, a izlazio je nakraj i s Hanfordom. Sada, kad se McKay koprcu, ne bi valjalo da se još i šerif Hanford uzjoguni.

Sve se, zapravo počelo mijenjati, pogoršavati, otkako je u Sageville stigao taj prokleti kockar, taj Matt Wilson.

— A taj farmer? — zapitao je uto šerif. — Taj, no, kako se zvao, najčešće prezime u Americi, a ja gotovo da ga zaboravim: Smith! Što je bilo s njim? Navodno je ubijen?

— Bio je to divan čovjek, šerife. Predsjednik ovdašnjih farmera. Naletio na čovjeka po prezimenu Johnson, koji ga je ubio u samoobrani. Zamjenik šerifa McKay napisao je o tome službeni izvještaj i potpisao ga.

— Johnson? — namrštio se šerif, počevši se po bradi. — Zar onaj Rand Johnson što radi za tebe?

— U pravu si, šerife. Jedan od mojih kauboja. Bio je s tim Smithom već prije u svadi. Smith se opio i nazvao ga kućkinim sinom, kako sam obaviješten.

— Onda shvaćam Johnsona — suglasio se šerif. — Takva se uvreda ne prašta. A što se dogodilo s Oliverom Moeom?

Corcoran je oklijevao. Bilo je jasno da je Matt Wilson ispričao šerifu mnogo toga. Rančer je poželio da mu je tu, pri ruci, njegov odvjetnik Wheeler.

— Proklet da sam, ako znam, šerife! — odgovorio je napokon. — Taj je čovjek prolazio kraj napuštene zgrade u Sagevilleu, kad li ga je netko ustrijelio.

— Ne znaš tko?

— Ne znam — zatresao je Corcoran glavom. — Svi su potrcali u tu

zgradu, no bila je prazna. Nisu našli čak ni prazne čahure, nikakvog traga od ubojice.

– Nešto su učestali pogrebi u Sagevilleu u posljednje vrijeme – zavrčio je šerif glavom. – Nadam se da McKay radi na rješavanju tih slučajeva. Što ti misliš o Jacku?

– O McKayu? Dobar predstavnik zakona!

Serifu se odjednom počelo zijevati.

– Nisam baš mnogo odspavao prošle noći – primijetio je, zijevnuvši. – Unuk mi pati od nekakvih grčeva. Tek sam u zoru stisnuo oči. Hoće li ti smetati ako malo prilegnem u jednoj od tvojih spavaonica?

– Bit će mi drago da te smjestim, šerife! – raznježio se rančer.

– Sretan sam zapravo – zijevnuo je, ustajući, šerif – što McKay sve drži pod kontrolom u Sagevilleu. Čuo sam da tamošnji farmeri večeras imaju sastanak u školskoj zgradi. Čini mi se da bih, kao okružni službenik, morao, kad se malo odmorim, poći onamo...

– Što je toga kopilana dovela ovamo? – upitali su Johnson i Griffin, kad im se Corcoran, otprativši šerifa, pridružio.

– Ne znam – iskreno im je odgovorio. – Pipao sam u svim smjerovima, no ispalo je da je više pitanja postavljao on meni nego ja njemu. Rekao je da večeras ide u Sageville na nekakav sastanak tamošnjih farmera.

– Ah, kućin sin! Počinje, dakle, brojiti glasače! – istovremeno su rekla oba revolveraša.

– Odvest ću ga tamo – osmjehnulo se Corcoran. – Neće biti loše da tom sastanku i sâm prisustvujem

– Ali zašto, šefe? – upitao je Johnson.

– Da bih saznao planove neprijatelja – nacerio se Corcoran.

XI

– Lijepa je ovo zemlja, samo kad bi bilo češće kiše – rekao je Wilson, vozeći se u sumrak lakom kočijom s Jeanom Benson na sastanak farmera i razgledavajući okolicu.

– Eno, od one tamo njive sa pšenicom ništa: farmer je preorava.

– Da, Matte, plodno je to tlo, ali mu nedostaje vode.

– To je sve što je potrebno i onima u paklu – našalio se kockar s dragom mu djevojkom.

– Nedostaju i dobri susjedi – ozbiljno je nastavila Jeana.

– I da nema ovih vrazjih komaraca – napomenuo je kockar, nadovezavši zatim cijelu malu raspravu o tim napasnicima.

Malo su se vozili šutke, boreći se svako za sebe protiv komaraca.

– Vjerojatno ne bi trebalo – zamišljeno je prekinuo šutnju Matt – da budem na tom sastanku. Farmeri bi to još mogli protumačiti kao da sam na njihovoj strani.

– Ja ću im sve objasniti – obećala je Jeana.

Wilson ju je obujmio oko pasa, a ona se privila uz njega, upirući pogled svojih plavih očiju u njegove. Poljubili su se, a ona mu je stiskala ruku, šapćući njegovo ime.

– Odlučio sam – rekao joj je – dati Jimov ranč udovici Horacea Smitha.

– To mi se sviđa. A što će biti s Jimovom trgovinom?

– Okrug je uopće nije prodao Corcoranu. To su samo izmislili Corcoran i njegov odvjetnik. U Fergusonu sam otkrio da je trgovina pripala meni kao nasljedniku.

– I što ćeš sada s njom?

– Farmeri organiziraju zadругu, pa će je otkupiti. Novac će u ratama uplaćivati u okružnu banku, a poslije deset godina sakupljenim će se novcem ovdje u Sagevilleu izgraditi

zgrada zadružne farmerske banke. Sve sam to već sredio.

– Tko će upravljati trgovinom?
– Russel Halvarsen i Jack McKay.

– Zar i McKay? Pa on ima posao!
– Napušta posao šerifova zamjenika. Kaže da mu ga je dosta.

– Zna li to već Corcoran?
– Ne znam. Nego, kaži mi kako napreduje prodaja tvoje kuće i saluna?

– Volvatovi će mi i za jedno i za drugo platiti gotovinom. Ne tražim previše, samo da ih prodam. Jedva čekam da odem iz Sagevillea! Nisam, znaš, nikada putovala dalje od Great Fallsa, a to, priznat ćeš, nije baš daleko.

– Očekuje te još mnogo putovanja, djevojko

– Razgovarajmo ozbiljno, Matte: sve su nam financije gotovo sredene, zar ne?

– Jesu.

– Zašto onda ne podemo odmah odavde?

– Poći ću tek kada pouzdano saznam kada mi je i kako umro brat. A mislim da je ubijen u snu, u krevetu, kroz prozor uz koji je spavao.

– Ali, Matte...

– Znam što te brine. Brine to i mene. Ne želim umrijeti, Jeana. No Jim mi je bio brat, volio sam ga. Mogao je imati još dug i sretan život, a oni su ga ubili. Tko god to učinio, platit će za to. Ili ću ja umrijeti!

– Osveta je gadan, nedostojan osjećaj i posao, Matte!

– Nisam suglasan s tobom – odmahnuo je glavom. – U ovome što namjeravam učiniti mnogo je više toga od puške osvete. Ima nešto što se zove pravda. Ubojica ne smije slobodno šetati uokolo da bi opet ubio. Pravda je tu zato da zaštiti nevine.

– Razumijem, ali... No, dobro, re-

ći ću i to: što ću, Matte, ja bez tebe, ako te ubiju?

– Odgovor je – našalio se – jednostavan: živjet ćeš, sve dok ne umreš.

– Znam to, Matte – osmjehnula se. – No, bilo bi – dodala je – mnogo ljepše živjeti s tobom nego bez tebe.

– Otkud znaš, kad me poznaješ samo nekoliko dana? Što ako te budem tukao i prisiljavao raditi, da bih ja mogao ljenčariti i piti?

– Ah, nisi pošten, namjerno mijenjaš razgovor! Nego, pitam se tko je ubio Olivera Moea?

– Corcoran ili neki od njegovih revolveraša.

– A, kako ti misliš dokazati da je Jim ubijen?

– Dat ću iskopati njegov leš.

– Iskopat ćeš ga, Matte?

– Naravno. Myers tvrdi kako će moći ustanoviti je li Jim ubijen sprijeda ili straga.

– Misliš, Matte, ako sam te dobro razumjela, da je Jim bio ledima okrenut prozoru? Prozor je bio otvoren, radi zraka, a zavjesa navučena na jednu stranu. Netko je pucao kroz prozor i pogodio Jima u glavu...

– Baš tako to zamišljam.

– A iz čega je ubojica pucao? Iz puške ili revolvera?

– Iz puške. Vidio sam tragove baruta na pragu prozora. Netko je pušku oslonio o dno prozorskog okvira, kako bi, uz taj oslonac, što bolje pogodio spavača. Kad je okinuo, puška se neznatno trgnula, a barut opalio drvo.

– Jesi li to pokazao još nekome?

– McKayu i Myersu.

– I što su rekli na to?

– Isto što i ja. Ubojica je, dakle, pogodio Jima iz puške u glavu, ušao kroz prozor u sobu. Potom je iz revolvera pucao Jimu u čelo, ostavivši tragove baruta, da bi

izgledalo kao da je Jim počinio samoubojstvo.

– Puščano mu je zrno - smatrala je - s obzirom na kut prema krevetu moralo ući u glavu prilično nisko.

– To i ja vjerujem. Prolistao sam zapise iz istrage suca istražitelja. Sâm šerif nije došao obaviti istragu, nego je to prepustio zamjeniku, zar ne?

– Jest. Zamjeniku Ernestu Arnesenu.

– A porota nije ni vidjela stražnji dio Jimove glave?

– I to je točno. Jim je ležao pole-dice, sav pokriven. Arnesen ga je otkrio samo do vrata, kako bi svi mogli vidjeti tragove baruta na čelu. A tamo je imao samo jednu rupu, prilično veliku.

– Nije ni čudno da je bila velika, jer je sprijeda bila samo jedna, a straga su bile dvije.

– Ne razumijem.

– Jim je mrtav. Prislanjaju mu cijev revolvera na čelo, uz izlaznu ranu od pušcanog metka, te ispaljuju metak u tu istu rupu. Prošavši kroz glavu, revolverski metak izlazi straga, ali ne na potpuno istom mjestu na koje je puščani bio ušao. Moraju, dakle, straga na Jimovoj glavi biti dvije rupe. Jedini način da se to provjeri jest da se ekshumira njegov leš. Šerif Hanford već mi je to praktički odobrio, pozvavši čak okružnog tužioca, kako bi se posavjetovao s njim u nedostatku pozitivnih odgovarajućih propisa.

– Okružnog tužioca? Pa to je onaj Myron Wheeler, koji je ujedno i Corcoranov odvjetnik! Reći će Corcoranu što namjeravaš učiniti!

– A što ako sam ja baš to želio: da Corcoran o tome sazna? Želim da se zabrine. Možda je Corcoran ubio Jima osobno, a možda je to učinio neki od revolveraša po njegovoj naredbi. Kad sazna za moje namjere, Corcoran će možda podu-

zeti nešto čime će se odati, posredno priznajući krivicu.

– Ne znam hoće li to svi tako shvatiti. Corcoran – počela je nabrajati djevojka – ima mnogo razloga da nešto poduzme protiv tebe: ubio si njegova čovjeka Applegatea, srušio u prašinu odmah po dolasku u grad njega osobno, pretukao mu i osramotio Byrona i Griffina...

– Imam i ja mnogo razloga protiv Corcorana, Jeana.

Dospjeli su na vrh brda, s kojega se lijepo vidjela dolina s farmerskim ograđenim posjedima i skromnim nastambama. Mattu se pružila slika kao onomad u McKayevu društvu, samo što je sada bio sumrak.

– Bit će borbe farmera protiv rančera, no čini mi se da su farmari sretni zbog toga i rado će ući u tu borbu – smatrala je Jeana. – Možda ih – nastavila je – razumijem bolje nego ti, Matte, budući da sam tu od početka njihova naseljavanja. Istok je, znaš, pretrpan. Tamo su ostavili težak rad u manufaktura-ma, a ovdje našli relativnu slobodu. Tamo su radili po cijeli dan, odlazili u skromni stan prespavati, pa opet na rad...

– To zovu civilizacijom... – gor-ko je primijetio.

– Pokušavaš biti ciničan, Matte? U svakom slučaju, ovdje su vlastiti gospodari. Uzgajaju sve voće i povrće. Sve potrebno meso ulove u šumama ili preriji. Iz trgovina su im potrebni samo skromna, najnužnija odjeća, oružje i municija, sol, šećer i poneka alatka. Matte, pogledaj! – prekinula je odjednom svoje neobično poduzetno izlaganje, te puškom pokazala prema sjeverozapadu, prema Corcoranovu ranču »Bar Six«.

– Vidim samo oblak prašine.

– Ali ja sam u njemu za trenutak, na brdu, ugledala jahače. Jahače s

Corcoranova ranča, Matte!

Kockar je, smirivši konje, zaustavio kočiju. Uskoro su brdom poviše njih projahali Griffin kao prethodnica, pa za njim šerif Hanford i Corcoran te napokon Rand Johnson. Prva tri jahača nisu ih spazila, ali Rand Johnson jest. Pogledavši prema njima, mašio se i za revolver i za pušku, te ispalio dva metka u zrak.

– Johnson samo izaziva – ustanovio je kockar. – No kako to da šerif i Corcoran jašu zajedno?

– Pa stari su prijatelji.

– U prisutnosti Corcorana i njegovih revolveraša ovaj bi se sastanak farmera – primijetio je Matt – mogao još izroditi u svašta.

Položila je svoju ruku na njegove, budući da je objema držao uzde.

– Ne moramo poći onamo, dušo! – rekla je. – Ti zapravo i nemaš tamo nikakva posla. Zamolila sam te da me povežeš samo iz dva razloga: da bismo bili nasamo te da se vidim s Volvatovima. Gospodin Volvat je, znaš, invalid u kolicima, te dolazi u grad jedva jednom u dva mjeseca. Moram stoga dolaziti ja k njemu.

– Jesi li već dobila novaca od njih?

– Polovicu. Htjela bih požuriti s tom kupoprodajom. Ti, Matte, ne namjeravaš valjda živjeti u Sagevilleu?

– Molim te, Jeana – zatvorio je oči – nemoj se tako neukusno šaliti.

Predstavio je sebi, zatvorenih očiju, vrlo intenzivno lik pokojne Marie. Ubrzo je, međutim, taj lik izbljedio pred plavušom kraj njega. Otvorivši oči, ugledao ju je kraj sebe, nasmiješenu.

– Možeš učiniti kako hoćeš, Matte – govorila mu je. – Meni će biti pravo: bilo da okreneš, te se vratiš, bilo da nastavimo do škole i

prisustvujemo tom sastanku.

– Podimo! – pucnuo je bičem. – Škola je već na vidiku.

Osmjehnuvši se, pritisnula je svoje toplo djevojačko tijelo uz njegovo bedro.

Pogledali su se.

– Jedno mi je sada sasvim jasno – vragolasto je rekao, smiješeći se.

– Što to, Matte?

– Jasno mi je zašto se Jim zaljubio u tebe!

XII

Svrha je farmerskog sastanka bila izbor novoga predsjednika njihovog udruženja. Mnogi su smatrali kako će to biti jalov posao, s obzirom na to da su dva posljednja predsjednika, Jim Wilson i Horace Smith, ubijena.

Kad su Matt i Jeana ušli u školu, sastanak je već počeo. Sve klupe u učionici bile su popunjene, a farmeri su se tiskali i uza zidove. Neka kve je organizacije očito bilo, sudeći po tome što su dva stražara na vratima svima oduzimala oružje, te su tako oduzeli i Mattu revolver i Jeani pušku.

– Što ako te kandidiraju za predsjednika? – šapnula je Jeana Mattu, dok su pogledom tražili mjesta za sebe.

– Ako me kandidiraju, ne prihvaćam, ako me izaberu, podnosim ostavku.

– Dobro, dobro, generale Shermanu! – našalila se.

Johnsona i Griffina spazio je Wilson oslonjen na zid. Kad ih je ironično pozdravio, Johnson mu je, začudo, uzvratio pozdrav, dakako na isti način.

Jeanu su farmerske žene, domahnuvši joj, pozvale k sebi, a Matt je našao mjesto uz Halversena.

Pogledao je oko sebe i shvatio da

je na cijelom skupu, jedini on u otmjenoj odijelu. Svi ostali bili su u radnim kombinezima ili trapericama i kariranim košuljama, a on u košulji od svile iz Cantona, čizama najfinije izrade iz Great Fallsa. Uopće mu tu nije bilo mjesto. Što je tu radio, kad Sageville nije volio kao što nije podnosio nijedan gradić, mjestance s malogradanskim ogovaranjima? U velikim je gradovima, dakako, bilo mita i korupcije, čak krupne, no bilo je to u ograničenim krugovima, na visokoj, čak otmjenoj razini. A gradići su bili još gori! Ostat će, međutim, ovdje, među tim oračima i kaubojima, sve dok ne otkrije bratova ubojicu i ne osveti mu se. Dok ne otkrije istinu i ne udovolji pravdi.

Sastanku je predsjedala debela gospoda Warner. Dok se Wilson smještao, upravo je predstavljala šerifa Hanforda, koji je već lupao po stolu, tražeći »mir i tišinu«.

Šerif je govorio smireno i uvjerljivo. Zakon i red poštovat će se, rekao je, po svaku cijenu. Bude li potrebno, on će u Sageville poslati svojega posebnog zamjenika.

– Pošalji dvojicu, šerife – prekinuo ga je McKay – jer ja ovdje ovoga trenutka podnosim ostavku.

– A da li bi mi, McKaye, rekao zašto?

– Želiš li čuti istinu?

– Samo istinu!

– Zato što mi se zgadilo nositi Corcoranov ular!

Svi farmeri pogledali su u Corcorana, koji je stajao šerifu s desne strane. Zavladao je napeta tišina.

– Hvala ti, Jack, za ovaj sumnjivi kompliment – ironično je McKay u dobacio Corcoran, obližnuvši suhe usne.

– Budući da se ovdje vodi zapisnik – dodao je McKay želim još izjaviti kako od sada strahujem za vlastiti život. Oliver Moe je, naime

ubijen čim je raskinuo s tobom Corcorane.

– Tragična nesreća – ušeprtljice se Corcoran. – Još se nadam da će ubojica biti otkriven i priveden pravdi.

– Je li to sve što si imao reći, Jack? – obratio se šerif Hanford McKayu.

– Zar nije bilo dovoljno? – jetko je dobačio McKay.

– Uputit ću, dakle, već ujutro u Sageville sposobnog zamjenika – nastavio je šerif – a od svih vas tražim da sačuvate hladne, trezvene glave. Molio me je da dodem ovamo i gospodin Corcoran, jer želi, preda mnom i pred vama, iznijeti svoj pogled na događaje.

– Neka iznese! – dobacio je neki farmer.

– Svoje smrdljive revolveraške pse mogao je ostaviti kod kuće! – doviknuo je neki drugi farmer.

Wilson je opet pogledao u Griffina i Johnsona, a zatim se osvrnuo i naokolo po dvorani. Spazio je i mladoga Macka Smitha, u društvu s majkom i mladim sestrama; on je sada bio glava te obitelji. Mladić je podigao ruku u znak pozdrava. A kockar se, po tko zna koji put, prisjetio podloga ubojstva njegova oca. Što bi Mack Smith učinio kad bi sada saznao da mu je Johnson iz čista mira, s leda, ubio oca? Zacijelo bi pograbio revolver i nasrnuo na Johnsona. A Johnson, hladnokrvan iskusan revolveraš, mirno bi ga ubio.

Bart Corcoran već je zauzeo mjesto za stolom, koje mu je zapravo ustupio šerif Hanford. Bogati rančer počeo je uvjeravati farmere kako nema ništa protiv njih. Nemaju ni on ni njegovi revolveraši – nazvao ih je kaubojima! – nikakve veze s paležom triju farmi u vrijeme dok vlasnici nisu bili kod kuće.

Ljudi su počeli zviždati, negodovati.

– Moji jahači – nastavio je Corcoran – nisu odgovorni za rušenje ograda i pustošenje farmerskih usjeva.

– A tko onda jest? – čuo se glas iz redova farmera.

Corcoran je objašnjavao, a u tome je djelomično bilo i istine. Matt je o tome čitao u novinama, kako zapravo nepoznate stokokradice krađu goveda na sjeveru Montane, a preko područja Sagevillea tjeraju ih na jug, na tržišta, gazeći nemilosrdno i preko zasijanih njiva.

– Zanimljivo je – narugao se neki farmer – kako nikad nisam vidio te nepoznate ljude, Corcorane, iako, uvjeravam te, svake noći čujem puškom svoj posjed.

– Rekao sam im svoje – obratio se, odstupivši od stola, Corcoran šerifu. – No toliko su protiv mene da bi opovrgavali i kad bi im rekao da su dva više dva četiri. Hvala vam za vaše gostoprimstvo! – još je područljivo dobacio farmerima.

– Nema na čemu! – grohotom mu se nasmijala neka žena.

Corcoran i šerif htjeli su poći iz učionice, ali ih je zadržao Matt Wilson.

– Stani, Corcorane! – doviknuo je kockar rančeru. – Mislim da će te zanimati ovo što ja imam reći. Dobivam li riječ? – obratio se gospodi Warner.

– Samo izvolite, gospodine Wilsons – važno je rekla žena.

– Oprostite, gospodo – ispričao se kockar – što sam već govorio, ne zatraživši prethodno vaše dopuštenje, no morao sam hitro dozvati gospodu Corcorana i šerifa Hanforda, kako ne bi otišli.

Isprika je uvažena.

Želim prije svega – obratio se kockar svima – reći nešto šerifu Hanfordu.

– Tu sam i slušam – mirno je, čak s ulagivanjem rekao šerif.

Wilson se u sebi osmjehnuo, shvativši da šerif već računa na glasove farmera prigodom predstojećeg ponovnog izbora.

– Sjetit ćete se, šerife, da sam vas neki dan posjetio u vašem okružnom uredu – nastavio je kockar. – Tada sam vas izvijestio da mi je ovdje brat umro pod čudnim okolnostima, te sam vam povjerio kako smatram da je zapravo ubijen, umoren.

U učionici je zavladala mrtva tišina.

– Sjećam se – potvrdio je šerif Hanford.

– Rekao sam vam tada kako ostajem ovdje sve dok ne otkrijem tko mi je i kako ubio brata. A spomenuo sam i namjeru da iskopam tijelo svojega brata.

Učionicom je prošao žagor. Bljesnuvši očima prema Corcoranu, Wilson je spazio njegovo mirno, bezizražajno lice, te mu, u sebi, još jednom odao priznanje kako je zacijelo sjajan igrač pokera.

– Sve što ste rekli je točno, gospodine Wilsons! – gotovo je sriđavno potvrdio šerif.

– Dobio sam – nastavio je kockar pred punom učionicom svjedoka – od vas dopuštenje, kao od suca istražitelja, da izvršim tu eks-humaciju.

– Točno, gospodine Wilsons, dao sam vam takvo dopuštenje.

Svi pogledi bili su upereni u kockara i šerifa.

– Nisam sasvim suglasan s nalazima prve istrage u vezi sa smrću odnosno pogibijom mogega brata – govorio je dalje kockar. – Spomenuo sam to i vama u Fergusu. Želim da se provede nova istraga, a da vi budete sudac istražitelj i predsjedavajući.

– Ne budem li mogao doći sam,

buđu li me spriječile druge službene dužnosti, poslat ću u Sageville diplomiranog liječnika iz Fergusu, da provede istragu, gospodine Wilsona, samo me o njoj pravodobno obavijestite, molim!

— To ću i učiniti — završio je kockar. — A sada vam, gospodine, zahvaljujem na vašoj pažnji.

— Bilo mi je zadovoljstvo — srdačno je odvratio šerif. — A i vama sam, dame i gospodo — obratio se farmerima, valjda se već konačno uvjerivši u njihovu glasačku većinu — na raspolaganju u svako doba! Želim vam, sada, laku noć!

Šerif, Corcoran i dva revolveraša su otišli, a farmeri su ostali, smješajući se jedan drugome pri pomisli kako je šerif te večeri s njima bio srdačan.

— Hanford nije odhajao na »Bar Six« — došao je kockara izvijestiti neki farmer. — Corcoran i njegova dva revolveraša pojahala su, zapravo, prema Sagevilleu, a šerif prema Fergusu.

— Ne mora to — smatrao je kockar — značiti ništa osobito. Corcoran možda ima posla u gradu, a šerif hita u sjedište, zbog svojih poslova.

Ipak je to čudno — smatrao je farmer. — Šerif do Fergusu mora jahati cijelu noć. ?

Wilson je samo kimnuo, te svratio pozornost na nastavak sjednice. Gospoda Warner se iz petnih žila naprezala da farmerima taj sastanak podari novoga predsjednika. No svaki predloženi kandidat odbijao je tu čast.

Kad je došao red i na Wilsona, kad je netko uzviknuo i njegovo ime, a prijedlog naišao na burno odobravanje, kockar je izjavio kako nema posjeda, pa ne može ni formalno biti predsjednikom. Podsjetili su ga da nasljeđuje bratov posjed, a on je iskoristio prigodu da pred

svima izjavi kako ranč pokojnoga brata bez ikakve naknade poklanja gospodi Smith i njezinoj obitelji, pozvavši je da sutra dođe u grad srediti o tome papire. To je naišlo na još veće odobravanje, izazvalo suze udovice Smith i obećanje Macka Smitha kako će biti dobar i pаметan, a kockar se vrlo djelotvorno spasio od predsjedničke dužnosti.

Sastanak je, na kraju, završio tako što je obeshrabrena gospoda Warner u ljutnji predložila da kandidiraju nju, a skup je to objeručke prihvatio, pa ju je i izabrao.

— Jesi li ti obavila svoje dogovore s Volvatima? — upitao je kockar Jeanu, pripremajući kočiju za povratak u Sageville.

— Jesam. Sutra mi u grad donose sav preostali novac.

Krenuvši kočijom natrag u grad, oboje su promatrali divno noćno nebo osuto zvijezdama. Jeana je pričala o tome kako nije pravo ni dolično što su se svi muškarci ustezali od dužnosti predsjednika farmerskog udruženja, te ju je morala preuzeti žena, a Matt se s njom u tome potpuno suglasio, ali primijetivši kako sumnja da će se Corcoran usuditi ubiti ženu na toj funkciji...

— Ah, Corcoran je spreman na svašta! — uzdahnula je Jeana. — Jesli li ti uopće svjestan toga — upitala ga je — kako mnogi u gradu sumnjaju da ne govoriš istinu u vezi s ubojstvom Horacea Smitha? Uvjereni su da ga je Johnson lividirao s leđa, bez ikakve borbe.

Očito od njega ni ovaj put nije očekivala o tome pravi, konačni odgovor. Odgovorila je zapravo sama, rekavši kako mu je to vjerojatno posljednji, najjači adut, te ga čuva za rasplet igre.

Kad su kočiju iznenada opkolili jahači, kockar se trgnuo.

— Otpratit ćemo vas do Sagevillea, Wilsona — mirno mu je, među-

tim, rekao jedan od farmera koji su iskrsnuli iz mraka.

– Zašto? – iznenadio se kockar.

– Put je dug, a uz cestu je mnogo grmlja. A Corcoranu i njegovim revolverašima vjerojatno se nimalo ne svida tvoja namjera da iskopaš leš svojega brata – objasnio je farmer.

– Imaju pravo – osmjehnula se Jeana. – Pa ti, Matte, postaješ popularan! – našalila se na račun oružane pratnje.

– Sretan sam što me netko voli – promrmljao je.

Stisnuvši se uz njega, nastojala ga je cijelim putem uvjeriti kako nisu samo farmeri oni koji ga vole.

XIII

Jašući prema gradu poslije farmerskog sastanka sa svoja dva revolveraša, Bart Corcoran iznenada je zaustavio konja.

– Što se događa, Barte? – upitao je Johnson.

– Ma, taj šerif! Pa on se, dovraga, ulagivao tim oružanima, samo što ih nije gladio i ljubio u čelo! – uzrujavao se rančer. – Naprosto se vidjelo kako broji glave odnosno glasače među njima. Tako je glup da, dok broji, miče usnama.

– Morao se tako vladati – smatrao je Johnson. – Da nije, na tom bi sastanku sve eksplodiralo. Nego, mi nismo smjeli ići onamo. Možemo se smatrati sretnima što smo izašli živi. A što smo postigli?

– Ja barem to – lukavo je primijetio Corcoran – što su unijeli u zapisnik moje riječi kako nisam protiv farmera.

Griffin je, sa strane, šutke sjedio u sedlu i slušao razgovor. Smrtno se bojavao Barta Corcorana. Već je odavno shvatio kako je taj čovjek nemilosrdan, ubojica po naravi, bezobziran, neizmjereno pohlepan

kad je u pitanju novac. Usprkos sparini noći, Griffin se stresao od hladne jeze. Corcoran je bio čovjek koji je mogao hladnokrvno nasloniti vinčesterku na prozorski okvir, pažljivo nanišanimi pri mjesecini i ubiti čovjeka u snu, u krevetu kraj prozora.

– Tko vodi ovu predstavu? – upravo se Corcoran ljutio na Johnsona, zbog toga što je revolveraš gotovo opravdavao šerifa. – Ti ili ja?

– Ti, Barte!

– Dobro. Onda ću ti ja govoriti što ćeš činiti!

Johnson je odmarao ruke na jabcu sedla. Za trenutak se uzdigao na stremenima, kako bi se udobnije namjestio. Sjetio se kako je u onoj uličici ubio Horacea Smitha. A toga trenutka naišao je stranac, taj prokleti kockar! Koliko je vidio od svega što se dogodilo? Ako je vidio kako je hladnokrvno umorio Smitha, kockar bi njega, Johnsona, mogao otpremiti ravno na vješala.

– Ubit ću – odjednom je rekao – toga prokletog Wilsona, još noćas, ako bude moguće!

Corcoran slušajući povjetarac koji je čarlijao kaduljom, kao da je razmišljao o toj iznenadnoj zamisli.

– Wilson je ključ svega – nastavio je revolveraš. – Kad bismo ga ubili, ne bi mogao iskopati bratovleš. I ti bi, šefe, barem što se toga tiče, onda bio izvan opasnosti.

– Pazi što govoriš, Johnstone! – frknuo je rančer.

– Tu smo samo nas trojica – nasmejao se Johnson. – A samo nas trojica i znamo da si mu baš ti ucimkao brata.

Corcoran je pogledao prema Griffinu. A Griffin je opet protrnuo pred tim pogledom, iako u noći, znajući da je od trojice koj znaju istinu barem jedan previše. Htio se već odavno izvući, rastati s Corco-

ranom. I sada bi najradije odjahao od njega, ali se sjetio kako to nije uspjelo Oliveru Moeu.

— Matt Wilson je jedina prava opasnost za »Bar Six« — nastavio je Johnson. — Svi farmeri zajedno su bezopasni. Eto, nijedan od njih ne želi se prihvatiti dužnosti predsjednika toga njihovog udruženja.

— Otkud znaš, kad smo izašli prije glasanja? — iznenadio se rančer.

— Po atmosferi koja je vladala i razgovorima koje sam načuo: svi su spominjali što se dogodilo prethodnim predsjednicima, Jimu Wilsonu i Horaceu Smithu.

— Možda te Matt Wilson vidio kako ubijaš Smitha?

— Pa što ako i jest? — slegnuo je ramenima revolveraš. — Mogao je vidjeti samo poštenu borbu. Morao bi posvjedočiti da sam ubio Smitha u samoobrani!

— Suglasan sam s Random — javio se Griffin.

— A tko je išta tebe pitao? — obrecnuo se na njega rančer. — Nego, zar nisu Jeana Benson i Matt Wilson bili jedini na sastanku koji su došli iz grada? — odjednom se dosjetio.

— Bili su jedini iz Sagevillea — potvrdio je Johnson. Svi — ostali bili su s farmi iz okolice. Zašto pitaš, Barte?

Bart Corcoran nije odgovorio odmah, nego tek poslije duljeg razmišljanja.

— Kako bi bilo da im se konji poplaše, a oni u jurnjavi poginu? Do sutra ih nitko ne bi pronašao.

— Najbolje bi bilo da im u tijelima uopće ne bude rupâ od metaka — suglasio se Johnson.

— Ubiti ih toljagama, kundacima, dok leže onesviješteni, svakako bez rupa od metaka — gundao je Corcoran.

— Imam plan, ljudi — javio se opet Griffin. — Natjerajmo im ko-

nje u bijeg, a zatim ubijmo konja u zaprezi. On će pasti, kočija se prevrnuti, a oni poispadati i ...

— A mi se nadati da su mrtvi! — prekinuo ga je podrugljivo Johnson.

— Dovraga! — planuo je Griffin. — Ako vama dvojici kopilana nimalo nije stalo do moga mišljenja...

Corcoran se grohotom nasmijao.

— Moji su roditelji bili u braku — oštro je, međutim, uzvratio Johnson — te me nemoj nazivati kopilanom! Imali su čak vjenčani list, držali ga uokvirenog na zidu.

— Povlačim riječ — pomirljivo je progundao Griffin.

— To ti je već bolje, mnogo bolje — smirio se i Johnson.

— Gdje je na cesti prema Sagevilleu najviše grmlje? — iznenada je upitao Corcoran, očito odlučivši što će učiniti.

Međutim, postavljenoj zasjedi, koja bi ga svakako stajala života, a zajedno s njim i Jeanu Benson, izmakao je Matt Wilson te noći samo zahvaljujući pratnji farmera.

A Corcoran i njegovi pomoćnici bijesno su ujahali u Sageville na zapjenjenim konjima.

XIV

Bez osobita teka premještao je Melvin Griffin pečena jaja i komadiće šunke po tanjuru u velikoj blagovaonici Corcoranova ranča »Bar Six«. I on i Johnson vratili su se noću s rančerom na »Bar Six«, budući da ih je kao pomoćnike uvijek držao uza se, dopuštajući im čak da i spavaju u njegovoj rančerskoj kući, koju povlasticu nije imao ni njegov predradnik na ranču.

Bart Corcoran doveo je nedavno i novu skvo. Ovoj je, činilo se Griffinu, jedva moglo biti četrnaest godina. Bart ih je očito nabavljao sve mlade.

– Što si tako nemirna, Trčea Srno? – upitao je Griffin mladu Indijanku koja se motala po blagovaonici i kuhinji.

– Ja ne razgovarati jezik bljedolikih – odgovorila je na lošem engleskom.

Opet se osmjehnuvši, Griffin se pokušao prisiliti da pojede izvrsno pripremljen doručak. Mala je, činilo se, negdje naučila izvrsno kuhati.

Griffin je probdio cijelu prošlu noć. U zoru je na ranč dojahao iz Sagevillea Corcoranov pijani kauboj Joe, pjevajući iz svega glasa Sweet Adeline, dovikujući Griffinu pod prozorom kako su Bart i Rand, kako je rekao, »našli dvije dobre nove kokice, jednu crnu, a jednu plavu«.

– Kakve to veze ima sa mnom? – ljutio se Griffin.

– Da paseš oči! Da znaš: došle su kočijom ravno iz Miles Citya! Neki tipovi naprosto imaju sreće!

– Kako to misliš?

– Pa, mislim, Bart i Rand dobijaju te dvije junice.

– Bolje ti je da se ispavaš, Joe! – savjetovao mu je Griffin. – Bart će te ubiti sazna li da si mu pogazio cvijeće.

Osmjehnuvši se pri pomisli kako je pijani kauboj, pokušavajući podići pogažene cvjetove, još više pogazio lijehu, Griffin je odjednom opet počeo razmišljati o svojem odlasku. Volio bi znati manje nego što zna o Corcoranu i njegovim poslovima. No, znao je što je znao i to se nije moglo ni zaboraviti ni izbrisati.

Završivši doručak, ponio je posude u kuhinju, ne izdržavši da tamo mladu skvo ne lupne po obloj stranjici.

Ljutito se okrenuvši, prilijepila mu je zvučnu pljusk.

– Oh, pa ti život shvaćaš previše ozbiljno, sestro! – zaprepastio se.

– Gubi se odavde, bljedoliko ko-

pile! – odgovorila je na sasvim dobrom engleskom.

– Ha! A rekla si da ne shvaćaš engleski! Bart će te već i urazumiti i ukrotiti, sestro! Ili će te pripitomiti ili ubiti.

Zamislivši se nad tim što je upravo nehotice izrekao, shvatio je da bi mogla biti istina da Bart i ubija djevojke. U posljednje je vrijeme nekoliko Indijanki tajno nestalo s ranča »Bar Six«.

Griffin se okupao, obrijao, ulaštio čizme, osedlao konja, te polako pojahao prema Sagevilleu, razmišljajući o dvojici opasnih ljudi: Bartu Corcoranu i Mattu Wilsonu. Koji je od njih dvojice opasniji za njega? Zaključio je da je to Corcoran. Rančer je svakog dana vježbao u gadanju iz revolvera, zajedno s njim i s Johnsonom. Johnson je brže povlačio oružje, ali je Corcoran bio točniji u gadanju, opasniji. Wilson je njega, Griffina, pošteno pretukao tamo na ranču njegova pokojnog brata, a vjerojatno je povlačio brže i od Corcorana. No Wilson se borio pošteno, izazvavši protivnika na borbu. Wilson nije ubijao podmuklo, iz potaje, stoga je za njega, Griffina, Corcoran bio veće i opasnije od dvaju zala, dviju opasnosti.

Corcoran mu nikako neće dopustiti da samo tako pokupi prnje i odjaše. On će ga prije ubiti! Osobno ili će to narediti nekome od svojih tobožnjih kauboj, možda Randu Johnsonu.

Griffin je toga trenutka upravo jahao kraj groblja Sagevillea. Zamijetio je Matta Wilsona kako tumara među grobovima.

– Gdje je grob mojega brata? – zaustavio ga je kockar, domahnuvši mu.

Griffin se namrštio. Bio je uvjeren kako kockar zna gdje mu je pokopan brat, ali to pitanje koristi samo kao izliku, da bi ga zaustavio.

– Onaj grob, eto tamo! – pokazao mu je još svježiji humak.

– A gdje su grobovi Applegatea i Moea? – zanimalo je kockara.

– U onom polju – pokazao je revolveraš na sjeverni dio groblja. – Malo odvojeno, kako vidiš. Taj dio zovu »Boothill«, počivalište za one koji umiru u čizmama, »otrovani« revolverskim ili pušcanim metkom.

– Tamo, dakle, značajno je zaključio kockar – pokapaju i vas, Corcoranove revolveraše?

Griffin je samo kimnuo, ponovo zaključivši kako mu je Corcoran daleko opasniji od ovoga kockara. Ovaj je bio pošten, a Corcoran je ubijao poput zvijeri. Specijalnost mu je bila ubojstvo iz zasjede.

– Iskopat ćeš, dakle, bratovo tijelo? – upitao je.

Wilson je upro u njega pogled svojih opasnih plavih očiju. Griffin se osjećao neugodno pred tim čvrstim pogledom. Osjetio je da ga kockar ocjenjuje i procjenjuje. A znao je da kockar od takvih ispravnih ocjena i procjena, takoreći, živi.

– Gotovo si mi simpatičan, Griffine! – osmjehnuo se Wilson, procijenivši napokon da je baš ovaj revolveraš najslabija karika u lancu Corcoranovih tobožnjih kauboj.

– Pretukao si me drškom revolvera gotovo do smrti, a sada mi tu govoriš o neakvim simpatijama – promrsio je Griffin. – Ne razumijem to.

– Ah, što je bilo, bilo je. – odmahnuo je rukom kockar.

– Tako bismo gotovo mogli razgovarati – kimnuo je revolveraš. – Što očekuješ od bratove ekshumacije, Wilsone?

Kockar mu je objasnio što očekuje, navevši do u pojedinosti svoje pretpostavke, o kojima je svojedobno razgovarao s Jeanom Benson. Revolveraša je podišla jeza kad je shvatio da Wilson sluti istinu, jer

mu je do u detalje prikazao kako se zacijelo dogodilo umorstvo njegova brata.

– Možda si u pravu, Wilsone – počeo se Griffin po bradi. – Da, možda si u pravu.

– Dovidenja, Griffine! – pozdravio je kockar revolveraša, izvikavši prethodno od njega i podatak da je šerifov zamjenik, koji je vodio prvu istragu o Jimovoj smrti, Corcoranov dobar prijatelj.

Griffin je odjahao u gradsku, Corcoranovu konjušnicu.

A Wilson je odjahao do Jeaninog saluna. Sjeo je u prvi odjeljak, u kojem mu se uskoro, donijevši i njemu i sebi kavu, pridružila i Jeana Benson.

Jeana je toga dana već učila u poslovima novu vlasnicu, gospodu Volvat. I Volvat iako u kolicima, bio je u salunu, zapravo je u kuhinji marljivo čistio štednjak.

Djevojka se Mattu osmjehnula. Uzvrativši joj osmijeh, shvatio je da je ona žena kakva mu je potrebna. Lik Marie je odstupao u pozadinu, kao da se dobrohotno povlačio. Marie mu je nekada tako i govorila – da će je s vremenom zaboraviti, da mora nastaviti živjeti s drugom ženom.

– Gdje si bio? – upitala ga je Jeana.

– Na groblju. Na Jimovu grobu.

– Jim je mrtav, dragi – namrštila se. – Da je živ, i sâm bi ti rekao da ne odlaziš onamo.

– Ne mogu odjahati oдавde dok ne saznam istinu, dok ubojicu ne kaznim, ne predam pravdi. Ne mogu samo tako zaboraviti obaveze prema jedinom bratu.

– Nisam tako mislila. Ali Jim je mrtav, a ti si živ, Matte! Svi mi moramo izgubiti svoje drage. Ja sam izgubila i oca i majku, ali moram dalje živjeti. A tako moraš i ti!

Wilson se zapanjio. Jeana mu go-

voru kako je govorila i Marie.

— »Čovječuljak Wilsonovih«, sje-
čaš li se? — stavila je, ustajući, ruku
sebi na rame.

— Sjedi mi — rekao je — na de-
snom ramenu. Nikad me ne napu-
šta.

— Ni mene — našalila se, ljubeći
ga — otkad sam odlučila da i ja bu-
dem Wilsonova. A sada moram na
posao! — ostavila ga je.

Izašavši, zastao je na nogostupu,
gledajući sjetno u prašnjavu glavnu
ulicu Sagevillea. Samo je na »Mon-
tana Houseu«, dakle zgradi Corco-
ranova saluna, pročelje bilo obnov-
ljeno, svježe oličeno. Zločin se dakle
nekima ipak isplatio. I to stoga što
je Bart Corcoran zarana naučio
ono što mu je znao i otac: koji dlan
valja podmazati zlatom i srebrom.

Na klupu na verandi saluna uto
je upravo sjeo Rand Johnson i pro-
tegnuo noge. Wilson mu je ironično
domahnuo na pozdrav, ali revolve-
raš ovaj put nije, čak ni ironično,
otpozdravio.

Wilson je, ispljunuvši čačkalicu,
koju je bio držao među usnama, po-
šao prema sobičku iza Jimove trgo-
vine, u kojem je sada sve češće spa-
vao.

Shvatio je odjednom da se stvari
razvijaju i približavaju presudnoj
točki. A ta će točka biti na nišanu
revolvera. Baš njegov razgovor s
Griffinom mogao bi izazvati kona-
čan rasplet događaja, biti povodom
da se oni primaknu neizbježno kr-
vavom kraju.

Jedno je bilo sigurno Bart Corco-
ran ne može mu dopustiti da napu-
sti grad. A ne može mu dopustiti ni
da ostane u Sagevilleu, jer što je on
dulje ovdje, to više opadaju Corco-
ranov ugled i moć.

Kockaru se učinilo da je razgovo-
rom s Griffinom izazvao Corcora-
na na presudnu partiju pokera.

A Corcoran će tu partiju zacijelo

zaigrati revolverima.

Toga poslijepodneva na žednu
krajinu pala je kiša.

XV

Kiša je stigla sa sjeverozapada.
Ne kao pljusak, nego polako, gotovo
nježno počevši škropiti prežednjelu
zemlju, koju bi pljusak, zajedno sa
sijenjem u njoj, sprao u potoke.
Kako je počela, kiša je tako i nasta-
vila: polako, uporno, krupnim kapi-
ma, ali obećavajući dovoljno vode
ljudima, biljkama, životinjama.

Farmeri su, dakako, vriskali od
veselja.

Stajali su hrpimice na blagotvor-
noj kiši, gologlavi, vrišteći, neki i
urlajući od zadovoljstva. Potraje li
ovako dva dana, glavne bi njihove
žitarice bile spašene. Djetelina bi,
na primjer, rasla kao luda.

Trezeveno rasuđujući, kiša je
ipak došla prekasno. Ne bude li se
kasno ljeto oduljilo u jesen, pšenica
im nikako neće sazrijeti. Zob hoće,
ali neće ni pšenica ni ječam. Bude li,
međutim, kišilo barem dva dana, bit
će na zimu dovoljno sijena za stoku.
A bit će i djeteline i prerijske trave
za košnju.

Farmeri su se, već očajni, prije bi-
li dogovorili da će se, padne li
ozbiljnija kiša, naći svi zajedno u
školskoj zgradi, kako bi to zajedno
proslavili. Okupljali su se sada, ve-
seli, — pješice, jašući, vozeći se koli-
ma i kočijama. Radosni, lupali su
jedan drugoga po pokislim ledima i
plećima, želeći, kako su odmah
ustanovili, i »nešto jače od vode«.

Lagana kola, sa dva upregnuta
ždrijepca, postigla su toga dana br-
zinski rekord u odlasku u grad, ka-
mo su otišla po pet bačava piva, te u
povratku. Do njihova povratka far-
meri su pili pivo domaće izrade
Hansa Hanovera. Kako je Hans to-
ga pića proizveo u povećim količi-
nama, svi su farmeri do povratka
kola uspjeli »pokisnuti« i iznutra i

izvana. Mnoge su žene i majke molile muškarce da ne piju, ali uzalud. Neke su se, udarivši brigu na vesele, i same pridružile muškarcima.

Nisu se ipak ponapili baš svi: gospoda Smith ponosila se svojim sinom Mackom, mladom glavom obitelji, koji je pio vrlo malo.

– Netko će se morati i brinuti za ove budale kad se napiju – rekao je Mack Smith svojoj majci. – Nadam se samo da se neće potući.

– Ah, taj prokleti alkohol! – uzdahnula je udovica. – Tvoj pokojni otac, sine, inače sjajan čovjek, znao se naljuskati jednom na godinu. Tada bi rekao da je pao u cisternu.

– Johnson nije ubio oca u poštenoj borbi! – odjednom je rekao mladić.

– Kako to možeš tvrditi? Zar si bio tamo?

– Ja nisam, ali je bio Wilson!

– Wilson kaže kako je stigao kad je tvoj otac već bio mrtav – bojažljivo je rekla žena. – O čemu to, sine, zaboga, razmišljaš?!

– Ni o čemu, mama.

– Ima dana kad ti se na licu... Pusti, neka tvoj otac, sine, počiva u miru! Da je živ, i sâm bi ti tako savjetovao.

– Ali ne mogu se s time suglasiti, mama.

– Isti si kao i tvoj otac: tvrdoglav u mnogočemu. Pokušavala sam ga odvratiti, naprimjer, da ne bude predsjednik. Ali, ne, nije htio poslušati. Vidio si što se dogodilo.

– Netko je, mama, morao biti predsjednik. I sada se netko mora suprotstaviti Corcoranu.

– Zašto?

– Da ga ubije, prije nego što on ubije još nekoga od nas. Čini se da to ti, mama, ne razumiješ.

– Razumijem ja, ali se bojim.

– Čini se da ga se boje svi osim Matta Wilsona.

– Velik je, hrabar čovjek gospodin Wilson, sine! No, bojim se i za njega, jer taj Corcoran i taj njegov prokleti Johnson i ona gnjida Griffin...!

– Gospodin Wilson bi možda želio prisustvovati našoj proslavi, podijeliti s nama radost – sjetio se uto neki pijani farmer, te predložio da se svečanost obavezno »premjesti« u Sageville i nastavi tamo.

– Ne pije on nikada ni kapi – dobacio je drugi farmer.

– Sigurno je izliječeni alkoholičar – znalački je primijetio Hans Hanover. – Takvi su najgori: ne samo da ne piju sami, nego od toga odvrćaju i druge.

– Podimo, dovraga, u grad! – zaređali su povici. – Nastavimo slavlje u Wilsonovoj trgovini!

Što je predloženo, to je i prihvaćeno. Poveća skupina farmera zabubnjala je te noći po vratima Matta Wilsona.

Izašavši pred njih u gaćama, dignut iz kreveta, uvjeravao ih je kako ni pod kojim uvjetom neće piti.

– A što se vaših pijanaca tiče – rekao je – naravno da ih možete ubaciti u trgovinu. Pa ona je vaša, a ne moja!

– Da, ako za nju budemo mogli platiti – obazrivo je primijetio jedan iz vesele skupine.

– Prestani trabunjati, Nelse – prekorio ga je drugi. – Znaš da je sve dogovoreno izvanredno povoljno za nas!

– Cy je u pravu! – doviknuo je treći pijanac. – Ne glupiraj se više, Nelse, nego upadaj u tu trgovinu!

Dok su se pijani farmeri tiskali u trgovinu, smještajući se uza zidove i po podu, Mack Smith prišao je Mattu Wilsonu.

– Nastojimo nekako nadgledati sve ovo, gospodine – »povjerljivo« mu je rekao. – Mama i ja.

– A gdje ti je mama?

– U salunu s gospodicom Jeanom Benson. Kuhaju tamo kavu i prave sendviče, ne bismo li kako rastrijeznili ove veseljake.

– Bila je ovo lijepa kiša, Mack! – odjednom je završio razgovor Wilson, povlačeći se u svoju sobu.

– Predivna kiša! – doviknuo je za njim Mack. – Prošlu smo noć već svi proveli u Jimovoj kući, na ranču, gospodine Wilson. Divna je to kuća!

– Drago mi je da ti se sviđa, Mack!

Vrativši se u sobu, kockar se leđima oslonio o vrata. Osluškiavao je glasove pijanih farmera iznutra i šum kiše izvana. Imao je osjećaj da će nova nevolja dovesti do još veće, čak do konačnog raspleta sukoba. S obzirom na to da je cijeloga života znao cijeliti takve predosjećaje i ravnao se prema njima, i ovaj je osjećaj shvatio vrlo ozbiljno.

Kakav će biti rasplet. Nema sumnje: revolverima! Corcoran neće ni izabrati ni dopustiti drukčiji.

Duboko je uzdahnuo: možda to što je sreo Jeanu Benson nije bila sreća nego kob, i za njega i za djevojku. Životne su činjenice vrlo jednostavne: revolveri pucaju i ubijaju. Jeana bi mogla, još prije udaje, ostati sama, ucviljena.

Ah, o kakvim on to glupostima razmišlja! Naravno da bi mogao poginuti. To, međutim, ne znači da i hoće! Pomislio je na grozne, tragične, osamljeničke noći kad je Marie umrla. S Jeanom Benson tih noći više neće biti.

Netko je zabubnjao po vratima.

Otvorivši ih, kockar je ugledao pokislog Jacka McKaya.

– Znaš što se događa, zar ne? – upitao je McKay.

Wilson je samo kimnuo.

– Pravodobno sam napustio posao – dahtao je McKay. – Zaboga,

Wilson, pa u ovom gradu uopće nema zakona!

Wilson se jedva suzdržao da bivšem šerifovom zamjeniku ne kaže kako u Sagevilleu nije bilo zakona ni kad ga je on predstavljao, no ipak je uskratio tu žaoku bivšem predstavniku zakona.

– Ako netko tim oračima sada samo spomene borbu – nastavio je iznositi svoje bojazni McKay – pohrlit će na »Montana House«, rasturiti salun i rastrgati i Corcorana i njegove revolveraše.

– A što da učinimo? – mirno je upitao kockar.

– Mogli bismo nekoga poslati u Fergus po šerifa. Neka dođe i obavi svoj posao.

– Zaista si optimist, Jack McKay! – nasmijao se kockar. – Zar ti nije jasno da je Hanford na sinočnjem sastanku oprao ruke od Sagevillea?

– Čini se da si u pravu, Matte – raširio je McKay ruke. – Dovraga, doista si u pravu!

Zatekao je Corcorana u sobi na katu.

– Prokletstvo, znam i sâm da su u gradu! – planuo je Corcoran na McKaya već poslije prvih njegovih riječi. – Znam i to da ih je većina već pijana. A znam i da ovdje nema nikakvog zakona osim šake i revolvera!

– Možda, kad bi ti otišao iz grada – mucao je McKay.

– Prokleti si idiot, McKaye! – grohotom mu se smijao Corcoran. – Isto si se tako idiotski vladao i isto tako govorio i kad sam ti dopustio da nosiš zvijezdu. Da sada odem iz grada, ne bih stigao ni do onog brežuljka na tri kilometra odatle, a salun »Montana House« bo bi sav u plamenu.

– Pokušao sam... – slegnuo je ramenima McKay.

– Ti si, kažeš, pokušao – opasno su se Corcoranu suzile oči. – A ja

neću pokušati nego ću učiniti ono što odavno priželjkujem.

– Što to, Corcorane? – podigao je obrve bivši zamjenik.

– Udarcima u guzicu izgurati ću te sada sve do ulice!

McKay se sagnuo, ali prekasno. Corcoran ga je šakom već pogodio pravu u bradu. Odmah zatim zgrabio je zbunjenog McKaya objema rukama za ramena i doista ga počeo udarcima nogom tjerati iz sobe, pa niz stube. Oči su mu pritom poprimile nekakav ludački sjaj.

– Barte, zaboga! – zavapio je McKay, kotrljajući se niz stube, dok mu je na usta izbijala krv.

Skotrljavši se sa stuba, McKay se zaustavio u salunu, gdje su za stolom Johnson i Griffin pili viski.

– Vidi kako se Bart zabavlja! – upozorio je Johnson Griffina.

Griffin nije rekao ništa. Šutke je spustio pogled, utonuvši u misli. Te je noći i inače bio mučaljiv. Podigavši ipak pogled, vidio kako je Corcoran izbacio McKaya kroz vrata saluna na ulicu.

– Što te muči, Mele? – upitao ga je Johnson.

– Kako to misliš? – prenuo se Griffin.

– Preduboko ti razmišljanje baš ne pristaje.

– Uskoro će nastati pakao – bez razmišljanja i uvijanja iznenada je odgovorio Griffin. – A ja bih se iz toga najradije izvukao.

– Pazi da nešto slično ne kažeš pred Bartom.

– Što bi on učinio?

– Ubio bi te – mirno je rekao Johnson.

XVI

– Nikada te nisam vidio tako gnjevnog, Barte! – ulagivao se Griffin, kad se Corcoran vratio u salun.

– Znam biti i gori! – odbrusio je rančer.

– Kada nam stižu momci s ranča? – praktično je upitao Johnson.

– Neki su mi kopilani tamo pobjegli! – tresnuo je Corcoran šakom po stolu. – Kad im je Thaddeus rekao o ovoj gužvi ovdje, polovica njih osedlala je konje i pobjegla. Na sjever.

– Zar zauvijek? – upitao je, zaviđajući im, Griffin.

– Naravno, budalo!

Griffin je ušutio.

– Mislim da bi već svakoga trenutka mogli biti ovdje, u gradu – nadao se Johnson. – Mislim, oni koji te nisu napustili, Barte – ispravio se, kako bi bio što točniji.

– Ohladile su ti se čizme, je li? – izazovno ga je upitao poslodavac.

– Nisu, ali... ovi su se orači dobro naljuskali. A mnogo ih je više nego nas...

– Samo neka dodu! – junačio se Corcoran. – Odlično smo naoružani. Iza šanka je desetak napunjenih pušaka, sve redom sačmarice. Sva-ka bi odjednom raznijela po dva farmera.

– Što je s tom dvojicom barmena?

– Hej, momci! – doviknuo je Corcoran dvojici za šankom. – Dode li do zabave, hoćete li se s pušakama naći na našoj strani?

– Svakako, od samog početka – odgovorio je jedan.

– Računajte i na mene, šefe – potvrdio je drugi.

– Čini mi se da bih morao početi u svoju sobu, šefe – javio se, odjednom, Griffin. – Morao bih zašiti nešto na svojim koricama za revolver. Volio bih, dovruga, da već jednom prestane ta prokleta kiša. Da nije nje, ne bi ti prokleti farmeri ovako divljali!

– Podi gore i ulašti svoje čizme!

– mrmljao je za njim Corcoran.

– Sve je krenulo naopak, otkako je tu taj kockar – mirno je rekao Johnson. – Što misliš, Barte: tko je ucmeкао Walta Byrona?

– Smithov dječarac.

– Misliš Mack Smith, Horaceov sin?

– Baš on. Naš je kauboj Jake Slo-cum jahao onim krajem onoga dana kad je Walt ubijen. Jake je tražio zalutala goveda. Vidio je mladoga Smitha kako se muva onuda. A tamo gdje se Walt Byron bio sakrio nije vidio nikoga drugoga.

– Što su radili kockar i McKay toga dana?

– Jack mi je rekao kako su na-daleko zaobišli Byrona, baš zato što su ga zamijetili. Jake je sve to promatrao dalekozorom, što ga je bio ponio, kako bi lakše tražio goveda. Kaže da su i njih dvojica imala dalekozor. Siguran je da se mladi Smith prikradio Byronu i ubio ga.

– I moguće i vjerojatno... – ocijenio je poslije kraćeg razmišljanja Johnson. – Mladi Smith obožava tog kockara. Sve bi učinio za njega!

– Možda je on taj »Wilsonov čovječuljak«? – nacerio se Corcoran, dolijevajući sebi viskija. – Čuli ste priču o »čovječuljku Wilsonovih«, zar ne?

– Da – potvrdio je Johnson. – Glupa naklapanja o Wilsonovoj sreći. Nema u tome ničega. Drugo je pitanje kad on pridobije Griffina.

– O čemu ti to pričaš?! – zabezeknuo se Corcoran.

– Bio sam u konjušnici kod svojega konja, kada je Griffin jutros, dolazeći s ranča, dojahao u grad. Sa stražnjih se vrata konjušnice dobro vidi groblje...

– Nastavi!

– Tamo se zaustavio Griffin i razgovarao s Wilsonom. Kockar je tamo bio uz bratov grob. Valjda je planirao kao će iskopati Jimov leš.

– Pričaj dalje!

– Razgovarali su prilično dugo, šefe. I to vrlo prijateljski.

Corcoran je u nedoumici šarao čašom po stolu. Izvana se odjednom prolomila vrska slična ratničkim poklicima Indijanaca. Farmeri su se doista ugrijali.

– Nema baš mnogo smisla u svemu tome! – primijetio je Corcoran.

– Wilson ga je gotovo dotukao udarcima revolverom po glavi, a sada bi se sprijateljili...

– Ništa to ne znači, šefe.

– Znam što hoćeš reći, Johnstone: Griffin se koleba, misli da će farmeri pobijediti, pa bi htio biti na pobjedničkoj strani.

– Baš tako – kimnuo je Johnson.

– Opasnost je u tome što bi Griffin mogao podviti rep, prijeći k Wilsonu, te mu otkriti sve što činimo ili planiramo.

– Ah, sjeća se on kako je završio Oliver Moe kad me pokušao napustiti! – ipak je potcijenio tu opasnost Corcoran.

– Donesi mi pivo, Olafe! – doviknuo je jednome od barmena Johnson. – Što se Griffina tiče, šefe – okrenuo se Corcoranu – tvoj je čovjek, a ne moj. Ti mu daješ plaću!

– Ta se prokleta kiša još pojačava – pogledao je kroz prozor rančer. – Kad bi se samo pretvorila u jaki pljusak te otplavila i zemljište i usjeve i farmere skupa s njima!

No kiša nije prelazila u pljusak, nego je padala tiho i gusto, moglo bi se reći gotovo disciplinirano. Tlo ju je žedno upijalo.

A u Wilsonovoj su trgovini žedni farmeri još uvijek ispijali pivo.

Njihove majke, žene i kćeri su u salunu, zajedno s Jeanom Benson, pripremala hranu i kuhale kavu, a farmeri su to sve i jeli i ispijali, a zatim još više žedali za pivom. Nisu se više otrežnjivali. Dapače, po procjeni Jeane Benson sve su se teže opijali.

Nekoliko je žena pokušalo sakriti vrčeve s pivom. Farmeri su vrčeve pronašli, a žene istjerali iz trgovine, kako im ne bi kvarile veselje.

— Komedija je vrlo srodna tragediji — prokomentirala je to udovica Smith. — A gdje je moj Mack?

— Tamo, s njima u trgovini, no trijezan je i pazi na njih, kao što to čini i Matt Wilson. Imate divnog sina, gospodo Smith — hvalila je Macka jedna od farmerskih žena. — Još do jučer bio je dječarac, a preko noći je izrastao u ozbiljnog muškarca.

— Preozbiljnog, bojim se — ozbiljno je rekla udovica Smith. — Stalno je natmuren, odlazi nekamo od kuće. Mislila sam da će, kad smo se uselili u tu novu kuću što nam ju je dao dobri gospodin Wilson...

Udovici su se odjednom zacaklile oči od suza. U napetoj tišini ostale su žene slušale.

— Prošle je noći — nastavila je majka Smith — stajao u dvorištu, šetao naokolo. Promatrala sam ga kroz prozor, a srce mi se lomilo. Otac mu je bio vrlo, vrlo blizak. Bili su kao braća, a ne kao otac i sin...

— Gospodin Wilson ga je učio pаметi, nije li?

— Razgovarao je s njim. O čemu, ne znam. Pogledajte preko na »Montana House«, salun je sav osvijetljen. Vide se Corcoran i onaj njegov Johnson, prokleti revolveraši!

A Corcoran i Johnson su tamo u salunu još razgovarali o Griffinu, na trenutke i o Wilsonu.

— Recimo da taj Wilson iskopa bratov leš i nade mu dvije rupe od metaka straga na lubanji? — upravo se upitao Johnson.

— To ne smijemo dopustiti! — odrezao je Corcoran.

— Hanford je, to je jasno, prešao na stranu farmera! Oni bi se primirili samo kad bi netko ubio Wilsona. Bez vode bi...

Corcoran je kimnuo.

— Zašto ne pošalješ Griffina protiv Wilsona? — odjednom je upitao Johnson.

— Sumnjam da bi mu Griffin išta naškodilo.

— Pa što ako on ubije Griffina?! Što bi ti izgubio? — Samo hvastavca koji se junačio da brzo povlači. Znaš, Griffina nikada nisam vidio u akciji.

— Kako si ga uopće unajmio?

— Dojahao je, hvaleći se kako je brz revolveraš. Pričao je nešto o nekakvim svojim navodnim junaštvima u Arizoni.

— Iskušaj ga protiv Wilsona, šefe!

— Prekoračuješ svoje nadležnosti, Rande! Poslove vodim ja! Zašto ti ne bi pošao na Wilsona?

— Samo mi naredi i krećem!

— Dobro — nacerio se Corcoran. — poslat ću Griffina.

— Što se događa, šefe? — sneno je upitao Griffin, kada ga je Corcoran, potraživši ga u njegovoj sobi, zatekao u krevetu.

— Hoću da ubiješ Wilsona. I to još noćas!

— Već ga možeš smatrati mrtvim! — hinio je odlučnost Griffin.

— Gdje je sada?

— S farmerima u trgovini. Gdje bi bio?

— Prokletstvo! Ne mogu, valjda, poći tamo po njega? Rastrgli bi me, satrli kao kosilica travu! Morat ću pričekati da ga zateknem samoga.

— Ubij ga! — ponovio je Corcoran, izlazeći iz sobe.

Griffin se, odmah po Corcoranovu odlasku, stao oblačiti i spremati. Skinuvši pokrivač s kreveta, smotao je u nj svu svoju jadnu imovinu, te načinio zavežljaj. Došlo je krajnje vrijeme da se izgubi odatle.

Otvorio je prozor, kako bi kroza nj kasnije mogao uzeti zavežljaj. Po razgovorima koj su dopirali iz trgovine, ispred nje, shvatio je da to že-

ne odvrćaju muževe od napada na salun.

Pažljivo je zaključao vrata, kako u sobu slučajno još jednom ne bi ušao Corcoran i shvatio da se on pripremio za odlazak. Sišao je zatim još jednom u salun.

Tog trenutka pred salunom je sjahivao preostali dio ljudi s Corcoranova ranča »Bar Six«. Pokisli momci sjahivali su s ublačenih konja.

U salun je ušlo svega pet momaka – samo toliko ih je Corcoranu na ranču bilo preostalo. Svi su se junačili kako mrze farmere te kako će ih zatući, čim to Corcoran naredi.

Griffin je pošao oko kuće, na verandu, dokopao se zavežljaja, pa se potajice, kroz dvorišta, a ne ulicom, zaputio prema konjušnici. Corcoran mu još duguje jednomjesečnu plaću, ali je, naravno, neće tražiti. Pojahat će konja i odmagliti na sjever, u Kanadu, kamo ne dopiru Corcoranov utjecaj i moć.

Konjušar je bio s ostalim Corcoranovim ljudima u salunu, gdje su se pripremali, kraj šanka, za okršaj. Konjušnica nije, dakle bila pod paskom – problem manje za bjegunca. Pri oskudnom svjetlu fenjera Griffin je osedlao konja, dobro mu zategnuo kolan, spremajući se za dalek put. Pošao je, vodeći konja, prema niskim stražnjim vratima konjušnice kroz koja se nije moglo izjahati. Tek kad je izašao, uvukao je lijevo stopalo u stremen, spreman vinuti se u sedlo.

– Kamo to namjeravaš pojahati, Griffine? – začuo je kroz kišu glas čovjeka kraj vrata, ogrnutog kabanicom s kapuljačom.

Griffin se najprije od iznenadjenja sasvim ukočio. Onda ga je nešto potaklo da posegne za revolverom, ali je shvatio da onaj na vratima

već drži ispod kabanice oružje upereno u njega.

– Bart Concoran! – promrsio je razočarano.

– Jest, Griffine, ja sam! I opet te pitam: kamo to namjeravaš?

– Htio sam malo pojahati konja, vježbe radi.

– Zar po toj kiši? – rugao mu se rančer. – Sjećam se još kako si rekao da ćeš noćas ubiti Wilsona.

– To ću učiniti kasnije... – neuvjerljivo se izmotavao revolveraš.

– Kada kasnije? – opasno ga je mirno pitao rančer.

Poslije prvog zaprepaštenja Griffin je počeo razmišljati hladnokrvnije. Shvatio je da je načinio ozbiljnu pogrešku kad je svoj kišni ogrtač stavio iznad opasača s revolverom, kako bi oružje zaštitio od kiše. Da je opasač bio iznad kabanice, možda bi uspio potegnuti revolver. A Corcoran je svoje oružje već držao u šaci, upereno u njega.

– Ohladile su ti se čizme i htio si pobjeći! – dobacio mu je istinu Corcoran.

– Ne, šefe, krivo pretpostavljaš.

– Ionako bih te – prekinuo ga je rančer – morao ubiti, budući da si onomad previše vidio na ranču Jima Wilsona.

– Ne, šefe...

Griffin nije dospio dovršiti rečenicu. Iz kolta, skrivenog ispod kabanice, rančer je ispalio tri metka. Prvi je metak promašio, pa je Griffin čak dospio staviti šaku na korice svojega revolvera. Nije ga, međutim, dospio izvući, jer ga je drugi Corcoranov metak pogodio u prsa i odbacio čak četiri koraka. Corcoranov treći metak pogodio ga je u trbuha, također ga odbacivši korak – dva. Revolveraš je instinktivno pokušao potrčati prema uleknutom koritu donedavno suhog potoka, kojim je sada tekla voda od silne kiše, a kojim se bio prikratio pri dola-

sku u konjušnicu.

Kad su za njim odjeknula još dva revolverska pucnja, a meci ga nisu pogodili, revolverašu se probudila nada da će preživjeti, znao je, naime, da Bart Concoran u bubanj svoga kolta ne stavlja šest, nego samo pet metaka — jedna rupa je prazna, kako bi u njoj sigurnije počivala igla okidača, zato da ne bi revolver slučajno opalio i izazvao nesreću. Corcoran je, dakle, već ispraznio revolver, pa je Griffinu valjalo samo bježati.

Bježio je koliko su mu to dopuštale snage. No tijelo je naglo gubilo krv. Skotrljao se niz obalu u korito potoka. Ležao je tamo i krvario. Od slabosti su mu se oči počele sklapati. Nije shvaćao umire li ili mu tijelo samo teži snu.

Znao je da je teško ranjen. Odjednom nije želio ništa drugo nego samo da se osveti Corcoranu, i to tako što će ispričati Mattu Wilsonu istinu o Corcoranu ubojstvu njegova brata. Wilson će ubiti Corcorana! Hoće li? Hoće li biti dovoljno brz za to? Ah, da mu je preživjeti da još sazna i ishod toga dvoboja!

Tragali su za njim: Corcoran i Johnson.

— Kopilan se tu negdje skotrljao

— čuo je Corcoranov glas.

— Naći ćemo ga već... — gundao je Johnson. — Kad bismo barem imali fenjer!

— Ali ga nemamo, prokletstvo! — planuo je rančer.

Griffin se u međuvremenu, napregnuvši posljednju snagu, uspio s obale potoka odšuljati u nekoliko metara udaljeno grmlje i visoku travu.

— Vjerojatno je mrtav — odgovorio je Corcoran. — Dva su ga metka sigurno pogodila. Dva posljednja su ga promašila.

Griffin je odjednom poželio ubiti obojicu. Pa bili su samo desetak

metara udaljenosti od njega, stajali su na pozadini noćnog neba, a on ležao. Posegnuo je za revolverom, ali ga u koricama nije bilo: izgubio ga je, kotrljajući se niz obalu prema potoku. Gotovo je glasno jauknuo od bijesa i razočaranja. Suzdržao se, stavivši čak šaku na usta i zagrizavši u nju.

— Sigurno je tamo! — viknuo je Johnson, kad je, u sasvim suprotnom smjeru, iz visoke trave odjednom prhnulo nekoliko noćnih ptica.

— Uznemirio je one ptice! Tamo je!

Zahvaljujući noći, kiši i pticama Griffin je još bio živ.

Kad su Corcoran i Johnson otišli, odustavši od potrage, revolveraš se odlučio koritom potoka nekako probiti do Wilsonove trgovine, naći Matta i reći mu cijelu istinu.

Mukotrpno se probijao koritom potoka, kojim je sada tekla plitka, ali brza bujica. Već je svitala zora kad je spazio, s dvorišne strane, zgradu Corcoranova saluna, a malo dalje od nje i Wilsonovu malu trgovinu.

Posljednjim se snagama zaputio prema trgovini. Na dvorišnoj terasi saluna zamijetio je dvije spodobe: Corcorana i Johnsona. Spazili su i oni njega.

— Prokletstvo, Barte, pa ono je Griffin! — jasno je razabrao Johnsonove riječi.

— Stvarno, jest, proklet bio! Potrči unutra po pušku!

Johnson je otrčao po pušku, a Corcoran je u teško ranjenog, iscrpljenog Griffina pažljivo nanišanio svojim koltom, podmetnuvši pod cijev lijevu podlakticu.

Prvi je metak udario u blatu daleko ispred Griffina.

Pucanj je izmamio farmere iz Wilsonove trgovine. S nevjericom su se zagledali kako Corcoran puca u već teško ranjenog svojeg revolveraša.

– Sav je krvav, ljudi! – povikao je netko među farmerima.

Ni drugi put Corcoran nije pogodio cilj, iako je metak prozujao samo na metar i pol od Griffina. Na terasi se uto s puškom pojavio Rand Johnson. Raskrečivši noge, pažljivo je uzeo na nišan donedavnog prijatelja.

Griffin je, međutim, u posljednji čas posrnuo prema farmerima i pao u unutrašnjost trgovine.

– Wilson! Gdje je Matt Wilson? Moram razgovarati s njim! – krkljao je revolveraš.

– Mislim da je u Jeaninom salunu – progundao je, klečeći kraj njega, Myers. – Tko te je ovako udesio, Griffine? – upitao je.

– Moram razgovarati s Wilsonom! – vapio je ranjenik.

– Ja ću poći po njega! – istrčao je na stražnja vrata mladi Mack Smith.

– Koliko sam teško ranjen? – tek je tada Myersa upitao Griffin.

– Pođimo na stražu na ulicu! – predložio je uto neki farmer. – Corcoran i Johnson mogli bi još poći ovamo da Griffina dokrajče!

Farmeri, koje je događaj s Griffinom potpuno rastrijeznio, doista su poslali na ulicu čak tri naoružana stražara.

– Zašto je Corcoran pucao u tebe? – upitao je Griffin Myers.

Dašćući, pljujući krv, Mel Griffin je isprekidano ispričao Myersu što se događalo, dok mu je ovaj s rana cijepao krvlju natopljenu odjeću.

– Hoću li živjeti? – upitao je revolveraš.

– Ne znam, Mele. Dosad si živio bez medicinske pomoći. Sada ćemo ti pokušati pomoći ja i znanost.

– Moram poživjeti, dok Wilson... Moram reći Wilsonu sve što znam.

– Reci meni! Ako umreš...

– Ne, ne smijem umrijeti, dok sve ne kažem Wilsonu!

– Eno, dolazi Matt! – javio je neki farmer. – S njim su i Jeana i udovica Smith.

– Što je, Griffine, čovječe?! – kleknuo je kockar kraj ranjenika.

– Sjećaš li se o čemu smo razgovarali na groblju?

– Da! Nastavi!

– Sve si ispravno naslutio. Dobro si otkrio čak tragove baruta na prozorskom okviru. Iskopaj bratov leš i doista ćeš naći dvije rupe na stražnjem dijelu lubanje.

– Tko ga je ubio?

– Bart Corcoran. Sve sam vidio. Bio sam tamo, a bio je i Rand Johnson. Zato me Corcoran sada i pokušao ubiti. Zato da bi me ušutkao, Wilson...

Mladi Mack Smith promatrao je, stojeći postrance, kockarevo lice: nije odavalo ništa, na njemu se nije pomaknuo ni jedan jedini mišić.

– Svi ste – ustao je kockar i osvrnuo se unaokolo – svjedoci što je ovoga trenutka izjavio Griffin.

– Hoću li umrijeti? – opet je upitao ranjenik.

– To si me već upitao – rekao je Myers. – Odgovor je isti. Imam, međutim, nekakav osjećaj da ćeš, čvrst kakav jesi, još doživjeti i da se poigraš sa svojim unucima.

– Predi na posao! – zatvorio je ranjenik oči.

Matt Wilson još je jednom pogledao blijedo Griffinovo lice. A onda mu se pogled susreo s očima Jeane Benson.

– Što ćeš učiniti, Matte? – mirno ga je upitala.

– Gradanin sam ove zemlje – rekao je uzdignute glave. – Po zakonu, svaki gradanin može uhapsiti drugoga gradanina, ako ga vidi da čini zločin, a u blizini nema predstavnika zakona. Poći ću da uhapsim Barta Corcorana i Randa Johnsona. I optužit ću ih – dodao je – da su počinili ubojstvo.

XVIII

– Njih su dvojica, a ti si sâm, Matte! – izvanredno je sabrano rekla Jeana Benson.

– Neće biti sâm! – javio se Mack Smith. – Ja ću biti s njim, gospodice Benson!

– Ne! – odlučno je rekao kockar, pogledavši u momka.

– Rand Johnson mi je ubio oca, kao što je tebi Bart Corcoran ubio brata! – rekao je mladi Smith. – Ti si, vidiš, spreman podići revolver na obojicu, kako bi ti brat, osvećen, počivao u miru.

U napetoj tišini svi su pažljivo slušali. Mladić je bio u pravu. Udo-vica Smith kršila je ruke i gužvala pregaču.

– Nisam više dječak nego muškarac, Matte. I moj otac počiva u grobu. Volio sam ga kao i ti brata. Ne podem li s tobom, poći ću na njih sâm!

– Mack, sine! – vrisnula je udo-vica Smith.

– Volim te, mama! – okrenuo se Mack k njoj. – Ne mogu, međutim, nastaviti živjeti ako ne osvetim oca.

– Mislim da te razumijem, sine – promrmljala je majka Smith, bo-reći se protiv suza.

– Obojici će nam trebati »čovje-čuljak Wilsonovih« – suglasio se i kockar, vidjevši da ne može Macka Smitha odvratiti od opasnog sukoba.

– Neka sjedi na tvojem ramenu bližem meni, da malo zaštiti i mene!

– rekao je mladić.

– Nećete u ovo samo vas dvojica! – javio se uto netko od farmera. – I nas se ovo tiče, sjećate se?

– Već sam vam jednom rekao – zatresao je glavom kockar. – Ja ni-sam farmer, nisam jedan od vas. Simpatiziram s vama, ali i ne pomišljam da bih jednom i ja zaorao plu-

gom brazdu. Nisam jedan od vas, ljudi!

– Ne mogu se suglasiti s vama, gospodine Wilsone! – javio se Rus-sel Halvarsen. – Vaš nam je brat bio prijatelj, a i vi ste! Vaš nam je brat bio predsjednik, zbog čega je i ubijen. To ovaj sukob čini i našom bitkom.

– Halvarsen je u pravu! – viknu-la je neka žena.

– Budite razboriti, ljudi – obra-tio im se kockar. – Imate obitelji i svoje odgovornosti.

– Kako to misliš? – upitao je netko od farmera.

– Ovaj mladić i ja možemo i po-ginuti. Dogodi li se to, još uvijek mo-žete svi poći na njih. Uzmite, među-tim, u obzir da su zabarikadirani u salunu i dobro naoružani.

Jeana Benson se okrenula i izašla. Za njom je, zamijetio je kockar, izašla i gospođa Smith.

– Corcoran je njihova veličina, njihov vođa – još je farmerima razlagao Wilson. – Ubijemo li nje-ga, ostat će bez vode, a bez njega se neće imati za što boriti.

– Istina je! Wilson govori istinu! – opet se začuo ženski glas.

– Podimo, Matte! – pozvao je Mack Smith kockara.

– Odbaci taj stari kaput – po-savjetovao ga je kockar. – Revol-ver opashi malo niže na bedru, da ga lakše potegneš. Potežeš li brzo?

Mladić mu je pokazao.

Wilson je shvatio da je Smith opasno spor. No pitao se što je uop-će u revolveraškim dvobojima va-žnije: brzina ili preciznost.

– Kad borba počne, baci se po-buške u blato – poučavao je da mladića. – Ispruži zatim revol- dobro nanišani i tada pucaj!

– Johnson je ubio mojega oca... – razmišljao je mladić o protivnici-ma.

Wilson je, shvativši, kimnuo.

– Ti – mirno je odlučio – uzmi na nišan njega, a ja ću Corcorana.

– A zašto da se bacim u blato?

– Da budeš manja meta.

– A ti ćeš stajati?

– Da.

– Onda će svu vatru usmjeriti na tebe. Ne sviđa mi se taj plan.

Namještajući svoje korice s oružjem, Wilson je pogledao u hrabrog dječaka.

– Ili će – oštro mu je rekao – biti kako ja kažem ili uopće ne ideš u tu borbu!

– Učinit ću kako kažeš, Matte! Po tvojim uputama do posljednjeg metka!

– Tako je već bolje! – čak mu se osmjehnuo kockar.

– Corcoran i Johnson su sami na verandi – izvijestio ih je uto farmer kraj prozora.

– Jesi li spreman? – pogledao je Wilson Smitha.

– Jesam!

Muškarci su im se uklanjali s puta. Neke su se žene križale, mrmljavući molitve.

Matt Wilson i Mack Smith izašli su na ulicu, kockar na korak-dva ispred mladića. Izašli su u sivo, kišno jutro Montane.

Mladić je poravnao korak s kockarom.

– Tvoj je otac – odao mu je sada istinu kockar – u onoj uličici isprezao konje. Johnson ga je hladnokrvno, iz čista mira, ubio s leđa. Vidio sam to Mack!

– Zašto to nisi rekao prije?

– Zato što bi to stvorilo pakao, te bi poginuli mnogi farmerski očevi i sinovi.

– Walta Byrona ubio sam ja – priznao je sada Mack Smith.

– Čuo sam da si jahao onuda toga dana. Zašto si ga ubio?

Čizme su im čudno tutnjale po drvenom nogostupu.

– Postavio je tebi zasjedu, želeći te ubiti. Dao sam mu priliku. Iza zvao sam ga.

– Prijedimo na sredinu ulice! – mirno mu je rekao kockar.

Zakoračili su u blato.

– Prikratio sam mu se pješice – nastavio je mladić. – Rekao sam mu da ustane i potegne oružje. Potegao je.

– Odvoji se jedno tri metra od mene! – opet je mladića upućivao kockar.

Razdvojili su se.

– Povukao je brže od mene – završio je priču mladi Smith. – Ja sam nišanio. Nije bio lijep prizor kad je umirao.

– Nijedna smrt nije lijepa – odvratio je kockar.

I Corcoran i Johnson napustili su salunsku verandu i stupili nasred ulice. Šake su im već lebdjele iznad korica s revolverima.

I Wilson i Smith spustili su šake nad svoje revolvare.

– Dovoljno smo blizu – odlučio je Wilson. – Molim te – obratio se mladiću – pamti što sam ti rekao i postupi tako!

– Pamtim i učinit ću!

– Dobar si ti momak Mack!

Pripremajući za borbu toga mladića, Wilson je nastojao odagnati vlastite misli na Jeanu, na Marie, na Rio, na kockarske salone.

Četiri muškaraca s revolverima stajala su nasred ulice.

– Ubio si mi brata! – doviknuo je kockar Corcoranu. – Podlo, s leđa, kroz prozor. Johnson je bio s tobom. I Griffin, koji je to priznao.

– Griffin je samo skitnica – prizvivo je doviknuo rančer. – Nijedna mu porota neće povjerovati.

– A ti si – doviknuo je kockar Johnsonu, ne skidajući pogled s Corcorana – podlo ubio Horacea Smitha. Sâm sam to vidio!

- Ah, samo tvoja skitnička riječ protiv moje! - odgovorio je revolveraš.

- Zašto nam sve to pričaš? - upitao je Corcoran namrgodeno.

- Zato što vas Mack Smith i ja, kao građani, sada hapsimo, a optužba je protiv obojice: počinjeno ubojstvo!

- Zar se nadaš da bismo mirno pošli s vama? - kiselo se nasmijao rančer.

- Polazite mirno ili ćemo vas povesti silom sa sobom!

Dalje nije govorio nitko. Sve je bilo rečeno. Wilson je zapazio kako Corcoran neznatno pomiče lijevu ruku prema revolveru.

U isti čas, kao na zapovijest, revolveri su poskočili iz korica. Sva četiri revolvra.

Zatim su gromoglasno zapraštali pucnji.

Časak poslije toga Bart Corcoran ležao je na boku, kraj revolvera što mu je ispao iz ruke i iz čije se cijevi još nije izvijao pramićak dima. Ko-

ckarevi meci prekinuli su zlatni lančić rančerovog džepnog sata, zabivši mu krhotine ravno u srce.

Smrt je odmah zatim, a možda i istodobno, stigla i Randolfa Johnsona. Pao je potrbuške, zarivši lice u blato ulice.

Mladi Mack Smith, pogođen metkom, uhvatio se rukom za ranjeno lijevo rame, klečeći na koljenima i stenjući kroz stisnute zube.

Matt Wilson, četvrti u toj borbi, vratio je mirno revolver u korice i zakoračio prema Jeani Benskon, ženi koju je zavolio.

A Jeana Benson? Ona je odbacila vinčesterku što ju je za vrijeme ovog kratkog ali žestokog dvoboja čvrsto stiskala u rukama, pa poticala prema Mattu Wilsonu, voljenom muškarcu, s radošću u svojim divnim plavim očima, sa odbljeskom sunca na svom sjajnom tijelu.

Matt Wilson je sada znao: ostat će ovdje, u gradiću Sagevilleu u Montani.

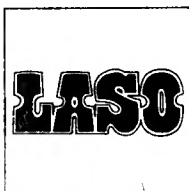
K R A J

U pripremi:

Anne Jordan
Sudbina mormona

PRETPLATA U SFRJ:

•Sve informacije o pretplati u tuzemstvu na telefon 041/341-277• Uplate se šalju na žiro račun NIŠPRO VJE-SNIK ZAGREB, 30101-833-2052 sa naznakom •za pretplatu na list LASO•. U slučaju poskupljenja lista u toku pretplatnog perioda pretplatniku se priznaje stara cijena do isteka pretplate.

Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DEM 33,00, ATS 234,00, SHF 27,00, HLG 37,00, SEK 116,00, FRF 109,00, USD 17,00, (avionom USD 20,20) CAD 24,00 (avionom CAD 28,30), Australia AUD 12,00, (avionom AUD 15,00).

Uplata na devizni račun 30101-620-16-25731-3296911 kod Udružene banke Hrvatske, Zagrebačka banka, Zagreb (za •Laso•, izdanje OOUR-a IRI).

Ekonomska propaganda: •Vjesnik•, Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6.

Zadnja kolor stranica 1/1 4,000.000 d, c/b stranica 1/1 3,000.000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26.XI.1973.

Rukopisi se ne vraćaju.

LASO idućeg petka

